

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

af Chr. Frid. Ingerslev.

Den retskafne og gudfrygtige Bonde : en
lærende Fortælling for Almuen paa Landet

Aarhus : Trykt hos Niels Lund, 1795

II, 163 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

C. F. Ingerlev.

Dan

retskaffen og gudsfrøgtige

Boer.

Amst. 1795

14.-493.-8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020098385

Den
rettskafne og gudfrygtige
B o n d e .

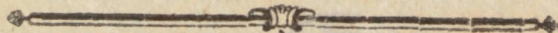

En lærende Fortælling
for
Almuen paa Landet.

---

af

Chr. Frid. Ingerslev
Præst i Gylling.

Karhuus.
Købt hos Niels Lund
1795.

F o r t a l e.

Mine Læsere haver jeg ikke meget at sige, kuns dette eene: at min Hensigt aleene har været at nytte.

I hvormeget der da end i en Tid, da Verden som man siger, daglig oversvømmes af Bøger, kunde og maaskee burde have afholdt mig fra, i en saa ung Alder og med saa umoedne Kundskaber at blive Forfatter: har jeg dog troet, at denne min Bog ikke skulde findes ganske overflødig eller unyttig; da det, saa vidt jeg veed, endnu mangler os paa passende Læsning for Almuen. I disse Tanker er jeg bleven bestyrket af vores værdige og for Land=Almuens Oplysning saa nidkære Biskop, der har værdiget mit Skrift at giennemlæse det, og fundet det ikke uskicket til sit Diemeed.

Jeg

Jeg har altsaa tænkt, at kunne biedrage
noget lidet til, at meenige Mand paa Lan-
det, hos hvilke Lysten til at læse kiendelig
opvaagner og tiltager, maatte finde Læs-
ning for sig, hvormed de ei aleene kunde
fordrive Tiden i deres ledige Timer, men
og, som jeg ønsker, deraf lære Netskaffen-
hed og Dyd. Opnaaes denne Hensigt,
endog kun for en Deel; er jeg rigelig be-
lønnet for den Tid og Umage, jeg haver
anvendt paa dette lidet Skrift, og derved
tillige opmuntret til, tiere at forsøge min
Pens Lykke i samme Fag.

Gylling, den 20de Januarii,
1794.

Forfatteren.

Deres Høiærværdighed

Herr Doctor og Biskop

Hector Fridrich Zanson

tilægnes

dette lidet Bænk

underdanigst

af

Forfatteren.

Paa det J! mine Medborgere og Medchristne af Almuen paa Landet! kunne have noget at fordrive Tiden med paa en fornøielig og tillige nyttig Maade: Haver jeg sammenskrevet følgende Historie. J tilstaaer dog selv, at Tiden ofte falder Eder lang især om Vinteraftenen, da Lyset gemeenlig brænder forgiæves for mange af Eder, især for Mandfolkene: Desto begjærligere tør jeg vente, J ville læse en Fortælling, der, i det mindste efter min Hensigt, skulde være af den Art, at naar J læse den ofte og med tilbørlig Eftertanke, skulde J deraf kunne lære, hvorledes J i de fleste Livets Tilfælde bør forholde Eder, for at fortiene det høderlige Navn af retskafne og gudfrøgtige Mænd. Jeg forestiller Eder vel i denne min Fortælling en Mand saa fuldkommen, saa retskaffen i alle Henseender, at det vel neppe er mueligt for nogen af Eder, at ligne ham; men hvad skader det mine Venner! at Mynstret, som forestilles Eder er saa stort og fuldkomment, at J aldrig kunne naae det, eller efterligne det i alle Deele?

Jeg meener, dette har endog den Fordeel, at J desbedre lære, at kiende Eders endnu vedhængende

gende Mangler og Feil, og opmuntres deskraftigere til at blive hver Dag meere fuldkomne og feilfrie. Frelseren selv har jo efterladt sit fuldkomne Mynster, at vi skulle efterfølge det: og dog finder her ingen fuld Efterlignelse Sted; vi skulle kun, saavidt vi kunne, efter hans Exempel stræbe, at blive gode og fuldkomne, ligesom han var god og fuldkommen.

Lader Eder da ikke affkrække mine Venner! fra at tragte efter Forbedring! fordi I finde, at I ikke kunne blive saa gode, saa fuldkomne, som den Mand, om hvem jeg fortæller Eder; thi ere kun Eders Forsætter til Forbedring oprigtige, det skal da og upaatvilelig lykkes Eder. Jeg haaber, at I læse min Bog med desstomeere Gliid og Lyst, fordi den indeholder en Fortælling, thi en Fortælling, høres og læses jo altid gierne. Den skal og ikke blive uden Nytte for Eder, naar I læse den i den rette Hensigt: for at lære, hvordanne I bør være, og for at blive hver Dag bedre. Hører da mit Fortælling! og naar I under sammes Læsning vødes til at tilstaae, at den Mand, om hvem jeg taler, haver ved mange Leiligheder handlet vel, og ædelt og godt, fatter da ogsaa I det Forsæt, at ville under samme Omstændigheder, om de indtræffe for Eder, tænke og handle ligesom han, og

da

da give 3 ubedragelige Prøver paa Eders Rettskaffenhed og Gudsfrøgt.

Den lykkelige Skiæbne var af Forshynet bestaaet den Mand, om hvem jeg vil fortælle, at han var bragt til Verden af gode og rettskafne Fædre; han blev altsaa og af dem vel opdraget og anført aleene til det, som var godt og Gud behageligt. Fra de spæde Aar af lærde de ham at kiende sin Skaber og hans Villie, hvad han kræver af os, og hvordanne vi bør være; tidlig underviiste de ham om Hensigten af hans Tilværelse, hvorfor han og vi alle ere sadte i Verden, om hans Pligter imod Gud og sine Medmennesker, men især anpriste de ham ved iidelige Formaninger og egne gode Exempler den Dyds og Gudsfrøgtigheds Vej, hvorpaa aleene Mennesket kan finde Glæde og sand Lykke i denne, og evig Salighed i den tilkommende Verden. Denne Fædrenes gode Opdragelse og frugtbare Underviisning gjorde og naturligviis den Virkning paa den Unges Hierte, at han fast besluttede sig til, at ville alle sine Dage handle ædelt og vel og rettskaffen ved enhver Leilighed, og aldrig afsøiige fra sine Forældres Lærdomme og Formaninger, men derimod altid ansee enhver Last, enhver forsætlig Overtrædelse af sine Pligter for det de ere: en sand Ulykke for Mennesket.

Saaledes underviist og opdragen, var han allerede i Ungdommen dannet til at blive det gode og retskafne Menneske, som han siden ved saa mange Leiligheder viiste sig at være. Endnu neppe voksen, gav Forsynet, der ikke vilde, at hans Dyd og Rettskaffenhed længe skulde blive skjult og unyttig, ham Leilighed til at aflegge Prøve paa sin Retsindighed og ædle Tænkemaade, i det hans Forældres alt for tiilige Død nødte ham, at søge sit Brød blandt Fremmede.

Hans første Udflugt i Verden var just ikke den lykkeligste; thi den Mand, hos hvem han først toog Tjeneste, var særdeles vanskelig, at givne til Maade, vranten og knarvurren, og naar han fik Modsigelse, overmaade hidsig og i høieste Grad urimelig, hvorfor han ogielden beholdt noget Tjenestefolk længere, end fra een Flyttetiid til en anden. Her fik han da Leilighed, at øve christelig Taalmodighed, og at forsøge, hvorvidt han kunde bære over med andres Skrøbeligheder, og efter Religionens Forskrift taale uforkyndte Fornærmelser; men ærefuld udholdt han denne første Prøve, og dette blev ham en kraftig Opmuntring, til roelig at stikke sig ogsaa i andre Vanskeligheder, som siden mødte ham, og uretkelig at blive sin Dyd og Rettskaffenhed troe.

Neppe havde Johannes (saaledes ville vi
 kalde den Mand, om hvem vi fortælle; thi han
 var Godheden og Fromheden selv) været een Dag
 i sin Tieneste før han blev overtødet om, at det
 var i Sandhed, som man havde sagt, at hans
 nye Husbond var en vredsladen, hidsig og saare
 vanskelig Mand at tiene; thi fra Morgen til Af-
 ten hørte han ham iidelig at dadle og laste alt
 hvad de andre Tienere forrettede, og vovede nogen
 af dem at svare ham et Ord imod, strax blev han
 hidsig, overvældede dem med Skiælsord og truede
 med Hug.

I nogle Dage havde allerede Johannes ad-
 skillige Gange været Vidne til deslige sørgelige Op-
 trin, og i den Anledning hørt de forargeligste Ta-
 ler og de grueligste Eder og Beskyldninger; hver
 Gang listede han sig stiltiende bort til sit Arbeide,
 sukede og tænkte ved sig selv: Herre Gud! hvor
 skrøbelig er dog Mennesket! naar han lader sig
 henrive og styre af nogen heftig Sinds-Lidelse!
 og hver Gang, sadte han sig for, at naar Tuu-
 ren engang kom til ham, det han rigtig forud for-
 modede, vilde han stræbe, at opføre sig saaledes,
 som hand vidste, han burde: han vilde tie og
 taale alt, om han havde feilet, og var han uskyldig,
 vilde han, dog kun paa en fornuftig og
 anstændig Maade søge, at undskyldte og retfærdig-
 giere sig.

Hvad

Hvad Johannes formodede skeete ham, Luur-
 ren kom ogsaa til ham: uforsigtigviis gik han en
 Aften til Sengs og glemte at foere Hesten, hans
 Madfader kom strax efter af en Hændelse i Gaar-
 den, og da han hørte Hesten sparke og fronge,
 mistænkte han paa Diebliffet, at de vare for-
 glemte af Karlen. Han løb hastig ind og under-
 søgte det, og da han fandt, at det var saaledes,
 raabte han forbitret paa Johannes, han kom,
 og paa det Spørsmaal: har du foeret Hestene i Af-
 ten? tilstod han reent ud: nei! Faer! bliv ikke
 vred, i Aften har jeg forglemt det, aldrig har jeg
 før glemt det, jeg skal og aldrig meere nogen Af-
 ten glemme det.

Men næsten rasende af Forbittrelse udraabte
 den hidfige Husbond: du troeløse Skielm! skam-
 mer du dig ikke, at lade saaledes mine Creature
 fulde en heel Nat igiennem? jeg merker nok, du
 er liigesaa utroet et Skarn, som alle de andre; I
 Tjenestefolk bryder Eder om intet, uden at æde,
 drikke og sove, I stiale baade Kost og Løn, I giøre
 ingen Gavn, og I passe ingen Ting som I burde
 af hvad I have under Hænder, kort sagt: I ere
 Slyngler og Gavthøve tilhøbe. Johannes taug
 til alt dette, gik hen, foerede Hestene, og lagde
 sig igjen med den Betænkning; jeg havde vel ber-
 gaaet en stor Feil, og ved min Skiodesløshed vir-
 kelig

kelig fornærmet min Høsbond; men han har dog og i sin Hidfighed meeget forurettet mig og mine Medtienerer; thi ingen af os forciener Navn af Lyb og Skælm; dog! dette og meeget meere burde jeg taale; thi jeg havde virkelig feilet.

En anden Gang havde Johannes begaaet en lige Uforsigtighed, men Omstændighederne vare ulige, derfor blev og Udfaldet anderledes. Hans Madfader kom en Aften temmelig sildig fra en lang Reise; Karlen modtog Hestene, sadte dem i Stalden og foerede dem, og som det alereede var silde, gik han til Sengs uden at bekymre sig om meere; thi Høsbonden pleiede altid selv at strøe, vande og foere de Hester, han havde brugt til nogen betydelig Reise, førend han gik til Sengs; men denne Aften glemte han det, og det gik ud over den uskyldige Johannes. Om Morgenens da Høsbonden kom i Stalden og saae sine Heste, erindrede han sig sin Forglemmelse, og hidfig begyndte han nu følgende Samtale med Johannes:

Høsbonden: Har du ikke Johannes! na igien glemt at see min Bester til Gode? er det dog ikke ret uforkammet af dig, at du ikke i Aftes har villet strøe, vande og foere til Stalds de to stakels Hester, som sildig kom hjem fra en saa lang Reise? hvor kan du dog være saa ubarmhiertig mod de Umælende og saa utroe imod mig:

Johannes: Kiære Faer! jeg tænkte aldrig paa andet, end at I selv efter Sædvane havde seet Eders Hester tilgode; thi I har jo ofte sagt til os andre, at vi aldeles ikke skulde bekymre os om de Hester I kom sildig hjem med af Reise, dem vilde I selv ret vel forsyne; i denne Tanke gif jeg roelig til Sengs uden at pleie Hestene, det jeg ellers ikke havde gjort.

Husbond. Ja! ja! Undskyldninger har vi nok af; naar I troeløse Senne ikke gider gjort, hvad I bør, har I altid Udflugter; snart heder det: Eders Madfader glemte at befale Eder det, snart: at I glemte det, snart igien: I vidste ikke om det var eders Forretning, og saadant meere Løgn og Sladder, hvormed I saa herlig veed, at besmykke eders Dovenskab og Utroeskab. Imidlertid, Johannes! er jeg nu bleven overbevist om, at du ikke er et Haar bedre, end dine skarnagtige Medtjenere, som jeg og til min Skade og Fortred maae koste og lønne; nu erfarer jeg desværre! at det er sandt alt det onde, Rygtet har sagt mig om dig fra dine forrige Tjenester, førend du kom i mit Brød.

Johannes. Faer! Faer! I overiiler Eder! I gjør Beskyldninger imod mig, som I ikke kan beviise. I det I kalder mig en lad og utroe Tiener ei aleene i Eders Brød, men figer
og,

og, at J har hørt det samme om mig i mine forrige Tjenester; og i Eders Hastighed glemmer J, at jeg aldrig har havt nogen Tjeneste før, men er kommen lige til Eder fra mine Forældres Huus, og der vil dog vel ingen sige eller troe om mig, at jeg har været lad eller utroe.

Hosbond. Nu! det er sandt jeg huse feil! og det vover dit næsviise Skarn! srax at sige mig lige i Dinene, og at betiene dig deraf til din Undskyldning! Men husier jeg da og feil, naar jeg siger, at jeg baade i Dag og hver Dag har Beviiser paa din og alle dine Medtieveres Ladhed og Utroeskab.

Johan. Ja! Faer! kan i overbeviise mig om nogen forsætlig Efterladenhed eller utroe Dmgang med noget af det Eder tilhører og som jeg har havt under Hænder; da skal jeg nødes til at tie og tilstaae, at jeg ikke fortjener den Kost og Løn, J giver mig.

Hosbonden. See kuns! hvor reen han kan giøre sig! har jeg ikke daglig tusinde Prover paa din saavel som alle mine Folkes Træghed og Dovenskab? mange Tjenestefolk holder jeg, men hvad bliver her bestilt? lidet eller intet til Nytte; ingen Gierning kan komme fra Hænderne paa Eder med mindre jeg staaer Eder med Piffen over Hovedet; det er en lyst at see, hvor hurtig i komme,
naar

naar J kaldes til at Ede eller Drikke, men det er ligesaa ærgeligt at see, hvor langsom J trække Kroppen efter Eder naar J igien gaaer bort til Eders Arbeide. Og nu Eders Utroeskab, hvor stor, hvor skammelig er den ikke? og du Johannes er heller ikke heri helligere end de andre: saae jeg ikke selv for saae Dage siden, at du stial utaarsten Byg til Kærne, som jeg dog saa ofte har forbudet dig? saae jeg ikke forleden en af de travleste Dage i Høsten, da jeg kom hjem af Marken, at du sad ledig og smausede med noget i Panden, da her dog var mere end nok, at tage Hænderne til? jeg kan tænke det var vel noget lækkert, een af mine utroe Qvinder havde giemt til dig, at du skulle æde det i Smue; thi din Madmoder var jo med mig i Marken. Og endelig har du vel ikke glemt, thi det er dog ikke saalænge siden, at du en Aften fandt for godt, at gaae til Sengs, uden at foere mine Hester til Stalds? ikke sandt? kan du nægte noget af alt dette? og tusinde flere Exemppler kunde jeg endnu nævne paa din Ladhed og Utroeskab. Svar! om du kan.

Johan. Ja! kiære Husbond! jeg baade kan og vil svare, kuns at J med Taalmodighed og et roeligt Sind vil høre mig ud, da fordrifter jeg mig til at fralægge mig alle Eders Beskyldninger

ger paa een nær, og overtude Eder om, at J
 gior mig Uret: Paa Eders første Beskyldning om
 min Dovenskab vil jeg slet intet svare uden dette:
 at jeg er mig selv bevidst, ligesom J og veed det,
 naar J vil vilde det, at jeg aldrig har været lad
 til mit Arbeide, aldrig uvillig til hvad jeg bør
 giøre; thi dertil er jeg ikke opdragen, men fra
 min første Ungdom op er jeg vant til Arbeide og til
 Flittighed i mit Arbeide. Hvad nu Eders Utroe-
 skabs Beskyldninger angaaer, da svarer jeg til den
 første: jeg har aldrig taget enten utaarstken Korn,
 eller noget endog det allermindste i Gaard eller Huus
 uden Tilladelse eller Befaling; Eders Kone kom
 selv ud til mig, og i Eders Navn og efter Aftale
 med Eder ~~had~~ hun mig give de Kver, som nyelig
 havde kalbet, lidt Høe eller halv-taarstken Byg
 eengang om Dagen, og burde jeg da ikke giøre det?
 Det havde jo været Opsætsighed og Overhørig-
 hed af mig, om jeg ikke havde giort det. Og an-
 gaaende den Mad, J troede jeg aad som stiaalet i
 Bondom; da var det langt fra ikke saaledes; thi
 J veed, jeg blev kaldet fra Eder i Marken for strax
 at gaae til Høve, og da jeg allerede var noget
 borte, raabte Eders Kone, min Madmoder efter
 mig, at jeg skulde tage noget af den Mad, som
 stod i Panden og sette paa Ilden og æde for jeg drog
 bort; det var det J kom hjem og saae jeg aad. En-
 delig

delig betræffende Eders sidste Beskyldning, eller rettere Bebreidelse, da har jeg her slet intet at svare; jeg tilstaaer, som jeg allerede eengang har giort, at det var Feil og en stor Feil af mig; og denne beder jeg Faer! J tilgiver mig.

Huusbond. Nu! nu! Johannes! slem er du, og værre har jeg nok og giort dig. Derfor maae jeg dog roese dig, at du ikke, naar du tiltales for noget, strax giver grove Svar og vïise Ord, som de fleeste Tienere giøre, men med Forstand og Sindighed søger at retfærdiggjøre dig, ja! vel og tilstaaer din Feil og afbeder dem.

Med disse Ord gik Husbonden bort, han følte allerede alt for vel hvormeget han havde overiilet sig, og hvor lidet han var i Stand til at beviise de Beskyldninger, han havde giort imod Johannes; og jo meere han estertænkte Sagen og sin egen Ubefindighed destomere fortrød det ham, at have saa skammelig beskyldt, og saa høilig fornærmeth en troe og flittig Tiener.

Johannes derimod gik til sit Arbeide, sukkede og tænkte ved sig selv: Gud! hvor er dog Mennesket skrøbelig! hvor er dog Hidtsighed en farlig Sinds Lidelse! naar den faaer Magt over Mennesket; det opbragte Gemyt overseer alle Næstens gode Egenstaber og agter kun al for nøie paa hans Feiler og Svaghed; saaledes gaaer det alle hid-

Age,

ge, saaledes er det alt for ofte gaaet min Hø-
 nd og saa gif det ham endnu i Dag. Ofte har
 g ellers hørt ham takke Gud for den Lykke, at
 an havde troe og skikkelige Folk i sit Brød, i Dag
 rimod skældte han os tilhobe, i sin ubesindige
 Brede, for Skælmer, Skurker og Tyve; hvor
 muelig vilde det være ham, at bevise disse Be-
 yslninger! og hvilken Skiændsel for os, om vi
 ortiente dem! Gud! bevar du mig alle mine Da-
 e fra denne hæslige Feil! hielp du mig! og jeg
 vil stræbe, ved Arvagenhed og Bøn at modstaae
 g undertrykke hos mig denne farlige Sindslidelse,
 t jeg ikke nogensinde, henrevet af den, skulde
 ortørne dig, fornærme min Næste, og saaledes
 anære det Christen Navn, jeg bærer. Styrk
 mig Gud! min Fader! at blive fast ved dette
 gode Forsæt, jeg haver fattet efter dit Ords
 Rørdom, at jeg altid med et roelig Sind vil taa-
 e min hidfige Madfaders Urimmeligheder, som en
 christelig Tiener beslitte mig paa Taalmodighed,
 og trøste mig ved en god Samvittighed, om jeg
 lider Uret. Saaledes tænkte bad og besluttede
 Johannes, og han blev sit Forsæt troe.

Imidlertid virkede dog denne sidste Tildragelse
 saa meget, at han fast besluttede, ikke at ville
 blive længere end han havde lovet, som var et
 Aar, i denne sin Tjeneste; thi tænkte han hos sig
 selv

felv, jeg er og et skrøbeligt Menneske, maaskee kunde jeg ikke til enhver Tid ligevel taale deslige Fornærmelser, let kunde og jeg blive opbragt, og ubesindig forløbe mig mod min hidfige Husbond; hellere vil jeg derfor, for at undgaae denne Fristelse, søge mig en anden Tjeneste, hvor jeg dog i det mindste kan være sikker for Overlast og ufortiente Beskyldninger. Johannes blev ved sin Beslutning, og endskjønt Husbonden meere end een Gang tilstod ham sin Overielse og søgte at overtale ham, til at blive længere hos sig, var dog Johannes uroffelig i sit Forsæt; thi han frygtede selv at Prøven engang skulde blive ham for haard, at han som et skrøbeligt Menneske skulde forløbe sig mod sin hastigfædede Madfader, og, naar han blev forurettet, ubesindig tale eller gjøre noget, som siden kunde besvære hans Samvittighed.

Som sagt saa skeede det, Johannes søgte og fik en anden Tjeneste.

Men uheldigviis ikke meget bedre end den første, thi fandt han endskjøndt her en Madfader og Madmoder, som just ikke vare onde, hidfige eller vanskelige at tiene, da de snarere fortiente at regnes blandt de ligegyldige Hunsfædre, der lidet eller intet bekymre sig om deres Tjenestefolkets Gierninger og Adfærd: saa fandt han derimod desto flettere Medtjenere. Tre iblandt dem udmærkede

og især ved deres lastefulde Forhold, og deres ryg-
 øslose Selskab gjorde snart den gode Johannes kied
 ogsaa af denne Tjeneste. Hans var hengiven til
 Drik, Peder til Utugt og Jens til Kortspil, Løgt
 og Banden. Johannes mærkede snart disse sine
 Medtjeneres syndige Udsvævelser, han græmmede
 sig og ønskede inderlig, at bringe enhver af dem
 fra sin Bildfarelse. Han tænkte nu alvorlig ef-
 ter, hvorledes han ved given Leilighed bedst kun-
 de begynde sine Formaninger til enhver af dem;
 hi det forekom ham, at de alle tre af Naturen
 vare gode unge Mennesker, som kun ved Ungdoms
 Daarlighed og slet Selskab vare forførte; han
 tvivlede derfor ikke om, at de jo kunde bringes
 paa ret Wei igien, naar han først kunde vinde de-
 res Venstskab og faae Leilighed til at forestille dem
 de ulykkelige Følger af deres syndige Levnet. Han
 sadte sig da for, ved første Leilighed, at forsøge
 det først med Hans, fordi han syntes af Naturen
 meest blød, og tillige meest skamfuld over sin Feil,
 naar Rusen var udsovet. Han søgte Leiligheden,
 og fandt den snart. Hans var efter Sædvane en
 hellig Dag gaaet ud for at drikke i Selskab med sine
 sædvanlige Svirebrødre, og først sildig ud paa 2:stes
 men blev han af nogle Medlidende, som havde fundet
 ham sovende i en Poel, fulgt hiem og slængt paa
 sin Sæng. Johannes saae det og taug, men tænkte
 ved

ved sig selv, at han Dagen derefter ville bestraffe ham derfor. Dagen kom, Solen stod op, og Johannes, som allerede havde forgiæves gjort adskillige Forsøg paa at vogne Hans, fik ham nu endelig efter megen Ruffen, Støden og Tumlen fuldkommen vaagen, og betydede ham alvorlig, at han nu ufortøvet maatte gaae med til det Arbeide, som var dem anvist. Hans gneed nu Dinene gruelig, og veltede sig endelig af Sængen men forundredes og bluedes tillige ved at see sine slidne Klæder; han slængte dem fortrædelig bort, drog andre paa, og fulgte nu med hængende Hoved, matte Lemmer og mismodigt Sind, den muntre Johannes, som med glade og fyrrige Skridt gik foran. Reppe vare de komne uden for Gaarden, forend Johannes begyndte følgende Samtale:

Johannes: Ach! Hans! hvor det dog er en deilig Morgen! Soelen, skiont nyelig opstanden, begynder allerede at oplive alt og fremkalde enhver Skabning til Virksomhed; Jorden vi træde paa er ei alleene grøn og yndig bestrøet med Blomster, men og vellugtende; thi enhver Urte, enhver Blomster vedervæget af den nysfaldne Dug, som Creaturet og Mennesket af den roelige, den styrkende Svov. O! naar jeg i saadan yndig Morgenstund frisk og munter gaar til mit Arbeide, da priser jeg Skaberens

berens Godhed, som dannede Mennesket til Arbejde, men til Glæde og Lyksalighed tillige.

Hans. (i en fortredelig Tone) ja! det er godt nok, at arbejde, naar man er skikket dertil; men mig er Hovedet i Dag saa tung, mine Lemmer ere matte og mit Sind alt for traurigt til, at jeg kunde have Lyst til at bestille noget, end sige glæde mig over Morgenstunden's Behageligheder.

Johan. Og hvoraf kommer det? min kiære Hans! uden af det uordentlige Levnet. Atter i Aftes blev du jo, fuld som et Sviin, ledsaget, eller rettere slæbt hjem af dem, som havde fundet dig lovende paa Gaden; troe mig! deraf reiser sig den Mismodighed, den Mæthed i Lemmerne, den Hovedpiine, hvorover du i Dag klager.

Hans. Sandt nok! ogsaa i Gaar lod jeg mig forleede til at drikke meere, end jeg kunde taale; men hvad jeg drak, det betalte jeg, og det kommer altsaa hverken dig Johannes! eller nogen anden ved.

Johan. Tael dog ikke saaledes! Hans! fordi du betalte hvad du drak, sig derfor ikke! det kommer ingen ved, at du er en Drukkenbolt; du synes da at forglemme baade den Gud, som i sit Ord har forbuden ald Umaaendelighed, og de mange sorgelige Følger, Drukkenskab som oftest drager efter sig.

B

Hans.

Hans. Ja! men jeg er dog ikke af dem, som i Fuldskab fornærme nogen, jeg hverken bander eller skjælder eller indvælter mig paa nogen; tværtimod, jeg bryder mig om intet, uden at have Roe, og forlyste min Gane med Drik.

Johan. Godt nok! Men betænk kiære Hans! om og den korte Glæde, du indbilder dig at nyde, medens dit Hoved er beruset af stærk Drik, kan opveie mod de mange uhykkelige Følger af slig Uordentlighed. At du ved Drukkenstab synder mod Gud, det nægter du ikke; thi du kiender hans Villie, hans Bud derom; og ligesaavist troer jeg, du uden Beviis vil tilstaae mig, at Gud gav os sine gode Ting paa Jorden, at vi skulde glædes ved dem, styrke vore Legemer og opholde Livet ved at nyde dem med Maade og et glad Hierte; men forsynde vi os ikke grovelig, naar vi misbruge disse hans Gaver til Fylderie og Umaadelighed? desuden, nedbryder ikke Drukkenbolten ved sin Uordentlighed Liv og Sundhed? svækker han ikke hver Dag ved stærk Drik Hovedet og alle Sindets Kræfter? Gjør han sig ikke foragtelig i sine Medmennessers, og strafværdig i Guds Øine? Bebyrder han ikke sit Hierte og Samvittighed med tunge Anklagelser? og gjør han ikke saaledes selv Livet bittert og kummerfuldt for sig? Endelig! Kiære Hans! hvad bliver Enden paa et saadant Liv for dig

og enhver Drickfældig? Det gaaer med denne,
 med alle andre Syndevaner: jo længere
 elskes og øves af Mennesket, desto meere Magt
 er den over ham; aflegger du altsaa ikke nu,
 mens du er ung, din Drickelyst, det vil siden
 gøre dig vanskeligt, ja! vel reent umueligt; Ba-
 den vil henrive dig, som en stærk Strøm, uden
 du kan eller tør gjøre Modstand; og hvad bli-
 ver da Slutningen? ja! vel dig om du er eenlig!
 Uagtig til Arbeide, og foragtet af Verden, skal
 du maaskee endda, skjønt kummerlig nok, finde Li-
 vedes Ophold ved Bettelstaven; men vee! den
 store Drukkenbolt, som allerede er Mand og Fa-
 der! hans givne Forargelse til Tyende, til Børn og
 Støttere, diffes mange Sukke og Taarer over hans
 Uvædselighed, som afvendte Velsignelsen fra deres
 Hus, forspildte Frugten af deres Sved og Ar-
 beide, og tiensynlig forvoldte den Mangel, som
 endelig vil trykke dem efter hans Bortgang: alt
 dette vil engang falde som gloende Emmer paa hans
 Bed, naar hiin den store Regnskabsdag kommer.
 Neppe havde Johannes udtalt, før Taarene
 faldt ned paa Hanses Kinder; han fattede i
 sit Hjerte et Dieblisk det gode Forsæt, at affige sin Lyst
 at drikke, han lovede Johannes og han gav
 ham sin Haand derpaa, at han aldrig tiere skulde
 se ham drukken; og han blev i det mindste i no-

gen Tiid, sit Forsæt troe. De toge nu sat paa Arbeidet, Hans ligesaa misfornøiet og tankefuld som Johannes munter og glad over, at have saa lykkelig gjort det første Forsøg paa at rette og forbedre en vildfarende Broder.

Ikke længe efter fandt Johannes Leilighed, at giøre et endnu meere vellykket Forsøg paa sin Medtjeneres, Peder's Forbedring. Han vaagnede nemlig håndelsevis en Nat, og blev vaer, at Peder, som pleyede at sove hos ham, var borte; han formodede strax Aarsagen til hans Fraværelse, og besluttede vaagen at oppebie hans Tilbagekomst. Endelig hen mod Dag kom Peder hjem, kold og bævendende og listende sig saare stille, som om han frygtede for Mørket selv; adskilligt mumlede han for sig selv, men alt uforstaaeligt, dog, i det han lagde sig, fik Johannes disse Ord at høre: ogsaa denne Gang lykkedes det mig, uden at nogen merkede det.

Johannes. Nei! kiære Peder! tænk ikke at dine syndige Rattedvandringer ere blevne ubemærkede! meere end een Gang tilforn har jeg savnet dig om Ratten ved min Side, og denne Gang vild jeg vaagen oppasse dig, naar du kom tilbage, for at bestraffe din Synd og Daarlighed.

Peder. Spaer du kun Johannes! din Bestraffelse til en anden, som bedre fortjener den

en

o jeg! jeg har intet Ondt giordt, jeg var allee-
uden for Døren i et nødvendigt Erinde.

Johan. Peder! kiære Peder! forøg dog ikke
de Feil dobbelt, ved at besmykke og nægte dem!
I trede længe har jeg vidst, at du elskede og øve-
Utugt, naar andre sov; meere end een Nat har
savnnet dig i Sengen, og denne Gang gif du jo
t allerede før Midnat, og kom nu først igien
Dagbrækningen; dit Foregivende er alt-
slet og Usandhed; tilstaae hellere Sandhed! at
ogsaa i Nat, som saa ofte tilforn har gaaet paa
de sædvanlige syndige og utugtige Veie, og istæ-
for en roelig Søvn skulde vederqvæget dig, be-
tøet din Siæl og udmattet dit Legeme ved Vel-
og Liderlighed.

Peder. Nu! jeg kan vel høre Johannes!
er alt for vel underrettet til, at jeg længere
nægte min Feil for dig; jeg tilstaaer baade
og hver Gang jeg haver øvet Lasten, at det
Feil, men jeg er desværre! saaledes kommen i
ne dermed, at det vilde blive mig saare vanske-
dem ikke reent umueligt, at afholde mig.

Johan. Kiære Peder! det er mig dog kiært,
du ikke er saa ganske forhærdet i Synden, at
du kan indsee du feiler, naar du bedriver den.
er forsikret, at du i dette Dieblis skammer dig
dig selv, og ønsker, at du ikke havde syndet;

og hvorfor vil du da ikke aflegge en Syndebane, hvis Erindring er saa bitter, saa bestemmende for dig?

Ped. Jeg vilde nok, om jeg kunde; ofte nok har jeg fattet dette gode Forsæt, men atter igien ladet mig henrive af mine syndige Lyster. Jeg kan heller ikke nægte, at der jo altid er bleven nogen Tvivl tilbage hos mig, om og den Synd er saa farlig stor, som den almindelig giores, jeg følger jo kun den naturlige Drift, som af Skaberens selv er nedlagt hos mig; men hvad han har nedlagt i min Natur, kan jo ikke være ondt.

Johan. Vel sandt; den os medfødt Drift til at forplante vor Lige, er i sig selv ikke ond eller syndig, den bliver det kun, naar den misbruges til at mætte Kibets Lyster og vilde Begjæringer; og tviler du om, at dette er en stor Synd, da nok fortrøster jeg mig endog til at beviise dig, at det vel er een af de største: Ved at elske og øve Utugt forsynder du dig mod Gud, mod andre Mennesker og mod dig selv. Som løsagtig synder du mod den Gud, som i sit Ord saa ofte og saa strengelig har forbudet al Ukyndighed, al Uteerlighed, alle Misbrug af Aledriften uden for lovligt Vægteskab; du bliver ureen og væmmelig i hans Dine, du forsvilder hans Venskab, berøver dig selv den Driftsrigighed, det Haab du skulde have til ham og for

siart

Kiærter din evige Lykke; thi saa siger jo Ordet: Skiorlevnere og Hoerkarle skulle ikke see Guds Rige. Hvor gruelig synder ikke og du og enhver utugtig mod Eders Medmennesker? for at mætte Eders vilde Lyster tage J ikke i Betænkning, at forføre den Gifte saavel som den Ugifte, den Unge og endnu Ushyldige, saavel som den allerede Forførte; og saaledes forstyrer J Egteskabets Røe og den huuslige Lyksalighed, og giøre alle dem af det andet Røn, som ere daarlige nok, til at troe Eders Overbeviisninger og lade sig bestæmme af Eder, til uhykkelige Egtesfæller, vanærede Qvinder, unaturlige Børnemordere, ja! til uhyksalige Skabninger, som forbande sig selv i dette, og grue for det tilkommende Liv. Men skulde alle disse Forbandelser ikke engang komme over Boeleren, som ved sin Utugt anrettede alle disse Uhykker!

Peder. Nei! til saa høi en Grad af Ondskab har min Liderlighed dog endnu ikke ført mig, at jeg skulde have søgt, at forføre en ushyldig og uberygtet Pige, eller som Egteskabs-Diavel sneget mig ind, at forvandle et jordisk Paradiis til et Helvede. Jeg har øvet min Utugt alene med de allerede Vanærede og Forførte, som ikke ere bedre, men maaskee snarere værre end jeg selv.

Johan. Kan være! min kiære Peder! men dette undskylder dig langt fra ikke, det beviiser i
des

det høieste Kun, at du ikke er gaaen saavidt i Ond-
 skab og Lidelighed, som mange andre; men der-
 for og bliver du ligevel strafværdig og lastefuld.
 Mod Gud forsynder du dig jo ligesuldt, som uden
 Indskrækning har forbuden al Slags Utugt; og
 mod dig selv, hvor grovelig forseer du dig? Dit
 Legems Sundhed nedbryder du, derom vidner ty-
 delig nok, for dig den Mæthed, den Forskyrrelse
 i Lemmer og Blod, som du selv tilstaaer du føler,
 hver Gang du kommer tilbage fra at øve Laster; -
 din Siæl besmitter du med løsagtige Billeder og
 ureene Tanker; dit Hjerter besværer du med haarde
 Anklagelser af den indvortes Dommer, saaledes
 gjør du selv dit Liv kort, bittert og tom paa Glæ-
 der; hvilken Synd! hvor stridende mod Skabe-
 rens Diemeed, hvorfor han sadte dig i Verden!
 Desuden, betænk fiære Fader! hvor let din Utugt
 kunde have den naturlige Følge, at du blev Fader;
 og hvor hielpeløse, hvor ulykkelige bliver ikke, som
 oftest alle de smaae Uskyldige, som paa den Maade
 faae Liv og Tilværelse? maaskee vilde det blive dig
 umueligt, endog med den bedste Villie, at staae
 dem i Sandhed i Faders Sted; men den Mangel,
 disse maaskee engang vil føle, de Sukke, de For-
 handelser, de maaskee engang vil udstode over den,
 fordi de ikke kiende ham, hvis Lidelighed gav dem
 Livet: O! alt dette vil engang blive dig en Byrde i
 Sama

Sambivittigheden, saameget de Stungere at bære, som du bliver ældre og eftertænksummere. Om og dette ikke skeer; da, naar du engang bliver Egtefælle, vil formodentlig den Lykke nægtes dig, at aule Børn i et lovligt Egteffab; og hvor meget din og din Egtefællens Glæde og huuslige Lyksalighed derved skal formindres, om ikke reent forstyrres, det er umuligt nu at afgjøre; eller om du og bliver Fader, vil det rimeligviis blive til en syg og svagelig Ansigt, i hvis blege Ansigt og vanskære Lemmer du hver Dag seer sorgelige Grindringstegn om din Ungdoms Udsvævelser; og det altsammen, fordi du har bortodstet din Ungdoms og Mandoms Styrke med uordentlig Velslyst og Lidelighed. Betænk altsaa dette vel! kiære Peder! og det skal ikke blive dig vanskeligt at aflægge din Syndevane, modstaae dine Lyster, slye Utugt og blive kydsf og ordentlig herfter.

Peder, som nu, da Lysterne vare stille fordi de nyelig vare mættede, allerede folte Blusel og Skamfuldhed over sit forrige liderlige Levnet, rørtes heftig ved denne Tale, hvis overbevisende Kraft Fornuften ikke kunde modstaae; og han fattede strax det Forsæt, som han og blev troe alle sine Dage, at ville slye al Løssagtighed, vaage nsie over sit Hierte og al sin Udfærd, og modstaae og overvinde Kvindens Lyster; indtil et lovligt Egteffab engang

gang gav ham Frihed til, uden Synd at følge og fyldestgøre den mægtige og af Naturen selv indplantede Auledrift.

Johannes, stolt af at have gjort tvende lykkelige Forsøg paa sine Medtieneres Forbedring, sadte sig nu og for saasnart mueligt, at tale med Jens, for at standse hans Lyst til Kortspil, Løgn og Bunden. Feilighed dertil fandt han en Søndag, da Madfaderen uventet forlangte at tale med Jens; men Jens var ingensteds at finde, og ingen vidste, hvor han var. Johannes taug, gik i al Stillehed bort og opsogte ham blandt sine sædvanlige Selskabsbrødre ved Kortbordet, for talte ham, hvad der var tildraget sig hjemme, og Jens fulgte med. Paa Madfaderens Spørgsmaal, om han ikke nu i Dag igien havde været ved sit Kortspil og det sædvanlige slette Selskab, svarede Jens strax dristig og fræk: at han ikke i Dag havde seet, langt mindre spillet Kort; han havde kun besøgt nogle Venner og beslægtede i Byen. Johannes var imidlertid gaaet noget affides, og hørte nu med Forfærdelse, hvorledes Jens med de grueligste Eder bekræftede sin Løgn, og ønskede de gyfeligste Forbandelser over sig, om han sagde Usandhed. Madfaderen lod sig nøye, tog Løgn for Sandhed, talte det fornødne med Jens og gik bort. Men nu kom Johannes igien og tiltalte Jens saaledes:

Johan

Johannes. Kiære Jens! jeg gruer virkelig for din Ugudelighed og Letsindighed; du vover ei aleene, at lyve for din Madfader, men du understaaer dig og, at bekræfte din Usandhed med græfselige Eder og Bander; har du da aldrig lært det, eller har du glemt, at der er en Gud til, som vil straffe Logn og Meened?

Jens. Nu! Nu! Johannes! du maae heller ikke regne det saa næie med mig! hvad skulde jeg gjøre? tilstaae for min Madfader, at jeg havde været i Spilleselskab, vilde jeg nødig; thi jeg kunde da befrygte en lang Skiendpræken; jeg maatte jo da redde mig, som jeg kunde, med Usandhed; ikke fordi jeg troer, jeg behøver at skamme mig ved at jeg spiller; thi Kortspil er jo, som man siger, en uskyldig Tidsfordriv; men kun fordi jeg veed, min Madfader ikke kan fordrage det.

Johan. Sandt nok! Kortspil kan kaldes, og det er og ofte en uskyldig Tidsfordriv; men kun alt for ofte bliver det en syndig og lastværdig Tids-spilde; thi altid kan dog Tiden nyttigere anvendes paa noget andet, i hvad det endog er, end paa denne taabelige og unyttige Kortblanding. Desuden, til hvor mange andre Synder og Laster giver ikke Spil Anledning? til Banden, Brede, Skænden, Slagsmaal, Drukkenskab og flere deslige

Ud.

Udsvævelser, som alt for ofte sees og høres af dig og dine Liige, som med Kortspil bortodse Ederes Tiid og forøde, hvad I fortiene. Og nu din Logn og Banden Jens! hvormed kan du undskylde dem? falder du maaskee ogsaa det uskyldigt?

Jens. Ja! en Logn, som den, jeg haver sagt i Dag, for at undgaae min Madfaders Til- tale, troer jeg altid er en skadesløs Logn og en tilladelig Usandhed; men at jeg i min Ubefindig- hed bekræftede min Logn med Eed, det tilstaaer jeg rigtig nok, var feil, og det fortryder mig nu.

Johan. Kiære Jens! vær dog ikke saa daar- lig! at troe, det er os tilladt, at sige Usandhed, naar kun vor Logn ikke skader nogen; thi kan du end bedrage Menneskene, Gud, den alvidende, kan du dog ikke bedrage med din Logn, og du veed dog selv, hvor ofte og alvorlig han selv sandrue og troefast i sit Ord har bevidnet sin Mis- hag og retfærdige Straf over al Logn, Usandhed og Uredelighed hos os; og hvor gruelig forøger du nu ikke din Forbrydelse for ham derved, at du forma- ster dig til med Eeder og Forbandelser at stadfæste din Logn! Tænk engang! kiære Jens! om endog, kun en eeneste af de Forbandelser, end sige alle de du nyelig som Meeneeder og Logner, udøste over dit Hoved, ramte dig, hvor ulykkelig vilde du blive i Tiid og Ewig- heds? Desuden, hvad bliver Slutningen for dig

og

og enhver, som besitter sig paa Løgn og Meeneed? Ikke sandt? tilsidst troer intet Menneske dig meere; end ikke dine Fæder og Bander troes, men du bliver skyet og foragtet af alle, som et troeløs Menneske, der farer med lutter Løgn og Usandhed. Jens, som opmærksom havde hørt paa denne Tale, skammede sig nu rigtig; og lovede at aflegge sin Løgnagtighed og besitte sig paa meere Sandheds Kierlighed; men han holdt det ikke; thi han ansaae sine Feil kun for Smaaeting, og indsaae ikke det nedrige og skammelige i Løgn og Usandhed.

Johannes altsaa, selv dydig og retskaffen, ønskede ikke med, selv at være god, han søgte og at gjøre andre det; han nyttede derfor omhyggelig enhver Leilighed til at forbedre sine lastefulde Medtienerere, og befordre hos dem samme dydige og retskafne Tænkemaade, som han selv havde. En nye Anledning fandt han dertil ved en Præken, han og de kort efter hørte af Stædets Præst over den visse Siengieldelse, som paa hiin Dag skal vnderfares den Onde, saavel som den Gode *). Johannes hørte, som han pleiede, opmærksom til og giemte ikke lidet af Talen i sin Hukommelse; han saa i Kirken, at hans flette Medtienerere nu og da rørtes heftig af Talen, og han besluttede, at fornye disse Rørelser hos dem igien, ved at tale
siden

*) See No. 1. af de hosføiede Prækener.

fiden med dem om hvad de havde hørt, og ved at
 giennemgaae Prækenen med dem paa sin og deres
 einfoldige Wiis, at giere dens Indtryk saa dybt
 og levende hos dem, at Frugterne deraf kunde
 fiendes i deres Levnets Forbedring. Leilighed der-
 til fandt han endnu samme Aften, da det hændte
 sig, at han og de forsamledes om Ilden for at
 varme dem og ingen anden var da tilstede. Jo-
 hannes begyndte da: hvad synes Eder vel Børn!
 om den Præken vi hørte i Dag? mig forekom den
 meget lærerlig for hver den, som ret vil tage den
 til Hierte, enten han er ond eller god; ja! sva-
 rede Hans: for mig maae den være god nok, jeg
 vil hverken laste eller modsigge den; imidlertid kan
 jeg ikke nægte, at den jo forekom mig alt for
 streng! thi skal ethvert Menneskes Synder og Feil
 giengieldes med Straf og med ewige Straffe, saa
 seer jeg ikke rettere, end at jeg og fast de fleste
 Mennesker vil gaae forloren, og dette er dog tvert
 imod det Begreb, jeg altid har gjort mig om Guds
 Barmhertighed. O! min kiære Hans! sagde
 Johannes, det er just dette, jeg saa ofte haver
 sagt dig: du og dine lige elske og øve Synd, uag-
 tet Eders eget Hierte vidner imod Eder; Samvit-
 tigheden opvækker vel nu og da nogen Frygt hos
 Eder for Guds Straf, men snart stille I dens
 Uroe ved en blind Fortrøstning paa Guds Barm-
 hertig:

ertighed; I tænke Eder immer Gud, som en
 adig en skaanselfuld Fader, der altid er rede-
 n, til at tilgive sine Børn; men I glemme, at
 enne samme gode Fader er tillige en hellig, en
 rfærdig Dommer, der ikke kan lade Ondskaben
 re ustraffet, uden at ligne et svagt Menneske,
 saaledes lade af at være Gud.

Dette var det vor Lærer i Dag saa tydelig be-
 iste os, ei alene af Guds Ord, men og med
 ange Exempler af de ældre og nyere Tider, at
 t ikke kan være andet, om Gud skal være Gud
 ter de høie og rigtige Begreber, vi gjøre os om
 am, end at han maae straffe Synd og Ondskab
 ten her eller hidset, ligesom og belønne alt godt,
 n ikke i dette, da i det tilkommende Liv! Men
 gde Jens, mig syntes, Johannes! at vor Præst
 Dag foruden Skriften og Exempler endnu an-
 rte et tredie Beviis for Lærdommen om en
 lkommende Giengieldelse; det maae jeg tilstaae,
 g husker ikke; thi jeg begreeb det ikke ret. Ja!
 et var det Beviis, svarede Johannes, min gode
 Jens! som tages rigtig nok af Begrebet om Guds
 hellighed og Retfærdighed og af hans Lovs eller
 Billies Bekientgiørelse; det er at sige: vi viide
 g tilstaae jo alle, at Gud er hellig og retfærdig;
 hi det have vi ikke alene lært fra vor Ungdom, af
 Guds Ord, men vi maae og erkiende det for daar-
 ligt,

ligt, at tænke sig Gud, som et svagt og syndigt
 Menneske; nei! skal han være Gud, maae han
 være uden Synd, han maae være hellig; og vi
 tilstaae jo ligeledes, at han i sit Ord har aaben-
 baret os sin Villie, givet os sin Lov; han maae
 da og gjøre det samme, som endog den jordiske Kon-
 ge gjør: han maae straffe enhver Lovens modvillig
 Overtræder, det er: han maae være retfærdig.
 Nu tilstaaer jeg, sagde Peder, at dette Beviis er
 mig ligesaa tydelig og ligeindlysende, som de toen-
 de andre vor Lærer anførte, og jeg for min Part
 bekiender mig overvunden og overbevist om, at
 der er en guddommelig Giengieldelse i Vente saavel
 for Onde som for Gode, og jeg skal stræbe herefter,
 at beviise med mit Levnet, at jeg erkiender denne
 Lærdom for sand. Wille I andre nu som jeg,
 Børn! saa lader os strax i Dag satte gode Forsæt-
 ter til Forbedring; for Johannes behøve vi ikke,
 at undsee os, han kiender vore Feil, og har sagt
 os dem; lader os da nu love Gud og ham, at vi
 herefter ville aflegge hver sin Syndevane, og leve
 som Christne, der stadig forvente en retfærdig
 Giengieldelse for vore onde eller gode Gierninger.
 De vare alle strax eenige heri, og enhver gav Jo-
 hannes sin Haand og sit Løfte, at han ikke meere
 skulde finde Anrsag at bestraffe nogen af dem for sine
 forrige Feil; de had ham kun, at han vilde blive
 ved

de fine Formaninger styrke dem i de gode Forsæt,
 der, de havde fattet til Forbedring.

Til dette sidste gav atter en Tale, som ikke læn-
 gester blev holdt af Stedets Præst, og hvori en
 lig Gudsfrøgt alvorlig blev anpriist den unge,
 Johannesen beqvem Andledning *). Han fattede
 strax det Forsæt, siden at giennemgaae den,
 med sine Medtjenere og ligge dem den paa Hierte;
 fordi han deri sandt de Opmuntringer til Bestan-
 dighed i det Gode, som de selv havde ønsket at høre
 ham. Saa hastig de da samme Dag havde
 aet Mad, og han befandt sig eene med dem, be-
 kendte han at tale med dem om hvad de havde
 hørt, og at opmuntre dem til at øve den Guds-
 frøgt, de nyelig havde hørt saa stærk anprise. Jesu
 usynderlighed sagde han til Peder: det gjør mig
 ondt, at du ikke hørte denne Præken; thi useil-
 derlig vilde den meget have rørt dit af Naturens
 gode og gode Hierte; ja! svarede Peder, det var
 ret ilde, at jeg i Dag ikke kunde komme i
 Kirken; thi Hanses og Jenses Ansigter vidne ty-
 delig nok for mig, at de have været rorte ved Ta-
 len, og have i Dag funden ret megen Opbyggelse
 af Præstens Præken, at da ikke al Nyttens skal
 være spildt for mig af denne Tale, saa fortæl mig
 Jos

*) No. 2. af de hørsagte Prækener.

Johannes! dens Hoved-Indhold! og sig mig det vigtigste, som blev afhandlet, at jeg siden kan estertænke det nøiere og føre mig noget deraf til Nytte. Det vil jeg heller end gierne sagde Johannes, men det er og ikke uden Hovedsagen jeg kan huske og fortælle igien, du maatte selv have hørt Præsten, for at have den fulde Nytte af hans Tale. I Begyndelsen af sin Tale, eller i Indgangen, som det kaldes, talte han om Gudsfrygts Nytte for alle Mennesker uden Forskiel, og derpaa blev hans Hovedlærdom efter Textens Indhold: at opmuntre unge og gamle, Fædre og Børn til en sand Gudsfrugt! til denne opmuntrede han med alt det, som kan synes, at være kraftig til at bevæge Mennesket, han viiste nemlig: at uskramtet Gudsfrugt, det er: en reen Wandel efter Ordets Lærdom og en stedseværende Bestræbelse efter at takkes Gud i alle Ting, fylder Menneskets Hierte med en salig Tilfredshed og en indvortes stille aandelig Glæde, at den saaledes ei aleene gjør Menneskets Dage paa Jorden glade og lykkelige, men at den og er det sikkerste Middel, til at forlænge Menneskets Liv! og et langt Liv anseer dog de fleeste for en Lykke, for et ønskeligt Gode! han viiste og beviiste, at Gudsfrugt baner Veie for Mennesket til en glad, til en roelig og velsignet Alderdom; ja! at den, og den aleene giver Naade og Friemodighed

paa

paa Dommens Dag; og til enhver af disse Lær-
omme var søiet Formaninger og Opmuntringer
til unge og gamle at lægge Vind paa en for Men-
nesket saa gavnlig Dyd. Lader os nu, kiære
Børn! lægge disse hans Lærdomme paa Hierte! og
tilig øve os i oprigtig Gudsfrugt! forvissede om,
at Lønnen ikke skal udeblive, naar vi blive varag-
lige derudi indtil Enden.

Saaledes blev Johannes utrættet ved at nytte
enhver Leilighed til at forbedre sine Medtjenere, og
indprente dem Gudsfrugt og Sædelighed.

Men imidlertid var Johannes bleven besluttet
paa, at forlade dette Sted, og tage Tjeneste hos
en gudsfrygtige og retskafne Rasmus, Gaardsfæ-
der i samme Bye; deels fordi han ikke i alle Hen-
seender fandt sig saa ganske vel fornøiet som han
var, deels og fordi Rasmusses Huus, i hvilket
han adskillige Gange havde haft Leilighed at kom-
me, fuldkommen stod ham an i eet og alt. Han
opsagde da sin Tjeneste; men vedblev som forhen,
med enhver given Leilighed at formane sine Medtie-
nere; og før han forlod dem, tog han endnu en-
gang Løfte af dem, at de aldrig vilde glemme hans
Formaninger, men al deres Levetid øve Guds-
frugt og Sædelighed. Johannes forlod da ogsaa
denne Tjeneste med den sande Berømmelse, at han
si aleene havde været en troe og flittig Tiener, men

C 2

havde

havde og været elsket ikke af Madfader og Madmoder aleene, men og af sine Medtjenere.

Han kom nu i sin nye Tjeneste, og her fandt han ikke, som i de forrige, nogen Vanskelighed, hverken urimelige Huusfædre, eller slette Medtjenere, men her fandt han alt efter Ønske. Rasmus tog strax imod ham ved hans Ankomst med disse Ord; velkommen min kiære Johannes! i mit Brød! I mange Aar har jeg nu ingen fremmed Svend holdt, mine 2 Sønner og min Datter Marren har forrettet mig alt mit Arbeide; men da nu min ældste Son ved Forsynets Godhed er bleven forsynet med Huus og Gaard, skal selv være Huusfader og sørge for sig og sine, saa forlader han naturligviis mig, og i hans Sted haver jeg valgt Eder, min kiære Johannes! fordi jeg haver hørt saameget godt om Eder, at I altid haver opført Eder som en troe, flittig og skikkelig Tiener. Lad mig nu see, at I og saaledes forholder Eder hos mig! I skal da nyde den samme, og i alle Maader ligesaa god en Omgang, som vor egen Son, i hvis Sted I kommer; og dersom I tjener os ret længe og vel, da skal vi vel see til, at paastionne og belønne Eders troe Tjeneste. Johannes forsikrede ham om sin Flittighed og Troeskab; men der Rasmus talte om at belønne hans troe Tjeneste, steg Blodet ham i Ansigtet, og et hemmeligt Suf sneeg

teeg sig frem af hans Hierte; thi allerede i nogen Tid havde han betragtet Maren ikke aleene som en søn, men og som en god og duelig Pige, som en fornuende og retskaffen Mand's eeneste Datter, og som en Pige, hvis Haand og Hierte han havde afstede at fortiene og engang at eie.

Samtalen blev som sædvanlig, samme Aften bragt dertil, at spørge Johannes, hvorledes han havde fundet sig fornøiet i sine forrige Tjenester. Men Johannes var ikke hengiven til Tjenestefolkets sædvanlige Feil, at de ved deres Ankomst i en nye Tjeneste ikke viide, hvor meget ondt, Løgn og Bagtalelse de ville fortælle om det Sted og de Folk, de have forladt, og det, som oftest, kun for at afsinigre sig hos deres nye Madfædre; Johannes erimod svarte aleene ligesvem: at han havde fundet sig ret vel fornøiet i begge sine forrige Tjenester, at der var noget i Veien i hvor man kom i Verden, det vidste han og havde erfaret, han ventede det og ikke anderledes for Fremtiden; imidlertid kunde han forsikre, at han holdt ret meget af Folkene paa begge Steder; og intet skulde mere fornøie ham, end om han siden kunde finde Leilighed, at vise dem sin Erkiendtlighed for den Tid, de gav ham Kost og Løn. Denne Tale behagede Rasmus særdeles; og saa hastig Johannes var gaaen ud, sagde han til sin Kone og Børn: sandelig,

delig, denne Johannes maae være et godt og vel-
tænkende Menneſke; thi nu undſkylder han ei allee-
ne, men han roſer og elſker de Folk, fra hvem
han kom, og vi vide dog alle, at han paa ingen
af Stederne haver havt det ſaa ganſke godt.

Det varede og ikke længe, før Johannes ved ſit
ſtikkelige og gode Forhold blev agtet og elſket af Raſ-
mus og hans Kone lige ved deres egen Son; thi
i alle Ting befandt de, at han var ſittig, troe og
ordentlig, han ſørgede omhyggelig for deres Crea-
ture og alt hvad de havde, ſom om det havde væ-
ret hans eget; han førte ikke enhver Gladder, et-
hver vrangt Ord eller ethver bagtalende Rygte
han hørte, for dem, ſom ſaamange ſlette Tienest-
folk giøre, men han ſøgte, ſaavidt mueligt, at
ſkaane ſine Madfædre for al Fortrød, og derimod
at giøre dem, ved ſit ſittige Arbeide og utrættelige
Agtpaagivenhed paa alle Ting, Livet ſaa let og be-
hageligt, ſom ſkee kunde; dog iſær umagede han
ſig for at vinde Marenſ Yndest, ſom heller ikke
faldt ham vanſkeligt; thi den unge Pige, ſom for-
hen kun var vant til ſine Brødres Umgang, be-
gyndte ſtrax at finde Forſkiel og meere Fornoiſe
i Johannes Selskab; naar han var nærværende,
var hun baade hurtigere til Arbeide, og muntre;
ſnart blev nu Dinene Siælens Folk, og de unge
ſkiulede alereede ikke længere for hverandre, at de
elſke

skede, skiont de ikke taledede eet Ord derom ind-
 yrdes.

Moderen merkede snart, at Johannes og Ma-
 ren havde Godhed for hwerandre, og det var hen-
 de just ikke imod; imidsertid vilde hun gierne vide
 det tilvisse, og spurgte derfor Maren engang de
 vare eene, om hun ikke var forlovet med Johan-
 nes. Maren blev rød, men svarede ganske aa-
 penhiertig: forlovet med ham er jeg ikke; men jeg
 nægter ikke, at jeg jo holder meget af ham, og
 saameget, at jeg rigtig ønskede, at mine Foræl-
 dre, da I jo har lovet mig Gaarden efter Eder,
 vilde give mig Johannes til Mand; thi jeg troer
 sandelig ikke I kunde give mig en bedre, og om
 hans Billie tviler jeg ikke, skiont han ikke har talt
 et Ord til mig om Egtteskab eller noget saadant,
 ikke heller jeg til ham. Moderen lastede ikke Ma-
 ren; fordi hun bar Godhed for Johannes, hun
 lovede endog at tale med hendes Fader derom, og
 naar han gav sit Samtykke, skulde hun ikke være
 derimod.

Den gode Rasmus blev ikke lidet forundret,
 da hans Hustrue fortalte ham, at Johannes og
 Maren havde Tanker til hverandre; efter nogen
 Betænkning sagde han smilende: ja! jeg har in-
 det derimod; dog maae Johannes først endnu et
 par Aar give mig Prøver paa sin Duelighed og
 Skik.

Skikkelighed, førend jeg bebroer ham noget af det kostbareste jeg eier, min eeneste og kiære Datter.

Johannes vidste intet af alt dette; thi Ungdommens Undseelighed havde hidtil hindret ham fra at tale til Maren om Egteffab, Kierlighed eller noget saadant; og hende havde den qvindelige Blufærdighed, holdt fra at for alle Johannes om sin Samtale, med Moderen og hvorledes intet manglede i deres Onskers Opfyldelse, uden at tale reent ud med hverandre og med Forældrene om deres Klærlighed. Den undseelige Johannes fandt endelig en beqvem Leilighed til at aabne sit Hierte for Maren, ved det hun en Dag spurgte ham: siden Lønnen i denne Tid stiger for alle Tjenestefolkene, saa vil du Johannes! vel og have din Løn forhøiet for tilstundende Aar? hvormeget skal vel min Fader give dig herefter? thi han sagde os forleden, at han var kommen til rette med dig om at blive her for en vis Løn endnu i to Aar, men hvad den skal være, det torde jeg ikke spørge ham om, at jeg ikke skulde synes nysgierrig i en Sag, som ikke egentlig vedkommer mig. Johannes blev rød, stammede og hostede, begyndte paa at sige det, holdt igien pludselig op, stammede og hostede igjen. Maren mærkede hans Forlegenhed og spurgte smilende: hvad feiler dig Johannes? hvorfor kan du ikke sige mig hvad du skal have i Løn? maaffeg maae jeg ikke vid, det og da er

et mig endelig og lige kiært, jo! sagde Johannes,
 maae, du bør viide det; jeg forlangte intet
 andre af din Fader i Løn end dig Maren! og
 han havde betænkt sig lidt, lovede han og at
 give mig den Løn jeg forlangte; dog skulde jeg, sag-
 de han, først tiene ham endnu i 2 Aar til For-
 hjælp, og imidlertid indhente dit Samtykke,
 og vilde da gjøre vor Bryllup, og afflaae Gaard-
 skilt til os, vil du da have mig Maren? saa
 maae du slaae din Liid til at jeg skal blive en god
 Mand imod dig, ligesom jeg ikke tvivler om, du jo vil
 have mig en god Kone, og saa haaber jeg vi kunne kom-
 me til at leve lykkelige med hverandre. Maren rødme-
 vel lidt ved denne uventede og tydelige Kiærligheds-
 klæring, imidlertid sagde hun: mine Foræl-
 ders Willie skal ogsaa være min, og er det Guds Willie,
 om nogen Tiid skal samles i Egtteskab, da skal
 jeg nok stræbe at opføre mig saaledes, at hverken
 eller mine Forældre skal faae Marsag, at
 de tryde Eders Beslutning. Johannes var nu
 glad ved at have faaet den tunge Kiærligheds-
 klæring fra Hjertet, han rakte Maren sin
 Haand, og de tilfagde hvoerandre et evigt Benskab.
 I samme Dieblis kom Moderen til, saa deres
 Forvirring, og merkede let, hvad der var fore-
 gaaet imellem dem; hun kaldte nu Rasmus og
 Søn, og da blev det eensstemmig aftalt, at
 NAAR

naar Johannes tiende endnu i 2 Aar saa troe og
 vel, og opførte sig lige saa godt, som tilforn,
 skulde han ægte Maren, og med hende tiltræde
 Gaarden. Tiden gik nu snart hastig og let for Jo-
 hannes; thi han arbeidede nu ikke længere for
 fremmede, men for sig selv; da han af enhver For-
 bedring, han kunde anbringe enten ved Gaarden
 eller ved Jordens Dyrkning, kunde vente selv en-
 gang at høste Frugten; men den Tanke, som især
 forfødede ham al Arbeidet, var: at han arbei-
 dede for sin tilkommende Brud, for sin Maren.
 Med fordoblet Lyst og Iver arbeidede da Johannes;
 han var tiilig og sildig paa Jærde, han var om-
 hyggelig for alt, hurtig og ordentlig i alle sine For-
 retninger, fort: han var en Tiener af den Art,
 at en Huusfader maae ønske sig mange saadanne,
 Rasmus og hans Kone skønnede og derpaa; de
 elskede Johannes meget, og agtede ham som deres
 egen Søn, de talte ofte i Cenum om ham med
 stor Berømmelse, og meer end een Gang sagde
 den gamle Rasmus med Taarene i Øinene. Gud
 var mig dog særdeles god, der han styrede det saa-
 ledes, at Johannes kom til at tiene hos mig, og
 jeg lærte at kiende ham, og der han indgav hant
 og mig og os alle den lykkelige Beslutning: at han
 skulde blive min Sviger-Søn; jeg troer vist ikke
 jeg kunde have faaet en bedre; du og jeg Moer!
 haa-

aaber jeg, skal engang hos ham og Maren, finde en god Pleie og en kærlig Omgang i vor Alverdom. Saaledes henstod ret fornuftelig de 2 Aar, i hvilke Johannes skulde tiene for Maren, og de syntes ham kun som 2 Dage; han skionne sig og saameget desbedre paa hvor godt, han nu havde det, fordi han tilforn havde haft 2 maaelige og næsten slette Tjenester; Rasmus derimod maavelsom hans Kone vare gode og rimmelige Folk at tiene, deres Børn vare begge gode unge Menneſter, og alle deres Venner og Bekjendte, som havde Udgang i Huset, lutter retskaffne og gode Folk, og mellem dem tilhobe herskede sledse indbyrdes Eegighed, Fred og god Forstaaelse.

Nu nærmede Tiden sig, at Johannes skulde gaaes for sin troe Tjeneste; de 2 Aar vare nu forløbne og Maren skulde blive hans Kone; men midlertid var herdes yngre Broder ogsaa bleven forseeet med en Gaard et andet Sted, saa at den gamle Rasmus havde den Glæde, paa een Dag at se sine baade sin Søns og sin Datters Bryllup. Om Hvitiden finder jeg det ikke værd, at fortælle meget; enhver veltænkende kan let forestille sig, at Glæden paa alle Sider har været stor, skiont den var stille og fornuftig.

Johannes, som selv nyelig havde været Tjener, glemte nu ikke de Pligter, han burde iagttage

tage som Huusfader; han formanede fiærlig sine nye Tienestefolk at enhver af dem vilde giøre hvad den burde, forsikkrede dem, at de da altid skulde finde en god og tilbørlig Dmgang, og hverken han eller hans Kone skulde da nogen Tid glemme, hvad de skyldte dem, som retsindige og troe Tienere. Ved deslige Taler lykkedes det Johannes, strax at vinde sine Folkes Hjærter; saa at de alle elskede og ærede ham, tierte ham længe og ærlig, og søgte i alle Ting hans sande Gavn, og at være ham til Fornøielse.

Johannes og Maren vare nu i Besiddelse af Gaard og alt, men langt fra at handle, som saa mange daarlige unge Folk, der naar de Gamle have sadt sig paa deres Aftægt, og overladt alt til dem, støie og larme forskrækkelig, holde ilde Huus med Tienestefolkene for at viise deres Myndighed, og omgiøre og mynstre paa alt, ret ligesom de Gamle havde været Daarer, og de aleene besad Klogskab nok, til at bestyre alt vel og viiselig: ansaae tværtimod vore unge Folk det for en Ære for sig at følge de Gamles Exempel i alle Ting; Maren var opdraget derved, og Johannes havde i 3 Aar seet, hvorledes den gamle Kasimus og hans Kone i al Stilhed og med lutter Godhed bestyrede Gaard og Folk, og de sadte sig begge for, at træde i deres Fodspor, overbeviiste om, at de derved vil-

de

undgaae mange Ubehageligheder, som gierne
 yder af den Hidfighed, Strænghed, Skiælden
 og Banden, hvilken mange Husfædre daarlig an-
 ser for nødvendig til at bestyre Gaard eller Huus.
 Imellem de unge og gamle Folk var den beste
 Forstaaelse; Johannes elskede og ærede Maren
 forældre, som sine egne, og de agtede ham igien
 som deres eget Barn; de velsignede ofte den Dag,
 da de forenede ham med deres Datter; thi de
 troede nu, at han virkelig efter deres Forhaabning
 og Ønske gjorde hende lykkelig. Johannes var i
 ingen Ting Selvklog, men i alt vigtigt raadsforde
 han sig med den gamle Rasmus, og aldrig for-
 rød han, at have fulgt denne erfarne Mand's
 Raad. Saaledes forløb et halvt Aar for Johan-
 nes i den fuldkomneste Lykke; han var særdeles
 vel gift, og blev daglig velsignet af de Gamle;
 roe og gode Tjenestefolk gjorde ham hans Arbeide
 let og behageligt, og Naboer og Bekiendte yndede
 og elskede ham. Men nu behagede det Forsynet
 en kort Tiid at prøve ham ved Modgang, at han
 maatte finde Leilighed til ogsaa heri at vitse sig
 fuldkommen, og lade see sit faste Haab og sin barn-
 lige Tillid til den Gud, han al sin Tid havde
 frygtet og lydet. Det første Modgangs Slød
 var den gamle Rasmusses Død, som ei aleene
 naturligtviis gif Maren, men og Johannes ret nær
 til

til Hierte, ikke blot fordi han havde elsket ham, som sin egen Fader, men og tillige fordi han nu i ham saaned en redelig og erfaren Ven, som han i ethver vanskeligt Tilfælde var vandt at søge Raad hos; hertil kom: at Groden slog sig og Høsten blev ret maadelig, Veiret blev overordentlig vaadt og ustadigt, og Kornet kom saa slet i Huus, at alt Foeret for det meeste blev fordærvet og spildt; heraf reiste sig adskillige Sygdomme ei aleene blant Creaturene, men det raae Veirlig syntes og at skade Menneffens Helbred, i det snart een, snart en anden, ja! vel og flere paa eengang af Tienestefolkene bleve syge, og Johannes og Maren selv befandt dem af og til ikke vel, saa det ofte faldt dem tungt og vanskeligt, at faae deres Arbeide forrettet; Marens Moder blev nu og, tildeels af Sorrig, mere og mere skræbelig og tilsidst Sengeliggende, saa hun nu virkelig og var en Byrde for sine Born, skiont de ikke agtede det for nogen Byrde, saa inderlig elskede de hende. Imidlertid gjorde disse mange sammenstødende tunge Omstændigheder et saare dybt Indtryk paa Marens Hierte, som desuden var tilbøielig til Mismodighed; hun græd ofte i Cenrum, flagede sig og imellem for Johannes og græmmede sig ret inderlig ved at tænke paa den tilkommende Tid. Johannes derimod var altid friemodig og fuld af Haab paa

For:

forfynnes Godhed, han trøstede altid sin Maren
 et bedste han vidste og kunde, og stræbte især at
 udgive hende Haab om bedre Tider og en fast Til-
 lid til Guds Forsorg. Beshynderlig tog han der-
 til Anledning af den Præken, som Nytt-Nars Da-
 men blev holdt af Stædets Præst, og som gik ud
 paa at opmuntre Christne til at forlade sig paa
 et Forsyn, paa hvis Godhed de i den fremfarne
 Tid havde haft saamange Prover. Samme Af-
 ten, der han hørte Maren Sukke, og saae hende
 værdig at græde, var han strax betænkt paa, at
 anvende Prækenen til hendes Opmuntring, og
 blev da imellem dem holdt følgende Samtale:

Johannes. Min kiære Maren! hvorfor
 sørger du dog altid saa meget? hvorfor plager du
 udelig dit Sind med ufornoden Græmmelse?

Maren. Ach! Johannes! hvor kan du dog
 kalde min Bekymring ugrundet? har du og jeg
 ikke Narsag til at sørge, og jeg havde nær sagt til
 at forsage, saa veed jeg ikke hvo i Verden der kan
 have større Narsag; alt seer tungt og bedrøveligt
 ud for os, i hvilken Side jeg end seer til.

Johannes. Og hvormed kiære Maren!
 seer det da saa skrækkelig strengt ud for os, at vi
 uden Ophyr skulde qvæle vort Sind med ængsteli-
 ge Sorger eller opgive alt Haab om Forbedring i
 vore Aar.

Maren

Maren. Jo! tilviffte feer det tungt ud for os Johannes! min Fader død, min Moder Sengeliggende, Afgræden ringe, og det lidet vi avlede, flet i Huuse, du og jeg og alle vore Folk af og til fuge: faa jeg begriber ikke hvorledes det vil gaæ til dette Aar, hvorfra Føden vil komme til Menneffer og Creature, langt mindre hvoraf Skatter og Udgifter skal udredes.

Johannes. Har du da fiære Maren! faa hastig glemt den Lærdom, du hørte i Dag? hvorledes vi, af de Prøver vi hidtil have havt paa Herrens Godhed, bør lære at sætte Tillid til hans for den tilkommende Tiid *). Sandelig vor Præst har Ret, da han sagde: at vi uden Lærdommen om et guddommelig Forsyn, som vaager over os, og sørger for vort Vel i alle Henseender, maatte blive uhykkelige, trøstesløse i Nøden.

Men nu vide vi med Visshed, at en viis og god Gud styrer alle vore Skiæbner, og tilffikker os alt hvad der møder; nu kunne vi da trygt forlade os til, at alt endog det værste er os tienligt, og skal i det mindste i Tidens Længde befordre vort sande Gavn. Denne roeliggjørende Overbeviisning var det vor Lærer i Dag søgte, at befæste hos os baade med Exempler og med vor egen Erfaring; han anførte ei aleene en Jacob, en Joseph og en

Da

*) See No. 3. af de hofsaiede Præfener.

David, som paa en overordentlig Maade erfarede Herrens Forsorg og Redning paa den Tiid, de mindst formodede det; men han beraabte sig og med Grund paa, hvad vi selv og alle Troende til alle Verdens Tiider have erfaret, nemlig: At Herren er viis og god i alle sine Førelser og styrer alt for sine Børn, som haabe paa ham, og alt til en god Ende. Kiære Maren! lader ogsaa os anvende denne Lærdom, vi have hørt, til vor Nytte og Opmuntring under vore nærværende tunge Omstændigheder! thi ogsaa vi have jo unægtelig erfaret det, at Herren er god imod alle; kan vel du eller jeg eller noget Menneske opregne de utallige Prober, vi alle enhver for sig have havt paa en forsørgende Guds Godhed fra den Dag vi først traadte ind i Verden indtil nu? men kunne vi end ikke tælle dem alle, saa bør dog de mange, vi vist kan erindre os, fylde vore Hierte med Haab og Tillid til den Gud, som er uforanderlig god mod alle sine Skabninger. Derfor Maren! lad os nu trygt forlade os paa den Gud, som hidtildags har sørget for os, og stadig troe, at han ikke vil glemme os herefter, men af sin Godhed lette vore tunge Kaar, lade os glemme det meget, som nu trykker, og giøre os igien saa glade og lykkelige, som han finder det at være tienligt for os.

Denne Tale trøstede vel Maren lidt, og for en Tiid bragte Roelighed tilbage i hendes bekymrede

Hierte; men som hun af Naturen var tilbøielig til Mismodighed, tilbragte hun det meste af Vinteren med Graad og angstelige Bekymringer. Noget endnu tilstødende sørgelige Omstændigheder nedfænkte omsider hendes Sind i en næsten haabeløs Bedrøvelse: hendes Moder døde, Vinteren blev usædvanlig streng og langvarig, og deraf fulgte, at den ringe Forraad af Fødder ikke kunde forslaae til Creaturene, men sparsom maatte det uddeles til dem, saa man ofte hørte dem brole af Sult; dette gif Maren ret nær til Hierte, og bragte hende næsten til Utaalmodighed. Saaledes kom hun især een Aften ind fra at malke, og med heftige Taarer beklagede for Johannes, hvorledes de forfultede Røer ved hendes Bortgang havde ret ynkelig brolet af hende, ligesom bedende, at hun dog vilde give dem noget lidet til at stille Hungeren med før den lange Nat kom, og hun lagde til: det er mig utaaleligt, og jeg maae tilstaae, mig synes næsten Gud handler for haardt mod os, i det han tillåder, at saa mange Sorger og saamegen Rød paa een Tid rammer os.

Johannes, som just sad i sørgmodige Tanker ved Ildstedet, blev næsten overvunden af sin Kones Tale, og var nær ved at istemme hendes utaalmodige Klagemaal; dog fattede han ogsaa denne Gang, Mod til sig, opklarede sit Ansigt, og forsøgte, at troste hende saa godt han kunde.

Ja visselig kære Maren! sagde han, seer det nu tungt, og saare tungt ud for os, det tilstaaer jeg dig, men derfor maae vi dog ikke forsage, tværtimod er det vor Pligt, at forlade os paa den allgode Gud, og stadigen troe og haabe det, at naar Noeden er haardest, er hans Frelse nærmest. Jeg grundrer mig i den Henseende en Præken, vi for ikke længe siden hørte af vor Præst og som vi i vore nærværende Omstændigheder baade kan og bør anvende til vor Trost og Opmuntring; det var den, han holdte paa 2den Søndag efter hellig 3 Kongers-Dag, hvori han viiste, at Guds og Jesu Godhed, som aldrig aflader, er den bedste Trost, og den eneste sikke Tilflugt for Mennesket i al Slags Nød. *) Kan du huske noget af denne Præken? Maren! Paa kan du vel og huske, hvorledes vor Lærer først sin Indgang beviiste, at Gud er uforanderlig i alle sine Egenskaber, altsaa og i sin Godhed, og hvorledes han deraf tog Anledning at opmuntre os til i al Slags Kummer at søge, og forlade os til den samme Guds og Jesu naaderige Hielp. I hvad Modgang der da rammer os, enten Armod tryk-ker, eller Mangel truer, eller Hiertet quæles af ængstelige Nærings-Sorger, eller Sindet foruroeliges af mismodige Tanker, eller hvad andet det kan være, som bedrøber os: da var vor Lærers Raad

*) No. 4. af de hosføiede Prækener.

Raad dette: at vi ofte ved ivrige Bønner skulle søge Guds og Jesu Hielp, som den sikre Trost i al Slags Elendighed; dette hans Raad lader os følge! Kom, Maren! lader os bede tilhobe! og med foreenede Munde og Hierter anraabe Guds og Jesu Hielp i vor nærværende Nød! og jeg har det faste Haab til Gud, at vi ikke skal bede forgiæves. De knælede nu begge for Gud i Bønnen, og anholdt hos ham med mange heede Taarer om Trost og Lindring i deres kummerfulde Omstændigheder.

Meere roelig og fulde af Haab om en naadig Bønhoerelse stode de op af Bønnen og lagde sig til Hvile; og efter faae Dages Forløb begyndte de allerede, at sene Herrens Hielp, og fatte Haab om tilkommende bedre Tider. Vinteren herte op, Sneen smeltede, Jorden grønnedes, og alt i Naturen fik et nyt Liv og frydede sig ved Vaarens komme. De forsultede Creature bleve nu vederqvægede med de første kraftfulde Græsspiirer; Jorden blev ploiet, Sæden udsaaet, og alt spaaede et tilkommende frugtbar Aar; og dette Haab bedrøgedem ikke; idelig afvejlende Regn og Soelstin gav den bedste Grode, og neppe kunde Husene rumme den megen Betsignelse, de indhøstede; hastig glemte de den forrige Mangel, men de glemte dog ikke at yde Giveren den tilbørlige Tak, som saaledes forvandlede Sorgen til Glæde, Mangelen til Overflod for dem, og derved ei alene afhjalp Trangen

for

for dem, men og gjorde deres forhen bekymrede Hjerter glade og sorgfrie. Tiden gif nu ligesaa hastig og fornøiet for dem, som den forrige Vinter havde været kiedsom og sørgelig; thi nu var der nok i Huusene til Føde baade for Mennesket og Creaturet. Maren bluedes ofte for sig selv naar Johannes kjerlig irettesadte hende for de ængstelige Bekymringer, hvormed hun forrige Aar havde plaget sit Sind, erindrende hende om, at hun dog nu kunde see, og havde nu selv erfaret det, at være Sandhed: at naar Nøden er paa det haardeste, da er Herrens Hielp nær; hun lovede og hoit og helligt, at hun aldrig mere skulde hengive sig til saadan Sørgmodighed, men om nogen lignende Trang eller Sienvordighed skulde siden møde dem, vilde hun dog aldrig lade af at haabe paa Gud, som den der altid kan og vil hielpe.

I den anden Maaned af det næste Aar, kom Maren i Børnsnød; intet kan lignedes ved den ængstelige Tilstand, hvori Johannes da kom ved at høre sin elskede Mares smertefulde Raab; thi han var ikke af de ligegyldige Mænd, som ofte i slige Tilfælde blive roelige ved deres Arbeide, overladende alt til Fostermoderen og de fremmede Qvinder, ubekymrede om Konen lever eller døer; Johannes derimod kunde slet intet foretage sig, saa bekymret var han, uden at sukke for sin Maren om en hastig og lykkelig Forløsning: men derfor kunde og
intet

intet lignes ved hans Glæde da han hørte, at hun var forløst; han iilede til hende, aftrøvede hendes Laarer, og fandt hende nu, med sin Forfødsotte i Armen, dobbelt elskværdig. I høieste Grad omhyggelig for hende, veeg han i de første Dage ikke fra Sengen, uden saa ofte hans Arbejde og Forretninger udtrævede det; han vaagede selv meer, end een Nat hos hende; og om faae Dage havde han og den Fornoielse, at see hende frisk igien. De belavede sig nu paa, at føre deres Nyefødte til Kirken, for der høitidelig at optages i Pagt med sin Skaber, og indlemmes i de Christnes offentlige Forsamling; og håndte det sig, at dette just skeete Fastelavns-Søndag, da der efter Evangelii Indhold blev talet af Stædets Præst om den Fordeel det er, at være en dobt Christen. *) Denne Præken gav Johannes Anledning at begynde følgende Samtale med sin Kone om Aftenen da Gæsterne vare borte.

Johannes. Jeg kan ikke sige dig Maren! hvor hiertelig fornøiet jeg er over denne Dags Forretning.

Maren. Det er gandske naturligt, Johannes; at du og jeg glæder os ved vor første Barns Daab; thi vi ønske jo alle, at forplante vor Lige, og jeg tænker alle Fædre maae vel glæde sig ved at see en sund og velskabt Afkom.

39=

*) No. 5 af de hofsøiede Prækener.

Johannes. O nei! Kiære Maren! det er ikke alle Fædre, som glæde sig ved at avle Børn, der gives saa slette og unaturlige Egtefolk, som kun anseer Børn for en Byrde, en Plage fra Herren; men jeg tilstaaer dig, det er slet og unaturligt, at tænke saaledes; jeg tilstaaer dig, at jeg er glad ved vort Barn, og at alle retskafne Fædre i mine Tanker have Marsag at glæde dem ved sunde og velskabte Børn

Dog er det ikke derover, at jeg især glæder mig i Dag, (men det er fornemmelig over den guddommelige Raade, som i Dag er vederfaret vor nye fødte Barn i Daaben.

Maren. Ja vist, er det at være glad over, at vor Barn er døbt, skjønt jeg ikke kan troe, at det havde blevet udelukt fra Guds Rige, om det var død, førend det blev døbt; men jeg veed nok, at Daaben er en hellig Skik, som ikke bør forsømmes af nogen, som vil kaldes Christen, og siden tilstedes Afgang til Alterets Sacramente.

Johannes. Hvad det første angaaer, kiære Maren! da tænker du ganske rigtig, men ikke i Henseende til det sidste: Gud er visselig ikke saa uretfærdig at han skulde ville fordomme det end nu uskyldige Barn, som han selv gav Livet, men som han og selv betager Livet, førend det kan døbes; derimod synes du, at have alt for ringe Tanker om Daaben, i det du allene anseer den for en hel-

lig

Nogle Aar forløb nu i Glæde og Velstand, uden at noget synderlig mærkeligt mødte dem; Eiderne vare, det eene Aar beregnet mod det andet, ret gode; indbyrdes levede de det bedste Egteffab; deres Tienestefolk vare troe og skikkelige; med Naaboer og Gienboer levede de i Fred og god Forstaaelse; alt hvad de begyndte paa havde de Lykke til; saa at deres Huus i alle Henseender var et lykkeligt Huus, Fredens og Glædens Sæde.

Nu havde den ældste Søn, Rasmus kaldet efter Marens ærværdige Fader, allerede fyldt sit 5te Aar, og efter ham gav Gud dem adskillige Søner og Døttre, saa at der nu maatte tænkes paa, at begynde det vigtige men tillige vanskelige Opdragelsesarbejde. Johannes lod sig i den Henseende en Dag forstaae for sin Kone, at det nu var Tiid at deres 2 ældste Børn begyndte at lære noget enten i Skolen eller hiemme; dog skulde det ganske beroe paa hendes eget Godtbefindende, om hun selv vilde læse for dem, eller ikke; det vil jeg hiertelig gierne, svarede Maren, især i Forstningen; men det undrer mig, at du saa tidlig vil have dem til at læse; de fleeste Børn begynde jo ikke dermed, førend de ere 6 og undertiden 7 Aar gamle. Det tilstaaer jeg dig, sagde Johannes, det er en alt for almindelig Feil af Forældre, at de for sildig lade deres Børn lære noget; og det er en slet Undskyldning de bruge, at Børnene

ene ere for unge til til at lære; men det gaaer med Underviisningen som med Børnenes sædelige Opførelse, saavel det ene, som det andet forsømmes eller behandles dog alt for sludseligt af de fleste Forældre; den største Deel noies med, at lade deres Børn lære saameget, som de netop kan komme igiennem Verden med, og deres Feil og Læmper seer de igiennem Fingre med eller og straffe dem med ufornuftig Haardhed, hvorved de forværre og ikke forbedre Børnene; men derfor kan man ogsaa slige daarlige Forældre tilskrive dem selv eller deres slætte og ufornuftige Opdragelse de mange Sorgere og Fortredeligheder, som deres onde og vanartige Børn siden forvalde dem.

Saa sig mig da, sagde Maren! hvorledes træener du, at vi bedst og rigtigst kan opdrage vore Børn? at vi ikke skal have Ansvar paa os for dem, eller skyldes os selv for de Sorger de mueligt vil gaa ud af ved deres Vanart kunde tilføie os; thi det maatte jeg sige er forskrækkeligt at tænke paa. Det skal jeg sige dig: svarede Johannes, først og fremmest maatte vore Børn saa tidlig som mueligt lære at kende Gud og hans Villie; derfor skal de, saa hastig de kan begynde at forstaae sig paa det, og have fyldt deres 4 eller 5 Aar, alt efter som jeg mærker, Gud har givet dem Forstand til, og begynde paa at læse; dog i Forsuningen kun som i en Tidfordriv; ved Marenes Tiltagelse kan de altid

altid siden efter haanden vænnes til mere stadig
 Læsning, uden at Lysten som er saa vigtig ved Børns
 Læsning, skal forgaae dem. Men især skal vore
 Børn fra Begyndelsen af anføres til at forstaae
 hvad de læse, og dertil vil jeg især selv stræbe, at
 veilede dem; thi al Læsning og Kundskab, som
 ikke forstaaes, kan jo umuelig virke paa den Unges
 Hierte til hans Levnets Forbedring. Tidlig vil
 jeg og føre mine Børn med mig i Guds Hus,
 naar de kunns have Forstand til at sidde stille uden
 at forstyrre min egen eller andres Andagt; forstaaer
 de da endstøvnt ikke hvad der tales, thi det udkræver
 meere Aar og flere Kundskaber, saa modtage dog
 deres unge Hierte her i Helligdommen de gode
 Indtryk af Verbødighed for Gud, hans Ord og
 Dyrkelse, som siden ikke let udslættes. Saa tid-
 lig som mueligt vil jeg lære mine Børn at bede,
 jeg vil legge dem Ordene i Munden, jeg vil un-
 derviise dem om hvorledes de omtrent ved den el-
 ler den Leilighed kunne bønfaalde deres Gud; paa
 det at de siden ikke altid skal være nødte til at søge
 til Bønnebøger, hvoraf saa mange ufornuftig be-
 tiene sig, men at de kunne vide, med egne Ord
 at andrage deres Hiertes Anliggende for Gud.
 Dernæst troer jeg, at vi og alle Fædre, som vilse
 deres Børn vel og ønske at opdrage dem rigtig,
 bør altid saameget mueligt have Børnene under
 Dine og Opsigt; thi at lade dem ligge i Floketal

Dagene igiennem paa Gaden, som saa mange slette Forældre gjøre, hvor uforsvarlig er ikke dette? Børnene er jo derved ikke allene udsadte for mangfoldige Farer, og kommer et Barn da til Skade paa Liv eller Helbred, saa have jo de skidsløse Forældre det paa deres Ansvar; men det som næsten er værre, er dette: i en samlet Flok af større og mindre Børn, forsøres let det gode Børn til Løgn, til Banden og al Slags Ondt, de større lære de mindre, enhver vil være med, og i saadant Selskab agtes den gierne for den ypperste, som er Mester i at paafinde Galskaber og skarnagtige Streger. Desuden, er det jo unægtelig vigtig, ja! aldeles nødvendigt for Forældre, om de ville tænke, at give deres Børn en god og passende Opdragelse, at de nøie kiende ethvert Børns Gemyt og Sindelaug: saa er dette jo umueligt for de Forældre, som fielden eller aldrig have deres Børn hos og omkring sig; nei! saavidt mueligt maae Børnene, endog naar de fornøie sig, være under Forældrenes Opsigt, og alle deres Ord og Foretagender nøie bemærkes af disse, for deraf at slutte sig til Børnets Natur og Anlæg. Endelig troer jeg, at vi og alle mod deres Børn velsindede Fædre bør være yderst forsigtige i at afstraffe Børnenes Feil; thi saa syndigt og slet det er, naar Forældre lade de Unge opvoxe ustraffede i Selvraadighed og alle Slags Laster, saa vist er det og, at mange Forældre fordærve deres Børn

ved

ved utidig Haardhed og ufornuftig Tugt; ikke for enhver ringe og ubetydelig Feil skal Barnet strax pidskes; nei! ofte og mange Feil skal Barnet tilgives, meer end een Gang skal det adbares, og dets uforsetlige Feil forsones med kiærlige Trettesettelser; foragter derimod Barnet disse, gjør det sig tiere med Villie skyldig i de samme Feil, saaledes at det derved tydelig rober Ulydighed, Egenfindighed og Foragt for de givne Formaninger, da bør Riisfet ikke længere skaanes, da maae Barnet følelig straffes; dog ved saadau Ufftraffelse maae Forældre nøie vogte sig, at de ingen Hidsigthed, ingen Bitterhed lader see mod Barnet; Tugtelsen maae saameget mueligt skee med et roeligt Sind, og baade før og efter Straffen er fuldbyrdet, maae Barnet erindres om sin Forseelse, om Aarsagen hvorfor det maatte lide Straf, og for alt om Straffens Hensigt, at den aleene er deres Forbedring og sande Vel i Tiden. See! Maren! disse ere de almindelige Regler, hvorefter jeg troer vi bør opdrage vore Børn, og i mine Tanker kan ingen retsindige Fædre, som ønske at give deres Børn en fornuftig og god Opdragelse, forsømme nogen af disse; dog har jeg endnu ikke talt om den Ordentlighed, den Keenlighed og Nabenhiertighed, til hvilke jeg meener Børn ikke formeget eller for tidlig kan vænnes; skiont disse gode Egenstaber hos den Unge almindelig ansees for smaae Ting, ere

de dog virkelig ikke ubetydelige; vannes Barnet ikke fra det første Aar af til Orden, endog med sit Dnkke: og Leegerøi, saa at det ligger og giemmer enhver Ting paa sit Sted, hvor det igien kan søge og tage det: holdes det ikke tidlig til at elske og beslitte sig paa Reenlighed i Mad, i Klæder og alt: det skal da fast aldrig blive ordentlig og reenfærdig; men hvor nødvendige begge disse Ting ere for ethvert Menneske, det tilstaaer mig let enhver ferm Huusfader og Huusmoder; dog især er det godt og nødvendigt, at Børnene vannes til at være aabenhjertige mod Forældrene, saa at de aldrig, naar de have forseet sig, ved Løgn og opdigtede Undskyldninger søge at benægte eller besmykke deres Feil, men hellere reent ud tilstaaer dem i det grundede Haab, desto snarere at finde Tilgivelse; ja! saa at de fortroe sig ganske til Forældrene, og hverken skiule det onde eller det gode for dem som de tænke eller gjøre, overbeviiste om, at de for det sidste ville blive roeste og meere elskede af Forældrene, og for det første have i det højeste kun en kiærlig Trettesættelse at forvente; denne Fortroelighed til Fædrene skal ei aleene siden bevare de Unge fra mange overuilede Handlinger og Foretagender, men og have en vigtig Indflydelse paa deres gandske Christendom.

Maren kunde intet indvende imod alt dette, men maatte tilstaae, at det i alle Henseender syntes

tes hende godt og snskeligt, saaledes at opdrage sine Børn, og de bleve nu snart begge eenige i, at de efter disse Regler vilde stræbe, at danne og op-
 tugte de Børn, Gud gav dem, til dydige og ret-
 skafne Christne, og til lykkelige Mennesker i denne
 og den tilkommende Verden; da de efter saadan
 Opdragelse kunde være angerløse for deres Børns
 muelige Udskielser, efterat de ved en fornuftig Op-
 tugtelse havde anført dem til det Gode, og viist
 dem Veien til Lykksalighed.

Jugen Under, at Børn af saa retskafne Fædre,
 saavel opdragne og daglig opmuntrede ved Forældres
 nes eget gode Forhold: ingen Under, om de snart bleve
 et Mynster for andre unge Mennesker paa Dyd og
 Sædelighed; de bleve det og virkelig; alle, som
 saae og og kiendte Johanneses Børn, roeste og yn-
 dede dem; Naboen og Gienboen lod immer sine
 Børn høre, at de langt fra ikke vare saa stille, saa
 sædelige og stikkelige, som hans Børn, og alle Men-
 nesker prisste Johannes og hans Kone lykkelige, at
 de havde saa gode og velartede Børn. Disse voxte
 nu efterhaanden til, saa at Johannes Tid efter an-
 den aftakkede alle sine fremmede Tjenere, og hans
 egne Børn forrettede ham al hans Arbeide. Nu
 begyndte han da med sin Maren ret at høste de vel-
 signede Frugter af en god og fornuftig Børneop-
 dragelse: deres Børn forliigtes overmaade vel ind-
 byrdes, som ellers desværre er stelden nok blandt
 Syd:

Sydskende; men dertil vare disse vante og forma-
 nede fra den spædste Barndom af, ingen iblandt
 dem fortørnede eller bedrøvede med Forsæt nogen af
 sine Forældre; men de kappedes indbyrdes om, hvo-
 der kunde gjøre dem meest Nytte, Ere og Glæde;
 og ved deres Flittighed, Paapassenhed og stikkelige
 Forhold gjorde de deres Forældre Livet ret let og be-
 hageligt. Saa lønnes nu Johannes allerede
 her i Livet for sin vedvarende Rettskaffenhed og Guds-
 frygt; thi han var, og han følte sig i alle Henseen-
 der en lykkelig Mand: understøttet af en troe og
 god Egtfælle, omringet af lydige og velopdragne
 Børn, beriget ved Guds kiendelige Betsignelse,
 hældig i alt, hvad han begyndte paa, og altid
 glad ved den indvortes Bevisthed, at have opfyldt
 sine Pligter og at eie den høiestes Venskab, havde
 han nu opnaaet den høieste Grad af jordisk Lykkelig-
 hed, som er mueligt for den Dødelige: hans Glæ-
 des og Lykkes Soel begyndte derfor igien at dale;
 thi den sig annærmende Alderdom med alle sine na-
 turlige Svagheder og Ubehageligheder lod ham al-
 reede nu stærk føle, at ingen jordisk Lykke er bestan-
 dig. Men Johannes, langt fra at ligne den knar-
 vurne Gamle, som misfornøiet over at han ikke
 altid kan være paa Færde som tilforn, tilbringer
 sine sidste Aar med Knur og utaalmodige Klager
 over Livets Korthed og Skrøbelighed: var derimod

i Alderdommen ligesaa roelig, ligesaa glad og veltilfreds, som i Ungdommen og Manddommen; thi Legemet's Afstagelse mindte ham kun om det store Haabs nærforestaaende Opfyldelse, hvorover han saa ofte havde frydet sig, og hvortil han saa alvorlig havde stræbt at gjøre sig værdig ved en retskaffen Wandel.

Johannes blev, som en forstandig og tillige god og redelig Mand, søgt og brugt af mange, som Raadgiver. Ogsaa 3 af hans Naboer bleve paa een Tid eenige i at gaae til ham en Aften i det sidste Aar han levede, for at raadføre sig med ham om deres Børns Opdragelse; opmuntrede dertil af hans Børns roesværdige Forhold, som de daglig saae og kiendte, og de ønskede alle at lære den Kunst, at opdrage saa gode og velartede Børn. Deres Samtale finder jeg værd at optegne.

En Nabo. Siig os dog! Kiære Johannes! hvorledes du haver opdraget dine Børn, at de ere blevne saa særdeles skikkelige; vi andre have og Børn, og synes vi have gjort os al muelig Flid med dem, men det har ikke ret villet lykkes for os, saaledes som for dig; vi have alle vorne Børn, som du desværre veed have ikke skicket dem saa ganske vel; men vi have og alle endnu nogle yngre,
dem

dem ønske vi dog at opdrage bedre og som det sig bør :
 giv os derfor dit Raad ! og sig os, hvori vi maaskee
 have feilet enhver for sig i de førstes Opdragelse,
 og hvorledes vi ret skulde angribe denne vigtige
 men vanskelige Sag ! derfor ere vi i Aften kom-
 men til dig.

Johannes. Da I selv forlanger det af mig,
 vil jeg og ganske aabenhjertig sige Eder, hvad vig-
 tige Feil enhver af Eder har begaaet i Eders Børns Op-
 dragelse, saavel som hvorledes jeg haver opdraget mi-
 ne : du min kiære Naboe ! sagde han til den første, har
 været al for efterladen i at lade dine Børn lære
 noget ; derfor ere de og, som du selv maae til-
 staae, yderlig vankundige ; og kiende de ikke de-
 res Pligter, hvorledes skulde de da opfylde dem ?

Første Naboe. Sandt nok, jeg har ikke saa
 tidlig som mange andre, holdt mine Børn til Sko-
 le ; thi jeg syntes virkelig at det var Synd, at
 berøve de smaae Stakler al den Tid, de skulde
 leege og fornøie dem i, og tvinge dem til at sidde
 saa længe paa et Sted, og jeg frygtede for derved
 at give dem Afskye for at lære noget.

Johannes. Det er ikke saaledes, fiære Naboe! som du tænker eller befrygter; jo før Børnene holdes til Læsning, jo lettere falder det dem, og desto snarere skal altsaa og Lysten til Læsning baade komme og vedligeholdes hos dem; forsømmes de derimod til deres 7de eller 8de Aar, eller endog længere, da ere de ikke alene alt for længe vant til lutter Leeg og Lediggang, men ofte ere de og allerede fordærvede i Sind og Sæder; Læsning og Stillesiddende falder dem da ei allene utaalelig, men det som er værre: det Gode, de lære, virker ikke til Forbedring paa deres allerede forvandede Hjerter. Dog tilstaaer jeg, at jeg agter det bedre og mere passende for Børnene, at de i Førstningen læse af og til, i det høieste kun en halv Time af Gangen, under een af Forældrenes Veiledning, end at sende dem ganske Dage til Skoelen, hvor de snarere staaer Fare for at tabe Lysten til Læsning, som der naturligvis er dem for langvarig efter deres Alders Ustadighed.

Anden Naboe. Jeg er deri af samme Tanker, som du Johannes! jeg har altid agtet det for en vigtig Pligt, at lade Børnene tidlig lære noget godt; mine Børn ere derfor og som du veed, godt oplyste, og dog have de ældste af dem, som du desværre og veed, ikke stikket dem saa ganske vel i
Ber.

Verden; hvad kan være Aarsagen dertil? Johannes! sig da ogsaa mig! hvori jeg har feilet i mine Børns Opdragelse.

Johannes. Deri, min kiære Naboe! at du har glemt, at anføre dine Børn til at leve efter de Lærdomme de fik baade hiemme og i Skolen; du har forsømt at agte noie nok paa deres Opførelse, ladet dem formeget af Dinene, og overladt dem til deres egen Selvraadighed, du har glemt at sige dem, at det de lærte skulde bringes i Udøvelse; du har ofte seet og mærket deres Feil uden at rette eller straffe dem; kort sagt: du har oplært men ikke optugtet dine Børn; derfor ere de og med al deres gode Kundskab ret uskikkelige, ja! næsten ryggesløse.

Tredie Naboe. Da maae du dog tilstaae mig Johannes! at jeg hverken haver ladet mine Børn opvoxe i Van kundighed, eller forsømt at straffe deres Ulydighed og Banart; og dog ere nogle af dem lumme og hykkelske, nogle aabenbar onde og ryggesløse; hvoraf kan dog dette komme? Johannes.

Johannes. Deraf allene kiære Naboe! at du ikke rigtig og viiselig nok har anvendt din Tugt; men enten straffet for meget eller for lidet.

Tredie

Tredie Naboe. Kan nok være Johannes! jeg troede rigtig selv, at jeg havde tugtet mine første Børn for haardt; thi jeg fandt, at de ved Aarenes Tiltagelse lagde Flid paa Lumskhed og Forstillelse, tilladende sig enhver Synd og Ugudelighed, naar de kun kunde tænke at undgaae mine Dine og min Straf: denne Feil søgte jeg at rette mod de yngre, og blev da maaskee al for god og estergivende mod dem; i det mindste seer jeg nu hver Dag med Græmmelse forud, at de ville blive ryggesløse og skarnagtige; thi de foragte allerede baade mine Formaninger og Trudslar.

Johannes. Ja! visselig, Kiære Naboe! er intet andet, end den ufornuftige Tugt Marsag til dine ældste Børns hykkelske Sædelighed, og de Yngeres aabenbare Usædelighed; thi Børn bør vel straffes, og ofte straffes, ingen Feil bør tilgives dem uden Straf, men denne Straf maae være nøie afpasset efter Forseelsens Natur og Størrelse; til Exempel: for en ubesindig Barndoms Streg tiltales og irettesættes BARNET med Kiærlighed og Omhed; for en forsætlig Feil, som vidner om Ulydighed og Gienstridighed, tiltales det haardere og med al muelig Alvorlighed; men forseer det sig oftere af Modvillighed, maae det lide søselig Straf; dog maae denne Straf igien bestemmes efter BARNETS
natur.

naturlige Gemyts Blødhed eller Strøhed. Overalt skal et Barn faa eller ingen Hug behøve, for at blive skikkelig, naar det kunns tidlig vænnes til Lydighed og Sædelighed; der ere de af mine Børn, som fra deres 5te Aar af ikke have smagt Riiset; andre af dem har jeg længere maattet straffe, og det ret følelig; thi heri, som i alt hvad Opdragelsen angaaer, maae man nøie give Agt paa, og rette sig efter Barnets naturlige Sinds Beskaffenhed; fortelig er Sagen denne: for mange Hug, for meegen Haardhed gjør Børnene lumste og nedetrægtige; for faae Hug, for meegen Eftergivenesshed gjør dem vilde og ryggesløse; fornuftige Forældre maae heri søge at ramme den rette Maade efter Børnens medfødte Gemyt og Sindelaug.

De forlode ham nu alle med det Løfte og Forsæt, enhver for sig at rette de Feil, de havde begaaet i deres Børns Opdragelse; og i Henseende til dem, de endnu havde uopdragen, at følge den Anviisning, Johannes havde givet dem.

Som en klar og stille Aae henflød nu Johanneses sidste Dage paa Jorden i Lykke og Hæder, i Ere og Velstand. Dog endnu eet Modgangs Stød maatte han udholde: hans elskede Maren blev syg og døde. Med blødende Hjerter og heede Taarer

lufte

---

lukte han hendes Dine; dog hørtes ingen Klager
fra hans Mund, men kun dette Dnske: gid jeg snart
maatte samles med denne min elskelige igien! Hans
forhen altid muntre og blide Ansyn var fra den
Dag kiendelig fuld af Bedrøvelse og en veemodig
Længsel efter at skilles fra Jorden. Inden et halv
Aars Forløb nedbøiede Alder og Sorg ham saame-
get, at han med Glæde mærkede: hans Ende var
nær. Han forsamlende nu alle sine Børn for sin
Seng og formanede dem endnu eengang høitidelig
til at frygte Gud og øve Retsskaffenhed, opløstede
sine Hænder, prisede Gud, velsignede dem og døde.

No. I.

Den store og vigtige

Sandhed

om en

guddommelig Giengieldelse

over

2 Pet. 2, 9.

Texten:

Herren veed, at frie de gudfrygtige af Fristelse, men at bevare de Uretfærdige til Dommens Dag at straffes.

Indgang:

Uden at opholde os med at forklare den Sammenhæng disse Apostelens Ord staaer i med det foregaaende, og hvorledes han egentlig skriver mod falske Lærere, og advarer mod deres fordærvelige Lærdomme: ville vi nøies med i Dag at betragte vore Textes Ord, som de, der indeholde en almindelig Trøst og Opmuntring saavel for hiine første Christne i de Lidelser, de for Religionens Skyld maatte udstaae, som og for vore Tidens Troende, der ofte endnu sukke under tunge Lidelser og Siendighedder. Apostelen henviiser altsaa lidende Christne til den trøstefulde Lærdom, at der er en Dag tilbage, da Ondskaben skal straffes og Dyden belønnes; da Guds Hellighed og Retfærdighed skal viise sig i sin fulde Glans; kort sagt: da en fuldkommen Siengiendelse skal have Sted; og Apostelen slutter saaledes: haver Gud ikke sparet Englene, som syndede, eller hiin første Verden, eller Sodoma og Gomorra ugudelige Indbyggere: og

haver

Haver han paa den anden Siide reddet hiine Iydige
 Mander, den retfærdige Noah og gudsfrygtige Loth
 fra al den Ulykke, som ramte hiine: saa veed
 og Herren endnu at frie de Gudsfrygtige af Fri-
 stelse; o. s. v. Ved Fristelse forstaaer Apostelen
 her de Lidelser, som de første Christne for Religio-
 nens Skyld maatte udstaae, og hvorved de bleve
 fristede til at falde fra den Religion, for hvis Be-
 kiendelses Skyld de maatte udstaae saa grusomme
 Forsølgelser; men i alle disse Lidelser trøster Apo-
 stelen dem med Tanken om den store Siengieldelses
 Dag; Herren veed, siger han, at frie de Gud-
 frygtige af Fristelser, det er: af allehaande Siens-
 vordigheder; ligesom han og veed, at bevare de
 Uretfærdige til Dommens Dag at straffes; i disse
 sidste Ord er Lignelsen laant af Fangerne, som ind-
 sluttede i stærke Lænker bevarer i en fast og mørk
 Boelig, indtil Dommen er fældet, og Straffen
 kan fuldføres: saaledes vil og Gud, naar hans
 Langmodighed er trættet, og Synderens Maal fuld-
 kommet, paa den store Hævnens Dag, efter fæl-
 det Dom, straffe de Onde og hjemsoge deres Uly-
 dighed med Straf.

Men hvad en Apostel fordum sagde til hiine, det
 siger han ogsaa til os; ogsaa til vore Tidens Christ-
 ne heder det: Herren veed og s. v.

Ogsaa vi, naar vi fulde af en hellig Forun-
 dring ofte seer, hvorledes det gaaer de Ugudelige
 vel,

vel, og de Gudfrygtige ilde i Verden, bør trøste os ved denne Tanke: at der er en Dag tilbage, da Gud skal udfrie sine Børn fra alt Ondt, og giengielde de Uretfærdiges Ondskab med evige Piinsler. Textens Ord giver da Anledning til at forestille:

Den store og vigtige Sandhed om en guddommelig Giengjældelse.

og viises da:

I. Denne Lærdoms Sandhed og Viished, eller med flere Ord: Sandheden af den Lærdom, at Gud, om ikke her, saa dog hidset, vil fuldkommen straffe det Onde og belønne det Gode.

a. Herom overbeviiser os Begrebet om Guds høie Egenskaber, især om hans Hellighed og Retfærdighed. Naar vi tale for Christne, kunne vi vel forudsætte, som en erkjendt og tilstaaet Sandhed: at Gud er hellig og retfærdig; men ved Guds Hellighed forstaae vi jo hans fuldkomne Kiærlighed til det Gode, og fuldkomne Afstye til det Onde hos sine fornuftige frie Skabninger, og naar Gud nu viiser denne sin Kiærlighed eller Afstye ved gode eller onde, behagelige eller ubehagelige Følger, af Skabningernes frie Handlinger, da kalde vi det Guds belønnende eller straffende Retfærdighed! Og have vi nu ikke Marsag, at tiltroe vor

Gud

Gud denne Retfærdighed! han er jo det allerfuld-
 omneste Væsen, og er han fuldkommen, saa seer
 hans Forstand og paa det næste hvad der virkelig
 Godt; er han fuldkommen, saa elsker han ikke
 det, end hvad der er Godt; men elsker han det
 Gode, saa er han jo hellig; Og er han i høieste
 Grad hellig, saa maae han elske det Gode, og
 hade det Onde, ikke alene i og for sig selv, men
 ogsaa hos sine fornuftige Skabninger. Men denne
 Kiærlighed til det Gode, og sin Mishag til det
 Onde, kan han jo ikke anderledes ligge for Dagen,
 end ved at lønne de Rettskafnes Dyd med Raade og
 Gode, og derimod hiemsøge de Ugudeliges Ondskab
 med Straf; eller hvilket er det samme: ved Uds-
 øvelsen af sin giengældende Retfærdighed. Saa
 ser vi da Begrebet om en hellig og retfærdig
 Gud, at der nødvendig maae være en fuldkommen
 giengældelse i Vente baade for ondt og godt, om
 det er i dette, saa dog i det tilkommende Liv, som
 er det rette Belønnings- og Straffe-Sted.

b. De guddommelige Loves Høihed og Hel-
 lighed bekræfter ogsaa Lærdommen om en guddom-
 melig Giengældelse. Hvo tør vel nægte, at Gud
 har givet os Love, som vi bør adlyde? Hvo er
 der nok, til at sige: Gud har ikke kundgiort Men-
 nesket sin Villie? De første Mennesker bleve skabte
 med en tilstrækkelig Kundskab om Gud og deres
 Pligter; og da den medskabte Wiisdom og Hellig-
 hed

hed ved Faldet var tabt, Forstanden formørket og Villien fordærvet: syntes Mennesket at behøve flere Love og tydeligere Forskrifter. Ogsaa dette gjorde Gud; han aabenbarede sig for de første Fædre, talte med dem, og selv underviste dem om hvorledes de skulde leve og handle. Siden da Føllemængden blev større og Levetiden kortere, og altsaa den mundtlige Overlevering af de guddommelige Love meget usikker: gav Gud ved Mosen sit Folk en skreven Lov, og det under saadanne Omstændigheder, der noksom viiste Lovgiverens Majestet, saavel som hans Rikthighed mod Lovens Overtrædere. Denne sin Lov lod han siden ved Moses, Propheterne, og den første af alle guddommelige Sendebude, Jesum Christum nemlig og hans 12 Apostle, tydeligere forklare og videre bekiendtgjøre for Verden. Har da Gud givet Menneskene en Lov: har han givet dem Forskrifter, hvorefter de skulle leve: skulde han da ikke handthave sine Loves Ære, ved at straffe deres Overtrædere? Hvo er dog den Konge, der med Ligegyldighed seer sine Love foragtede, og sine Befalinger uesterlevede? Fordre vi, og det med Rette, af en viis og god Konge, at han, naar hans Love ellers ere billige, maae holde over sammes Jagttagelse, og ved at straffe Forbrydere og Ulydige, søge, at redde sin egen og sine Loves Ære: saa kan vi jo umuelig troe, at den viiseste og retfærdigste Konge skulde give Love, hvid

Hvis Overtrædelse han ikke vilde straffe; nei! antage vi en guddommelig Lov: troe vi, at Gud har maabenbaret os sin Villie til Efterlevelse: saa maae vi og skælve for denne hans Lovs og Villies Overtrædelse, der upaatvibelig vil drage Straf og Ulykke efter sig. Og fordre vi fremdeles af en viis og god Konge, at han maae elske og belønne de Lydige, og derimod affkye og straffe de Ulydige: saa maae vi jo og forvente det samme af den viiseste, den bedste Lovgiver; men dette er med saae Ord: Guds Siengjeldelse: at han, om ikke altid i dette Liv, saa dog i det tilkommende nødvendig maae og vil straffe de Ulydige, og derimod belønne de Lydige.

c. Endelig har Gud ved Exempler tydelig nok beviist sin retfærdige Siengjeldelse. Den hellige Skrift giver os Exempler nok paa, hvorledes Gud ofte havde udryddet de onde af Jorden, styrtet dem i den fortiente Elendighed, og fremsadt dem til et skrækkende Exempel paa hans Brede. Af saadanne anfører Apostelen nogle strax forved borte Lertes Ord: Gud sparede ikke hine ulydige og oprørske Mander, men nedstyrtede dem til Helvede, at bevares til Dommen, da de endnu haabe en større Ulyksalighed at vente; han skaanede ikke hiin første ugudelige Verden, men udslattede den ved en Vandflod; han ødelagde Sodoma Gomorrah ved en Ildregn fra Himmelen, og fremsadte dem til Advarsel for dem, som vilde leve ugudelig. Ja! hvor

hvor mange lastefulde Uhyrer har Gud ikke i sin Brede bortrykket, naar de omsider have drevet deres Ugudelighed videre, end hans Langmodighed kunne tillade! en Achabs og Jesabels Dødsmaade kan ikke læses uden Skræk og Gysen; og Absalon, dette Mynster paa Ulydighed og Dandskab, hvor forfrækkelig var ikke ogsaa hans Ende.

Med saadanne frygtelige Exempler har Gud undertiden agtet det nødvendigt at viise sin hevne- de Retfærdighed mod slige Naturens Banskabninger, der med oprakt Hals trodse Himmelen og vanære Skaberer: Men paa den anden Side har han og ofte viist sine Troende sin besynderlige Hielp og Raade, som en Løn for deres Lydighed; saaledes udfriede han fordum den retfærdige Noah tilligemed sine, da han ved en Syndflod udslettede alt levende af Jorden; saaledes udforde han den gudfrygtige Loth, da Sodoma og Gomorrah brændte; ja! saaledes udfriede han David af Sauls, af den ugudelige Absalons og af alle hans Fienders Hænder; og saaledes veed Herren endnu at frie de Gudfrygtige af ald Fristelse. Gud viiser da ofte, endog i dette Liv, sin giengieldende, sin belønnende og straffende Retfærdighed. Men da dette ikke alletider skeer: da Gud af visse Aarsager ikke altid her straffer det Onde, eller belønner det Gode: saa seile vi ikke naar vi slutte: at hvad der ikke skeer i dette, maae nødvendig skee i det

det andet Liv, som det rette Belønnings- og Straf-
fested.

Denne er just Skriftens Lærdom. Af de mang-
foldige Steder i Guds Ord, som vidne om denne
Sandhed, kan allene følgende som de merkeligste
efterslaaes: Ap. G. 17, 31. 2 Tess. 1, 5, 10. 2
Cor. 5, 10.

Saa staaer da denne Sandhed fast, at Gud,
om ikke her, saa dog hidset, vil fuldkommen straf-
fe det Onde og belønne det Gode.

II. Men hvad Indflydelse kan og bør da denne
Lærdom have paa vor Levnet og Christen-
dom?

a. At vi ikke forarge os over de Ugudeliges
Medgang og de Gudfrygtiges Modgang.

Neppe er vel nogen Tvil farligere for den liden-
de Christen; neppe er der nogen Indvending, som
Religionens Fiender oftere have betient sig af, til
at bestride vor Religions Sandhed, end den, som
tages af de Ugudeliges Medgang og de Gudfrygti-
ges Modgang. Men ihvor farlig denne Indven-
ding end synes ved første Blik; ihvor frygtelig
denne Tvil end maatte forekomme os: saa kunne
vi dog, naar vi ret betiene os af Fornuften og det
aabenbarede Ords Lys, og med en christelig Klog-
skab og Vaerksomhed undersøge, saavidt det er For-
nuf-

nustens fortlyndede. Die mueligt, nogle af de Mær-
sager, hvorfor Gud tillader de Ondes Fremgang
og de Frommes Undertrykkelse: og især naar vi
antage en guddommelig Siengieldelse efter Døden:
da kunne vi, siger jeg, let indsee, at der i de
Ugudeliges Nedgang og de Gudfrygtiges Modgang
er intet som strider imod Lærdommen om et viist og
godt Forsyn; men at Gud, endogsaa da, naar
han tilsender de Fromme Lidelser, medens de On-
de leber i Lykke og Ere, viser sig som en viist,
god, hellig og retfærdig Gud.

Det er jo dog umueligt, at Guds Børn, de
Troende i Verden, ganske skulde være frietagne for
Lidelser; Gud maatte jo da ved sin uimodstaaelige
Almagt, ved bestandige Mirakler ophæve Naturens
Orden og forandre idelig Tingenes Gang.

Ogsaa de Troende ere Mennesker; og som Men-
nesker underkastede Sygdomme, Smerter og utal-
lige andre Lidelser, som en nødvendig Følge af de-
res dødelige Natur. Ja! som Mennesker, der
leve i Selskab med andre Mennesker, der alle ere
frie Stabninger, kan de heller ikke vide sig sikke
for de Lidelser, dem af andre kan tilføies. Men
naar nu Gud, foruden de Naturlige, og dem som
af andre kan tilføies, sender sine Børn besynder-
lige Lidelser: saa bør dette dog ingenlunde forarge
os; thi intet er vissere, end at det altid skeer i de
viiseste og kærligste Hensigter: Gud tilsender de

From-

Fromme Lidelser i Verden, for at give dem Leilig-
 hed til at vise deres Bestandighed og Troe; han
 værdiger dem sine faderlige Kæbselser, fordi han
 elsker dem; han vil ved Lidelser lære dem at kiende
 de jordiske Tings Forsængelighed, og hvorledes de
 bør foretrække det usynlige for det synlige, det Him-
 melske for det Jordiske; desuden har han jo selv
 lovet, at han ikke vil forlade sine Troende i deres
 Lidelser, at samme aldrig skal overstige deres Kræf-
 ter, men at han selv vil styrke dem til at bære det
 Onde, som maatte møde dem i Verden, ja! at
 hiint Liv rigelig skal belønne dem deres her ud-
 standne Trængsler.

Paa denne Maade troer jeg, at enhver kan
 andsee, at Herren er retfærdig i alle sine Veie, og
 at de Ugudeliges Medgang og de Gudfrygtiges Mod-
 gang hverken kan eller bør forarge os.

b. Denne Lærdom opmuntret os allerkræftigst
 til at slye det Onde og giøre det Gode.

Antage vi en hellig og retfærdig Gud; troe vi,
 at der er en Dag tilbage, da alle vore Tanker, Ord
 og Gierninger skal dømmes, da den evige Dommer
 vil straffe Ondskaben og belønne Dyden; skulde vi
 da ikke ville slye det Onde og giøre det Gode, at
 vi paa hiin Dag kunne bestaae for Dommen? Til-
 staae vi, at Gud har givet os Love, som vi skulle
 andlyde, Love, som aleene have til Niemeed, at
 giøre os lykkelige: og har han truet, at ville evig

straffe disse sine Loves Overtrædere, og derimod
 lovet dem, som lyde samme, sin evige Naade:
 O! saa lader os lyde disse velgjørende Love! lader
 os slye det Onde! og gjøre det Gode! thi Herren
 skal, forsikrer Paulus, paa hiin Dag betale en-
 hver efter sine Gierninger. Lader os slye det On-
 de! thi Trængsel og Angest, siger samme Apostel,
 skal evig være over hver den, som gjør det Onde;
 og derimod besitte os paa det Gode! thi Hæder
 og Ere skal være over den, som gjør det Gode.
 Rom. 2,9.10.

Vort da med al Stolthed, al Velslyst,
 al Gierrighed! den Stolte skal paa hiin
 Dag lære at indsee sin Ringhed, den Velslystige sin
 Lastes Uffhyelighed, den Gierrige sin Daarlighed.
 Flittig lader os derfor erindre hiin store Dag! da
 Dommeren vil fordre Regnskab af os for alle vore
 Handlinger, da vi enten skulle blive evig lykkelige
 eller evig ulykkelige. Dommeren er alvidende,
 han kiender altsaa alle vore Overtrædelser, endog
 dem, Mørket haver skjulet, ja! vore hemmeligste
 Tanker; Dommeren er hellig, han affhyer altsaa
 og vil straffe det Onde; han er almægtig, hvor
 kan imodstaae? allestedsnærværende, hvor
 kan undsløye? han er evig, altsaa kan hans Haand
 forfølge de Onde fra een Evighed til en anden: O!
 hvor skrækkelig maae da ikke Synderens Tilstand
 blive ved hans Aabenbarelse til Dom! lader os
 derfor

derfor stræbe, at vandre saaledes, at vi kunne bestaae for hans Dom! at vi ikke skulle findes blant de uhykkelige, som evig skulle føle Virkningerne af hans hævnende Retfærdighed! lader os til den Ende ofte giøre os selv dette Spørsmaal: hvad om Dommeren i dette Dieblik aabenbares, og fordrede os til Regnskab? hvad Dom turde vi da vente os? med hvad Friemodighed opløste vore Dine til Domstolen? hvad Haab turde vi giøre os om at stilles ved hans høire, eller ved hans venstre Side? dette Spørsmaal er vigtigt; thi derpaa beroer vores evige Lykke eller Ulykke; men dette Spørsmaal, naar vi ofte gientage det, vil og allerkræftigst kunne opmuntre os til at elske Dyden og slye Lasten; og naar vi da saaledes uafstadelig tænke tilbage paa hin store Regnskabs-Dag, saaskee Tanken om den evige Siengjeldelse mægtig opmuntre os til at slye det Onde og giøre Gode.

c. Denne Lærdom trøster og kraftig i al Nød og Modgang. Naar virkelige Lidelser, svære Sienvordigheder ramme de Troende, hvor stor er da ikke her deres Fortrin for de Ugudelige! disse sidste have slet intet, hvorved de kunne trøste sig i Lidelsens Time. Betragter den Ugudelige i sine Lidelser! ^{er} forsagt! hvor modløs er han her! sin Ulykke lad ^a han ikke afhjælpe, og han veed ikke aten, naar han ^{er} ^{di} saa langt fra, at han smager den

For ret at indsee dette, lader os forestille os
 den Ugudeliges Tilstand, naar han, udstrakt paa
 Smerternes Leie, staar færdig at gaae over fra
 Tiden til Ewigheden: her see vi da et af ulii-
 delige Smerter udkåret Legeme; utaalmodig væl-
 ter denne Ulykkelige sig paa sit smertefulde Lege;
 men al Trost, al Luse er forsvunden. Lagen over-
 giver ham; og en redelig Ven advarer ham om
 hans Siels Fare; en kold Gysen farer igiennem
 alle hans Lemmer ved dette uventede Budskab; hans
 Ungdoms Daarligheder, hans Mandoms Forbry-
 delser, hans Alderdoms Forblindelse, hans Gier-
 righed og Stolthed, hans ureene Tanker og Gier-
 ninger, hans falske Eder og Bespottelser: alt
 dette angriber nu paa eengang hans bristefærdige
 Hjerte; alle hans Forbrydelser staaer i dette Die-
 blik malede for hans Dine; han seer her et Liv,
 besmittet af Vanhellighed, hidset en hellig og ret-
 færdig Dommer; han seer Hævnerens Sværd blinke,
 men ingen Udveie til Redning; han samler nu sine
 sidste Kræfter for at sukke til Himlen om Redning;
 men ach! han føler, at han sukker forgæves. For-
 tvilet udstøder han sin Mand, og hans Skiebne i
 Ewigheden? O! vi feile vel ikke, naar vi sige:
 at den bliver evig, evig Ulyksalighed.

Men lad os derimod betragte den retskafne Chri-
 sten, naar han, henlagt paa sin Sottesæng, staaer
 færdig

færdig, at forlade dette, for at gaae over i det andet Liv: Med Glæde overskuer han sit tilendebragte Liv, der var en Kiæde af gode og dydige Handlinger; glad seer han nu med Troens Vine den Ewigbed imøde, der skal forvandle hans Sorg til Glæde, hans Sukke til Frydesfrig, hans Lidelser til uafbrudt Glæde; og roelig venter han nu det høitidelige Dieblif, da Døden skal giøre Ende paa al hans Nød, og stille ham for Dommerens Trone, der i hiint Liv vil belønne hans Dyd, hans Lydighed, hans Lidelser med evig Lyksalighed.

No. 2.

Guds frygts

herlige Nytte

for

Fædre og Børn,

over

Sir. I, 10 og 11.

ved Biskoppens Visitats i Kirken.

Texten:

Herrens Frygt forlyster Hjertet, og giver Glæde og Fryd og et langt Levet; hvo, som frygter Herren, ham skal det gaae vel paa det Sidste, og paa sin Dødsdag skal han finde Naade.

I n d g a n g:

1 Tim. 4, 8.

Herlig og opnuntrende er den Beskrivelse, Paulus paa det anførte Sted giver over Guds Frygt, naar han siger: at den er nyttig til alle Ting, og haver Forjættelse paa det Liv, som nu er, og det tilkommende. Apostelen har strax forved talt om de legemlige Øvelser, og han tilstaaer, de kunde vel have deres Nytte til at styrke og hårde det menneskelige Legeme, men Guds Frygtigheds Øvelse derimod, forsikrer han, er nyttig i alle Henseender; at vi øve os i at gjøre Guds Villie i alle Ting; at vi stræbe, at indrette vor Vandel og ganske Forhold overensstemmende med Guds Befalinger og til hans Velbehag; dette, vidner Paulus, er i alle Henseender godt og nyttigt for Mennesket i enhver Alder, til enhver Tid og under alle Omstændigheder. Og hvor vigtig denne Tanke? hvor uimod-

fige?

sigelig den Sandhed: at Gudsfrøgt er i alle Hensender nyttig, velgjørende for Mennesket? Gudsfrøgt aleene gjør Regenten glad og lykkelig paa sin Throne og i sit Palads; men den glæder og deres Hjerter, som hœ i den uslesse Straabytte; Gudsfrøgt bøier den Riges Hjerter til at gjøre godt af sin Overflod, og lader ham smage den salige Glæde, som altid er en Frugt af, at gjøre vel mod den Trængende; men den lærer og den Fattige, at være fornøiet med sine Kaar, og nøisom at modtage det lidet, Gud tildeeler ham, med Taksigelse; Gudsfrøgt glæder den Gamle, og styrker den affaldige Olding under Alderdommens Besværligheder; men den gjør og den Unge Livet ikke mindre lykkeligt, og lader ham smage Livets Glæder dobbelt.

Men erfare vi nu dette at være saaledes, saa seer vi jo og, at Paulus har Ret, naar han siger: at Gudsfrøgt er nyttig for Mennesket i alle Hensender, til alle Tider og under alle Livets forskellige Optrin; ja! saa see vi Opfyldelsen af den guddommelige Forjættelse, som Paulus siger der er givet Gudsfrøgt ei aleene for dette, men og for det tilkommende Liv.

Vor Text stadfæstet Pauli Ord; Sirach taler just der om den Raadelon, som er forjættet os baade her og hidset, naar vi frygte Herren vor Gud. Herrens Frygt, heder det, forlyfter Hjertet, o. s. v. Dine og Glæde i Hjertet, et langt og lykfsaligt Liv,

en glad og velsignet Alderdom, en salig Dod og
 Raade for Jesu Christi Domstoel, disse herlige,
 disse store Ting ere os forjættede, denne er Lønneu,
 vi have at haabe, naar vi frygte Gud. Hvo vilde
 da ikke legge Bind paa Gudsfrøgt, der saa stærk
 lønner Mennesket her og hidset? til denne herlige
 Døds Udøvelse vil jeg i Dag, som ellers saa ofte
 tilforu, opmuntre Eder alle m. dyr. Tilh.! Men
 da Dagens Forretning byder mig, at tale meest
 for de Unge! saa opfordrer jeg Eder i Dag I Un-
 ge! Kommer! jeg vil lære Eder Herrens Frygt!
 hører til med Andagt! og lærer at frygte den Gud,
 I kiende og troe paa! Dog! mine Bestræbelse,
 mine Dymuntringer vil lidet eller intet udrette, der
 som ikke I, som ere Fædre, arbeide med mig til
 det samme Maal, dersom ikke ogsaa I stræbe, at
 indprænte Gudsfrøgt i de Unges Hjerter; ogsaa til
 Eder vil jeg da i Dag henvende min Tale; jeg vil
 stræbe, at viise Eder tilhobe, baade Eder, saa
 mange som ere Fædre, eller i Fædres Sted, hvor
 godt I gjøre, hvor vel I handle mod Eder selv og
 Eders Børn, naar I selv frygte Gud, og lære
 Eders Børn det samme; og Eder I Unge! hvor
 vel I sørge for Eders sande Vel og Lyksalighed i
 Tid og Evighed, og hvormeget I tillige derved
 kunne biedrage til Eders Fædres Glæde og Lyksa-
 lighed, naar I allerede i de unge Aar frygter Her-
 ren Eders Gud; kort: jeg vil i Dag forestille:

Gude

Gudsfrngts herlige Nytte for Fædre og Børn.

Men førend vi tale videre om denne Dyd eller søge at opmuntre Eder til dens Udøvelse: lader os erindre os det rette Begreb om denne Dyd! Lader os see til, at vi huske, hvad det er at frygte Gud! dertil hører jo: at vi ei alene have Erhødhed og Erfrygt for Gud, som det høieste og fuldkomneste Væsen, der gav os Livet og alt godt i Livet; men til at frygte Gud ret, som Christne, hører og: at vi, som Guds elskelige og udvalgte Børn, stedse føler den samme Frygt for Gud, som det velartede Barn for en god Fader: saa vi grue for at opvække vor Guds retfærdige Vrede ved nogen Synd; men derimod søge vor høieste Ære, Glæde og Lykke i at elske, lyde og tiene ham; og stræbe i alle Ting at være ham behagelige, hellige og ustraffelige for ham i al vor Omgiængelse; See! dette er den børnlige Frygt for Gud; denne er den sande Christelige Gudsfrngt efter Skriftens Lærdom; og dens redelige Udøvelse, sagde vi, har en stor og herlig Nytte for os, hvad enten vi ere Fædre eller Børn.

1) Herrens Frygt, siger Sirach, forlyster Hjertet. En stille Fryd i Hjertet, en salig Glæde i Gud, som kun kan føles men ikke beskrives, er da den første Frygt for os af vor Gudsfrngt.

Naar et oprigtigt Guds Barn, der alle sine Dage har frygtet Gud, og stræbt at giøre hans Villie, fordyber sig i Tanken om Gud, eller nærmer sig ham i Bønnen: da føler hans Hierte en stille Glæde; en salig Fryd giennemstrømmer hans ganske Siæl: hans roelige Ansigt, hans glade Miner vidner tydelig nok om, hvor glad, hvor roelig og sorgfrie han er og føler sig i Gud, i hans Frygt og Kiærlighed.

Jeg kan her sikkert beraabe mig paa Eders Erfaring, I gudfrygtige Fædre! I som ere bleuene gamle i Herrens sande Frygt: I have saa ofte følet og erfaret det, at Herrens Frygt forlyster Hiertet, at den fylder Hiertet med Fryd og salig Glæde; vidner da for Eders Medaldrende! vidner for Eders Unge! hvor godt og saligt det er at frygte Gud; siger dem! saa godt I kunne med Ord, hvilken stor, hvilken salig og henrykkende Glæde I saa ofte have følet ved den Tanke: at I elske Gud, og Gud igien elsker Eder! Hører deres Vidnesbyrd! I Gamle! I Fædre! som hidtil daarligen have forsamlet denne salige Pligt, hører de Gudfrygtiges Vidnesbyrd og troer dem! Løber ikke! at begynde det salige Arbeide, at frygte Gud; da skulle I selv erfare det, at hans sande Frygt skal skienke Eder en saa høi, sand og varig Glæde, som I hidtil forgiæves haver søgt i Verden og dens gode Ting; hører I Unge! Eders gudfrygtige Fædres Vidnesbyrd

lyrd og troer det! at det er godt, at frygte Gud; Eders Fædre have saa erfaret det; troer Guds Nands Forsikring! at Herrens Frygt forlyster Hjerter; begynder tidlig at frygte Gud! at Eders unge Hjerter maae fryde sig i Gud, og fylde med en reener en varigere Glæde, end den saamange unge Daarer søge i Lysternes Mattelse og Verdens syndige Forlystelser.

2) Herrens Frygt giver Glæde og Fryd og et langt Liv.

Et glad og forrigfrit Liv og Forlængelse af dette samme glade Liv er da og Frugten af en oprigtig Guds frygt. Raadelønnen; som er forjættet Fædre og Børn, naar de i Sandhed frygte Gud. Salomon anpræiser ligesom Sir. i Text. Guds frygt, eller dette at vi holde Guds Lov og leve efter hans Bud, som det sikkerste Middel for Mennesket til et langt og lykkeligt Liv: Min Son! saa formaner han, glem ikke Herrens Lov! men lad dit Hjerter bevare hans Bud! thi et langt Liv og Fred skal de formeere dig; Misfærdighed skal ikke forlade dig, og du skal finde Raade for Guds og Menneskens Dine. Ordsprog. 3, 1:4.

Ja! det ganske guddommelige Ord er fuld af de herligste Forjættelser om Raade, Lykke og Betsigelse af Gud i det Jordiske, naar vi frygte ham i Sandhed. Men nu boer jo Lyksaligheds Ønske i alles vores Bryst, vi ønske alle, at leve glade og lykkelige.

lykkelig; ville da Fædre, ville Børn ønske sig et glad og lykkeligt Liv: de søge det ved Gudsfrøgt! og deres Haab skal ikke bestrømmes; deres Lykksaligheds Attraae skal opfyldes.

De, som ere Fædre, ere og gierne Huusfædre; men hoo iblandt os, som ere Fædre, kiender ikke Huusstandens mange Sorger og Bekymringer? og under alle disse, hvor finde vi kraftigere Trost, meere Opmuntring og Vederqvælgelse, end i Herrens sande Frøgt og Tilbedelse?

Fædre, christelige Fædre, kiende de mange vanskelige Pligter, som paaligge dem i Hensigt til Børnens Opdragelse; og de ønske, at kunne opfylde dem, at ikke deres Ansvar paa hiin Dag skal blive stort; men da opfylde de bedst og lettest alle deres Opdragelses Pligter, naar de, selv befieledede af en oprigtig Gudsfrøgt, opdrage deres Børn i Herrens Frøgt og Lydighed.

J Fædre! ønske J Eder da en uudtømmelig Glædes og Trostes Kilde, som J til enhver Tid kunne øse af under Eders Huusstands mange Slags Sorger og Bekymringer: ønske J at kunne opdrage Eders Børn saaledes, at J engang med Glæde kan giøre Gud Regnskab for deres Dannelse og Opugtelse: ja! ønske J Eder den Lykke, den store Lykke, at have gode og velartede Børn, som hver Dag forarsager Eder Glæde og aldrig Hiertesorg: frygter da selv Herren Eders Gud! og anfører

Eders

Eders Børn til det samme! Og I Unge! med af Eders Ungdoms Letsindighed ønske I jo dog at blive lykkelige i Verden: viider da! Gudsfrøgt er den eeneste Veie for Eder til et glad og lykkeligt Liv; Gudsfrøgt beværer Eder mod Ungdommens Forsørelser, Synder og Daarligheder; den afholder Eder fra enhver forsætlig Synd, som altid besværrer Samvittigheden, styrter Mennesket i allehaand de Elendigheder allerede her i Livet, og endes omsider med Qual og bitter Fortrydelse; Gudsfrøgt lærer Eder at opfylde Eders Pligter mod Eders Fædre, at I kunne blive dem til Ære og Glæde i Livet; og hvor stor er den Betsignelse, Gud allevegne i sit Ord forkynder over lydige og gudfrøgtige Børn! ja! Gudsfrøgt skryder og danner Eder til at blive gode og nyttige Borgere i Verden, og endelig salige Himmel-Borgere; saa frygter da Herren! I Unge! at I maae blive glade og lykkelige i Livet.

Og nu Forlængelse af vor Levetid! ei aleene et glad og lykkeligt, men og et langt Liv! ogsaa dette er os forjættet, naar vi frygte Gud. Hvad er det vel, som forforter vor Levetid paa Jorden? mon ikke det samme, som er Aarsag til vor Død? hvad forvolder det, at vi finde Aarsag, at klage som Jacob fordum, og endnu meere end han: vore

Menneske derimod, som alle sine Dage frygtede
 Gud; og stræbte at gjøre hans Villie, hvorle-
 des skulde ikke og hans Alderdom blive glad og lyk-
 kelig? uden Fortrydelse og nagende Uroe tænker
 han paa de afvigte Dage; af et rovt Hierte priser
 han sin Gud, som var hans Ungdoms Ledfager,
 som vogtede ham for syndige Udsvævelser, og gav
 ham Raade til at bevare sin Ungdoms Ufsldighed;
 tænker han paa sine Manddoms Aar, da finder
 han vel Feiler og Skrøbeligheder, men han glæder
 sig, at hans Hierte ikke bebrejder ham nogen for-
 sætlig Synd, og han derimod er sig mangen en
 Dyd, mangen en god Gierning bevidst, hvorved
 han har æret Gud og gavnet Verden: O! hvor
 lykkelig! hvor velsignet den Alderdom, som for-
 sødes ved et saa godt Samvittigheds Vidnesbyrd!!
 Føler da end den Gudfrygtige, naar han er ble-
 ven gammel, Alderens Svagheder og Byrder:
 føler han endskjønt, at hans Siæls og Legemes
 Kræfter formindskes og snart ville ganske tabe sig:
 O! han er dog lykkelig; thi uafsladelig styrker
 glæder og opmuntrer ham det salige, det faste
 Christne-Haab: snart at komme derhen, hvor
 han, frie fra alle Svagheder, med en reener Aand
 og høiere Kræfter skal tilbede den Gud, han he-
 frygtede, og i hans Tilbedelse og Kierlighed føels-
 sig uendelig lykkelig.

Grandsen ind i den uendelige Ewigheid; thi den
 gjør det, at Mennesket finder Raade paa sin Døds
 Dag og Salighed paa Jesu Christi Dag. O! store!
 salige Frugt for os af at frygte Gud! mon denne
 eene ikke var nok, til at opmuntre os til en op-
 rigtig og bestandig Gudsfrugt? Nu søsler jo en-
 hver af os, endog den ryggesløse Synder selv, at
 finde Raade i sin Død, og Salighed efter Døden:
 men kun den Gudsfrugtige og ikke den Ugudelige er
 denne Lykke forjættet; ikke Synderen, men den,
 som frygter Herren siger Sirach, skal finde Raade
 paa sin Dødsdag; og David lærer: at den gud-
 dommelige Barmhertighed over dem, som frygter
 Gud er ikke indskrænket til dette Liv, men naaer
 igiennem alle Ewigheder; Herrens Miskundhed, siger
 David, er fra Ewigheid til Ewigheid over dem, som
 frygte ham. Psal. 103, 17. Og et andet Sted vii-
 ser David, at Gudsfrugt aleene gjør Mennesket vær-
 dig til Saligheden hidset; Herre! spørger David,
 hvo skal være til Herberge i dit Paulun? hvo skal
 boe paa dit hellige Bierg? det er: hvo skal engang
 tage Deel i din Salighed? og David svarer: den,
 som stræber, at vandre retskaffen, og gjøre det, som
 er godt og ret for dig. Psal. 15, 1. 2.

Dog! vi behøve vel ikke, at oplevrlighere Be-
 viiser for den Sandhed, som Sag-

tydelig lærer, og Guds eget Ord overalt bekræfter: at kun den Gudsfrygtige skal finde Raade i sin Død og Salighed i hiint Liv? har ikke Jesus selv lært os, hvorledes han paa hiin Dag vil dømme? at, som han vil henviise sin Raades Foragtere, dem som besittede sig paa Uretfærdighed og Synd, i den Tid, som aldrig udslukkes; saa vil han derimod tilkiende dem, som have gjort hans himmelske Faders Villie, det er: de Gudsfrygtige, dem vil han tilkiende Saligheden; dem vil han indbyde med sig, at tage Deel i den Salighed, han af Evighed be- reedte dem. Math. 25.

I Fædre da! som for Eders Alders Skyld, rimelig bør betragte Eders Død, som nær, stræber ved en oprigtig Gudsfrygt at bereede Eder til at finde Raade paa Eders Dødsdag, og I Unge! thi ogsaa Eders Ende kan være nær: I see det daglig, Døden bortrykker ogsaa den Unge, Døden skaaner ingen Alder: frygter da ogsaa I Herren og stræber ved en tidlig Gudsfrygt at gjøre Eder værdige, hvad enten Eders Ende kommer tidlig eller sildig, at finde Raade i Eders Død og Salighed efter Døden.

Dyreløbte Tilhørere! er da Gudsfrygts Nytte saa stor og mangfoldig; lønnes vore Bestræbelser i den

i den Henseende baade her og hidset: O! saa lader os gjerne frygte Herren vor Gud! vor egen Fordeel, vor egen Lyksalighed i Tid og Ewigheid opfordrer os dertil.

Frygter da Gud I Fædre! og stille Røe, salig Glæde skal fylde Eders Hiertes; længe skulle I smage Livets Glæder med et forrignit Sind, og i en roelig og velsignet Alderdom skulle I omsider indhøste Eders Gudsfrygts Frugter; frygter Gud! I Fædre! og anfører Eders Børn dertil! de skulle da altid blive Eders Ære og Røes, og engang Eders Alderdoms Trøst og Hielp; ja! frygter Gud! og I skulle finde Raade i Eders Død og Salighed hos ham efter Døden.

Frygter Herren Eders Gud! I Uuge! og I skal allersikkerst have sørget for Eders Vel og Lyksalighed i Tid og Ewigheid; en tidlig og oprigtig Gudsfrygt skal skænke Eder en Glæde i Hiertet, som langt overgaaer den unge Daarses syndige Glæde, Gudsfrygt skal give Eder Ære og Værd for Gud og Menneskene; den danner Eder til at blive dydige og elskværdige unge Mennesker, gode Mænd og nyttige Borgere i Verden, og engang værdige Himmel-Borgere; ja! Gudsfrygt gjør det, at vi I hastig skal kaldes herfra, om De
den

den uventet bortriver Eder i den bedste Alder, I dog altid kan være værdige til at finde Raade her og Salighed hidset.

Men endnu nogle faae Ord til Eder I Unge! I skulle i Dag for Stiftets Øvrighed, for den, der af Gud og hans Salvede er sadt til at være Dyrshandsmand over en betydelig Deel af Guds Kirke paa Jorden, for ham skulle I i Dag giøre Reede for den Kundskab, I have om Gud og Veien til Salighed: O! forunde mig da! mine kiære Unge! i Dag den Glæde, som I ellers saa ofte have undt mig: ved rigtige og tydelige Svar at lade høre, at I kiende den Gud, til hvis Frygt og Lydighed jeg i Dag har opmuntret Eder. Betragter denne i Guds Kirke saa høit ophøiede Mand med al tilbørlig Ærefrygt og Ærbødighed! men anseer ham tillige for Eders Svæleven! der kun vil undersøge om I kiende Gud, og vil glæde sig, om I svare ret og tydelig; sætter derfor Frygten tilside! samler Eders Tanker! og svarer med Friemodighed hvad I vilde! at min Øvrighed maae finde sig fornøjet med Eder og mig; jeg opmuntres til atvæntet at arbejde paa Eders Underviisning for Fremtiden, I selv indlægge Eder Hæder for Gud og hans Meenighed,

Eders

Ederes Venner og Fædre glædes og Alle tilstæde-
værende opbygges.

Ru! Gud lade det da lykkes for Eder og mig
paa denne Dag! til hans Navns Ære og hans
Meenigheds Opbyggelse! han gibe det af sin Aa-
de! at I maatte vorde min Ære og Roes baade
paa denne, og engang paa Jesu Christi Dag!

No. 3.

Guds Børns

salige Erfaringer

af

Forsynets Godhed.

forefattet

aa Første Sondag efter Nye-Aar;

I n d g a n g :

Som en fremmed Reifende i et ubekiendt Land er udfadt for mange Farligheder, og derfor bange og bekymret gjør ethvert Skridt, fordi han tænker sig iidelig omringet af skjulte Ulykker, som ofte hans Indbildning aleene skaber og forstørre: Som han toiffom udvælger snart hiin snart denne vildfomme Stie, neens med sig selv, hvilken han helst skal betræde, fordi han forestiller sig, at enhver af dem maaffee fører ham blandt steile Klipper, til et bundløs Dyb, eller til glubende Dyr's Boeliger! Som han jo da ingen større Lykke ønsker sig, end en troe og velbekiendt Veiviiser, der baade kunde og vilde advare ham mod enhver Fare, afføre ham fra enhver Afvei, og trygt leede ham paa den eene rette og sikre Wei: ja! som han, naar han finder flig en kyndig og oprigtig Veiviiser, ganffe overgiver sig til hans Ledfagning, vandrer Haand i Haand med ham, og uden Frygt med friemodige Trin fortsætter sin Reife! Saaledes maatte og vi, der ere Fremmede og Udlandinge paa Jorden, Wandringsmænd, der gienem Livets vildfomme Drk, iile til vort rette Hiem, vor Fædreland heroventil, dersom vi, overladte til os selv, skulde uden Veiledning fuldende denne Reife: iidelig være frygtsomme og bekymrede, (tudse

ved ethvert Trin vi gjorde og tænke: at maaskee
 en skjult Ulykke, en hemmelig Fiende lurede paa
 os; altid bange for at vi vildfarede, vilde vi
 snart udvælge hiin, snart denne Vej til Lyksalighed,
 ofte forlade den gode, for at betræde den onde,
 og selv den rette, naar vi maaskee af Hændelse
 vare bragte paa den, vilde vi igien forlade, be-
 frygtende, at ogsaa denne kunde være vildfarende,
 fordi vi ikke kiendte dens Ende, og da paa nye
 udvælge os en anden endnu meere mørk og vildfa-
 rende; ja! omtumlede paa Verdens stormende
 Hav, der er fuld af Klipper og Skær, maatte
 vi vel befrygte, at vor Troes Skib maaskee kunde
 støde an og synke; eller betagne af den frygtelige
 Tanke, at maaskee en hemmelig Fiende stod færdig
 at overrumple os, maatte vi vel reent forsage og
 staae stille paa vor Vej: Men her er det, at Gud
 selv tilbyder sig at være vor Veileeder; han rekker
 os sin Haand, som en troe Veiviiiser, der vil føre
 os langt bort fra alle Afveie, og leede os paa den
 eeneste rette og sikke Vej; og skulde vi da ikke
 med den samme Glæde og Taknemmelighed mod-
 tage, og med samme fulde Tillid følge hans til-
 budne Ledsaaning, som naar den vildfarende Van-
 dringsmand, der længe bange og bekymret har om-
 vanket paa vildsomme Afveie; endelig finder en
 troe og kyndig Veiviiiser, den han saa høilig behø-
 ver og saa længe har ønsket sig.

Og denne Lærdom om et veileedende Forsyn, den Overbeviisning: at vor Gud med uendelig Biiisdom og Godhed styrer for os, regierer og bestemmer alle vore Skiæbner, den er det jo unægtelig, som aleene kan gjøre os trostige og friemodige under de mange Farer og Elendigheder, vi daglig ere udsadte for i vor nærværende Pillegrims-
 Stand paa Jorden; denne Lærdom aleene om et alt bestyrende Forsyn kan indgibe os Mod til uforfærdede at gaae frem paa Livets sibrige Bane, saa vi kunne vandre trygge ved den Almagts Haand, som bestiaermer og leeder os; ja! den Lærdom aleene om et viist og godt Forsyn kan lære os, med et ydmygt Sind at stikke os i de gode, og med Taalmodighed, at bære de onde af Livets Kaar. Berovede dette Haab, denne salige Overbeviisning om en høiere Haands Ledsagning og Bestyrelse i alt hvad der møder os, maatte vi hvert Dieblit forsage paa vor misfommelige Vandring til Ewig-
 den; da vare vi, som en guddommelig Apostel for-
 dum sagde: de elendigste af alle Guds Skabninger; fordi vi ved Fornuften og fornuftige Følelser vare kun i Stand til desto stærkere at føle vor Afmagt og mødende Elendigheder; thi vi føle jo ikke aleene det nærværende Onde, vi sørge ved Erindringen af det forbiegangne og plages af Frygt for det muelige Onde, som kan forestaae. Men veiledede ved en af Guds Ord opflaret Fornuft og
 over-

overtjydede af Sandheds Mund selv, viide vi nu med en roeliggiørende Visshed, at alle vore Skiæbner ere i Guds Haand, at saavel det bittere, som det søde, saavel det behagelige, som det ubehagelige i Livet tildeeles os af en Gud, der er ligesaa god, som magtig, ligesaa naadig, som viis, ligesaa barmhiertig, som sandrue; og denne Tanke! o! hvormeget forsøder den ikke vor Moie paa Jorden? ligesom den ophøier og forædler vor Lykke og Glæde. Nu viide vi, at det samme Forsyn, som fordum saa kiendelig vaagede over alle de hellige, hvis Navne og Liv Guds Aand haver ladet optegne for os, og især over Guds Søn selv, da han havde ladet sig føde som Menneske: det vaager ogsaa over os; ja! nu viide vi: at den Gud, der i den afvigte Tid haver givet os saa mange synderlige Prøver paa sin Godhed, han vil her-efter ikke mindre lade os erfare sin Viisdom og Raade i at styre og raade for os, Denne roeliggiørende Overbeviisning vil jeg søge at bestyrke hos mine Tilhørere ved at forestille:

Guds Børns salige Erfaring af Forsynets Godhed.

Billig beundre vi Forsynets Baretægt over den uskuldigste der er født af Mennesker, over Guds egen Søn, da han havde klædt sig i vor Natur og var bleven Menneske. De Arabiske Viises Ankomst
til

til Jerusalem for at ære den nyfødte Jodekonge; den almindelige Sagn og Forventelse af Messias Nabenhærelse paa den Tid: og endelig Propheternes Spaadomme, som han vel foragtede og spottede over, men hvis Opfyldelse han dog hemmelig befrøgtede: alt dette gjorde den ugudeligste Konge opmærksom og bange; bedraget af de Viise, af hvilke han havde ventet en sikker Efterretning om Jesu Fødested, men som af Gud vare befalede, at drage paa en anden Vej til deres Hiem: fatter den grusomme Herodes det umenneskelige Forsæt, at lade alle Børn under to Aar dræbe i Bethlehem og omliggende Byer, fordi Jesus efter Spaadommen skulde fødes i Bethlehem. Den Blodtørstige udsender sine Bødler, og lader en heel Haab uskyldige Skabninger dræbe; hvilken udtænkt Ondskab! nu kunde i hans Tanker den nyfødte Messias ingenlunde undgaae, at blive et Offer for hans Forfølgelse. Men see! allerede i Forveien har Forsynet sørget for at redde et Liv, saa dyrebart, at en heel Verdens Frelse beroede paa dets Opholdelse; i en Drøm advarer Gud Joseph, at drage med Moder og Barn til Egypten, for der nogen Tid at boe ubekjendte, og derfor trygge for Herodes Efterstræbelse; og da Herren kort efter lagde sin Haand paa den ugudeligste Tyrste for at straffe ham, om hvem man i Hensigt til hans væmmelige Døds- Maade, kan sige i en egentlig Forstand, at hans For-

Fordærvelse var af ham selv: befaler Gud atter
 Joseph, at føre sit Børn med Moderen igien til-
 bage til deres Fødeland; thi nu var Herodes død,
 som stod Børnet efter Livet. Joseph fulgte vil-
 lig Forsynets Vink; men da han paa Hjemreisen
 hørte, at Archelaus regierede i sin Faders Herodis
 Sted, en ugudelig Son af en ugudelig Fader:
 frygtede han med Grund, at komme igien til Beth-
 lehem; han drager derfor efter en guddommelig
 Advarsel til den Provins Galilæa, hvor en anden
 og bedre Son af Herodes, med Tilnavn Antipas,
 regierede, hvis milde og meere retsindige Tænke-
 maade lod formode, at de der kunde boe trygge
 under hans Scepter; og da Nazaret blev det Sted,
 hvor de sloge deres Boepæl, blev derved tillige Pro-
 phetens Ord opfyldt om vor Jesu: at han skulde
 kaldes en Nazaræer. Saa kiendelige, saa viise
 og naadige vare Guds Førelser med sin Son; saa
 kiendelig erfarede han sin himmelske Faders God-
 hed i at udfrie ham fra alle hans Fienders Efter-
 stræbelsler og fra al overhængende Ulykke; men
 samme salige Erfaring af Forsynets Godhed have
 alle Tidens Troende havt; og den have endnu saa
 ofte Guds Børn; kuns at vi altid vare opmerk-
 somme paa den! Jacob Patriarchen maae flygte
 for en ond og misundelig Broder fra sin Faders
 Huus, og i den Stav, han bærer i sin Haand,
 bestaaer al hans Riigdom, alt hvad han eiede;

men faae Nar forløbe: og da fører Forsynet ham tilbage, som Fader til en talrig Familie og som en stor Eiendoms Herre efter de Tidens Wiis; derfor aflægger han sels, henrykt over Forsynets Godhed, denne ydmyge Bekiendelse: Herre! jeg er ringere, end al den Godhed og Troefasthed, du haver beviist imod mig; med denne min Stav og intet meere gif jeg over Jordan, og see! nu er jeg bleven til to store Hare. Joseph efterstræbes af hadefulde Brødre, sælges af dem, føres til et fremmed Land og kastes i Fængsel: men var dette ikke skeet, da var ikke han og blevet en Herre i Egypten, ikke blevet Landets eller hans Faders og ganske Families Frelser og Opholder; han taler derfor saa til sine Brødre: I tænkte det vel Ondt med mig, men Gud tænkte det til det Gode: at han vilde make det saaledes, som det sees paa denne Dag: at han kunde holde mange Folk i Live. David, en til Syne ringe Mand, paatager sig, at befrie sit Folk fra en grim og trodsig Kæmpe, og Forsynet styrer det saaledes, at denne driftige Gierning lykkes ved hans Haand; Kæmpen falder, Folket befries, og David ophæies paa Israels Throne. Ja! overalt i Guds Ord, i alle Tidens Historier finde vi Exempler nok paa saadan Forsynets Godhed i at styre for sine Børn; og de erfare endnu daglig det samme. O! at Guds Børn sels her vilde træde frem og vidne for os! om de

man-

mange salige Erfaringer, de saa ofte have havt af Forsynets Godhed; o! at de vilde fortælle os det! hvorledes de ofte med Glæde og Forundring erfarede det, at et viist og godt Forsyn dog i alle Ting vaagede over dem, og at Udfaldet altid herliggiorde hans Biiksom og Naade; o! at de vilde sige os det! hvor ofte de vare nødlidende, syge og modsaldne; men tillige, hvorledes Gud beviiste dem sin underlige Hielp: Nøden forsvandt, Sygdom blev Sundhed, og Modet blev igien stærkt ved Erfaringen af en forsørgende Guds Godhed. O! at Guds Børn vilde sige os det! hvor ofte de i af Slags Nød og Trang, være sig legemlig eller aandelig, søgte Herren, og hvorledes han da altid glædede deres Hierte med en naadig Frelse; hvorledes hans Forsyn ofte førte dem paa mørke og usporlige Veie, hvis Ende dog altid retfærdiggiorde hans Førelser, og overbeviiste dem, at Gud dog tænkte det til Gode med dem; ja! hvorledes de, naar Herren drog frem i sin Brede at ødelægge et heelt Land, og Frygt og Førdervelse udbreedte sig overalt: hvorledes de da enten ved den alt bestyrende Haand bleve udførte midt ud af de Ondes Hob, eller dog midt i Ødelæggelsen erfarede Opsyldelsen af Herrens Forjættelse til sine under disse Omstændigheder: Seer op! og opløfter Eders Hoveder med Friemodighed og Glæde! fordi Eders Forløsning stunder til, Befrielse nemlig fra Legemet, og

de mange Misfornemmeligheder, der ere nødvendige
 hos os saalænge vi ere bundne til Støvet. . . O!
 at Guds Børn vilde sige os det! hvor kiendelig de
 i det vigtigste af alt, i det aandelige, erfarede For-
 synets Godhed: at Gud lod dem fødes i sin sande
 christelige Kirke, og ikke blandt Hedninger og Af-
 gudsdyrkere; at han magede det saa for dem, at
 de tidlig kunde naae en vigtig Kundskab om ham,
 deres Skaber, og hans Villie, og ved den samme
 føres paa den eene rette Wei til Livet; i Steden
 for at paabyrdes Hedningenes vanvittige Fabler,
 eller Afgudernes for det fornuftige Menneſte van-
 ærende Tilbedelse: at Gud gav dem saa overflødig
 Keilighed til at opbygges af hans Ord, og under
 Ordets Hørelse og Læsning fordrev al Sindes Ud-
 spredelse, alle med Ordets salige Virkninger stri-
 dende onde opstigende Tanker, og i dets Sted
 ved sin Aand opvakte gode Kærliser og oprigtige
 Lydigheds Forsætter i deres Hierter: at han beva-
 rede dem mod alle Fristelser til Synd og Daarligh-
 lighed, og gav dem Kraft til at modstaae alle Til-
 skyndelser til Ondt, hvad enten disse umiddelbar
 kom fra en ond Aand, fra en forforist Verden,
 eller fra den hemmelige Lyksaligheds Fiende, ethvert
 Menneſte bærer i sin Varm; og derimod gav dem
 sin Aands Kraft til bestandig Fremvert i det Gode,
 til hver Dag at blive fastere, stærkere og overflø-
 digere i alle Onders Døvelse. Siger I Guds
 Børn!

Børn! som selv have erfaret det, siger! var det ikke Naade af Herren? var det ikke Prøver paa hans forsørgende Godhed? Erfaringer af hans Wiisdom og Naade i at sørge for Sine?

Forsynets Godhed erfarede de Fædre, hvis Hjerter maaskee vare bekymrede for deres Uffødslinger, og som med bange Dine saae ud i en Eftertid, der altid er riig paa farlige Fristelser for den opvoksende Unge; men Gud styrede selv de Unges Fodder paa Fredens Wei, saa at de snart bleve Fædrenes Ære og Glæde, og omsider deres Alderdoms Trøst. Forsynets Godhed erfarede de Fædre, som med haabesløs Bedrøvelse og bange Skælven saae det skrælfelige Dieblik imøde, da Døden, tilbragt ved Sygdom, paa Havet eller ved anden Ulykke, truede at ville adskille dem, og ved en dydig Egtemages Afgang berøve den efterladte al Glæde, al Trøst og Lykkeligbed paa Jorden; men den Algode forbarmede sig, og begge, igien samlede med Glæde og Sundhed, tilbede og priste Forsynets Beskiemmelse. Ja! den erfarede de Fædre, som uden Næringsvei, i uforstyldt Armod, sukede uden Haab efter Brød og Underholdning for en talrig Familie; men Guds Forsyn opvakte ukjendte Velsjørere, anviste Næringsveie, velsignede deres Tliid og Stræbsomhed i samme, og gav, om ikke overflødig. Saa dog det der var nok for dem og deres.

Forsynets Godhed erfarede de Unge, hvis

Alders Daarlighed og Uforstand udsadte dem for
 et ulige større Antal af Farer og Ulykker, men
 Guds Forsorg vaagede over dem, hans Godhed
 sørgede for dem, hans Baretagt beskyrmede dem,
 og hans alseende Gie afsøndte Ulykker fra dem; den
 Ringgesløse iblant dem standsede han i sine Udsøvel-
 ser, den Wildfarende bragte han igien paa ret Wei,
 den Fortrængte skaffede han Ret, og for den
 Faderløse opvakte han Venner og Fædre; og om
 end disse løssindige Unge, ikke paaskionne Her-
 rens Naade, ikke takke ham for hans Omhuie for
 dem: O! naar de engang blive gamle og klogere,
 da vil de med en taknemmelig Beundring og en
 glad Henrykkelse tænke tilbage paa Guds Førelser
 med dem i de unge Aar: Ja! Forsynets God-
 hed erfarede I ærverdige Fædre! hvis Haar ere
 blevne graae under Forsynets naadefulde Førelser;
 O! vidner da! som de der best kunne, om dets
 Godhed i at leede Menneskene; fortæller os dog!
 hvor mange salige Erfaringer I have haft paa For-
 synets Godhed fra den Dag, I først traadde ind
 i Verden indtil nu, siger os! hvor viist, hvor
 naadig og kiærlig Gud bevarede Eders Ungdom,
 velsignede Eders Manddom, og nu styrker og op-
 holder Eders Alderdom; jeg synes og at høre Eder,
 henrykte over Herrens megen Misfandhed, at sige
 med David: Herren haver gjort store og underlige
 Ting imod os, ville vi kundgiøre dem, da ere de
 flere end at vi kan tælle dem.

Endelig for ret at overbevistnes om, og levende
 beskue Forsynets Godhed i sine Tørelser: lader os
 betænke, hvad vi selv have erfaret! lader os i vor
 Erindring falde tilbage det afvigte Aar, vi saa nye-
 lig have endt, og alle de Erfaringer, vi i samme
 have havt af en forsørgende Guds Godhed! Hvo-
 er da den iblant os, der kan tælle de Belgiernin-
 ger, han blot i dette Tidsrum alene modtog af Guds
 Haand? langt mindre tør formaste sig til at sige:
 jeg alene var udeløst fra Herrens Godhed, jeg var
 glemt af Gud. O! nei! var der vel en Syg og
 Døende iblant os, som Herren ikke opreiste, eller
 dog gav Lise i Sygdommen, Trost af sit Ord og
 en salig Beredelse? var der vel en Sorrigfuld og
 Bekymret iblant os, som Herren ikke trøstede og
 glædede ved at vise ham sin underlige Hielp og Frel-
 se? eller var der nogen, under nogen menneskelig
 Nød, af hvad Navn nævnes kan, nedbøiet Siæl,
 nogen, som Gud bød vandre paa tornefulde Veie:
 der dog ikke ved Veiens Ende maatte beundre Besty-
 rerens Wiisdom og Naade, og bekiende, at hans
 Trængslers Byrde blev hævet, og at Herren var
 hans Frelser? Er der vel nogen iblant os der,
 ved at tænke tilbage paa det forløbne Aar og sit
 aandelige Vel, kan misliende Herrens Godhed?
 ogsaa hos os bevarede han sit Ord reent og ufor-
 falsket, og lod os trøste og underviise deraf; ogsaa
 paa vore Hierter virkede hans Aand med Ordet,

og

og ved de helligste Tings Mydelse beseglede han i os den Trost, at vi ere hans Børn; ogsaa os styrkede han til at modstaae alle den Ondes Ansløb og overvinde enhver udbortes og indbortes Frisjelse; os bevarede han for Fald, og gav baade Lyst og Kræfter til at bestride enhver Hindring i det Godes Udvøelse, og til at gjøre stærke og stadige Skridt paa Dydens urefulde Bane.

Vare vi Fædre: hvor megen stille huuslig Lyfsalighed, hvormegen Hælb og Velsigneise, hvor megen Lykke og Forbedring i vore Omstændigheder tildeelte os ikke Forsynet? vare vi unge og uforstandige: vaagede ikke Herrens Øine over os? afvendte ikke hans beskærmende Haand alt Ondt fra os? vare vi aldrende og svage: hvor naadig vidste ikke Forsynet ved mangfoldige Bederqvæggelser, ved en deeltagende Glæde over andres Lykke og en indbortes Siæleroe at gjøre endnu Livet sødt og behageligt for os? ja! truede os Herrens straffende Haand og det ganske Folk og Land syntes sadt i den sørgelige Nødvendighed, at Krigens Sværd maatte drages: Herrens Forsyn afvendte ogsaa dette for Landet altid fordærvelige Onde, og lod os endnu dette Aar høste Fredens velsignede Frugter.

Men disse Erfaringer af Forsynets Godhed, som alle Tidens Troende have haft, og som Gud tildeels haver værdiget os selv: hvad bør de lære os? hvortil opmuntre os? om ikke til at glæde os over

Herrens megen Godhed, og takke ham for sin faderlige Omhu for os? Hvilken glad Tanke maae det ikke vare os, at vi Svage, vi Uforstandige, der saa lidet veed at fremme vort eget Vel, ikke ere overladte til os selv, men staaer i alle Ting under en viis og naadig Guds Opfigt, der baade kan og vil sørge for vort Bedste! og erkjende vi det jo selv for vor Pligt, at paastionne og takke en jordisk Velgiører for uforstholdte Velgiøringer: hvad Tak kunne vi da yde vor Gud, stor nok for hans mangfoldige Naadesbeviisninger? Men Lydighed er det Takoffer, som behager Herren; lader os da lyde hans Bud og som lydige Børn gierne giøre den bedste Faders Villie! derved ere vi Gud, derved giøre vi os selv lykkelige; hvo vilde da ikke bringe Herren et Offer, der baner ham Vej til Guddommens Yndest, til timelig og evig Lykke? Men disse Guds Børns Erfaringer af Forsynets Godhed kaldte vi salige, velsignende, velgiørende for dem: ja! thi de oplyse deres Forstand, bøier deres Villie, og fylder deres Hjertes med Haab paa Herren. De mange Prøver, de Troende daglig have paa Guds Fierlige Forsorg for dem, opklarer deres Forstand, og lærer dem at domme rigtig om de Ting, som møde dem i Verden: saa de hverken anseer deres Lidelser, som et Beviis paa nogen Guds Brede eller Mishag til dem, ikke heller de gode og behagelige Tilskikkelser, som noget sikkert Kiendetegn paa

paa Guddommens Yndest og Naade; men derimod betragter de første som kiærlige Tugtelsler fra den bedste Faders Haand, hvorved han vil luttre sine Børns Dyd og fuldkomme deres Helliggjørelse, og de sidste, vel som Belønninger for deres Rettskaffenhed, men tillige som en Prøve fra Gud, om de med et ydmygt Sind vil bære deres Lykke, og ikke under Gavernes Rindelse glemme Giveren. Ved de mange Erfaringer af Forsynets Godhed høies og Guds Børns Villie til i alle Ting ydmyg og villig at underkaste sig Guds Villie. Som det gode Barn ved daglig Erfarenhed har lært, sin Faders Villie at være bedre og fuldkomnere, fornægter det villig sin egen, og fordi det tiltroer ham større Kundskaber og meere øvede Indsigter, ihvad der gælder eller skader, retter det sig ganske efter ham, og vil aleene hvad han ogsaa vil; thi ingen Tvil finder Sted i dets Hierte, at han jo vil det vel: saaledes og med Guds Børn, fordi de saa ofte have erfaret det, og daglig have Prøver paa, at Guds Villie er den bedste, derfor tilsidesætte de deres egen og overgive sig ganske i hans Villie, efterdi de kiende ham, som den Viise, der aleene veed, hvad der er til deres sande Gavn, og tillige som den gode Fader, der ikke kan nægte sine Børn noget godt; og derfor sige de under alle Omstændigheder med fuld Hengivenhed efter deres store Forgængers Exempel: Skee! o Gud! ikke min,

min, men din Villie! Endelig fylder Erfaringen
 af Forsnyets Godhed Guds Børns Hjerter med
 Haab og Friemodighed for den tilkommende Tid.
 Jeg skulde, saa tænker et Guds Barn, da jeg ha-
 ver haft saa mange og saa store Prover paa min
 Guds Forsorg og Godhed, plage mig med Frygt
 og Bekymring for Fremtiden? jeg skulde være bange
 og bekymret for hvad der kunde møde mig herefter?
 nei! Gud er min Fader, min gode Fader! med
 sin barmhertige Lillid vil jeg vente mig alt godt af hans
 Haand; villig vil jeg følge hans Ledsaagning, uden
 at bedømme den efter mine korte barnagtige Indsig-
 ter; om end de Veie, hvorpaa han fører mig, ere
 afkornesfulde og udsommelige; gierne vil jeg drikke
 den Kalk en saa fivr Haand istænker mig, den
 maae være blandet med Glæde eller Bitterhed. Ja!
 Fader! saa vil jeg tænke og sige: ikke min, men
 din Villie skee! du er visere end jeg, du forstaaer
 dog langt bedre, end jeg uforstandige Barn, hvad
 der i Sandhed er mig gavnligt; jeg vil derfor al-
 tid være fornøiet med dine visse Førelser, og troe
 alt hvad du beslutter eller givr, eller tillader, er
 det tjenligste for mig; ingen Tvil eller Bekymrin-
 geger skal foruroelige mit Hjerter i Hensigt til min til-
 kommende Skiæbne; thi jeg veed, at du almæg-
 tige og alvise Fader! er Kierlighed; elsket af
 mig, og forsikret om din Raade i Christo Jesu:
 veed jeg, at alle dine Førelser sigte til min Salig-
 hed;

hed; søer mig altsaa som du vil! prøv og tugt mig efter dit Velbehag! altid vil jeg haabe paa dig, altid vil jeg sige: Herre! din Villie skee! Saaledes tænker et Guds Barn; men hvad har lært ham, at tænke saaledes, at tænke saa rigtig? mon ikke hans mangfoldige Erfaringer af Forsynets Godhed?

Nu! hvor stærk bør da ikke vort Haab være paa Herren! da vi i den fremfarne Tid have saa kiendelig erfaret hans forsørgende Godhed; hvor friemodig kunne vi dog ikke nu, styttende os ved hans ledsagende Haand, begive os ud paa Tidens uviste Døb! da vi vide, at hvad der end skal møde, er det dog alt en Tilskikkelse fra ham, der vil os vel i alle Ting. Og det saa meget mere: naar vi betænke, hvo det er, der sørger for os; det er jo ham, den Alwise, der med eet Diekast overskuer den uendelige Kiæde af menneskelige Skæbner og Tildragelser, den Alviidende, der nøie forudsæer ethvert Tilfælde, enhver Hindring, enhver Fare, der kunne sætte sig imod hans Børns Vel; det er den Almægtige i hvis Haand alle Midler ere til deres bedste, som kun behøver at byde, saa skeer det, at befale, saa staaer det der; ja! det er den Alnaadige, der i sin Søn Christo Jesu aabenbarede sig som vor Fader, og gjorde os til Børn og Arvinger til et evigt Liv: han er den, som sørger for os, for os hans indskrænkede Skabninger, hvis Forstand

er

er saa barnagtig, vi som ere ifkun Støv og Aske;
 og hvad kunne vi da gjøre andet? end beundre vor
 Guds Wiisdom, og paa vore Ansigter tilbede den
 Algode, for hvilken de høiere Vænder selv nedfalde,
 henrykte af Beundring over at skue hans Veie og
 Sierninger; hvor kunne vi andet? end ganske for-
 nægte vor egen Sind og Villie, i et og alt over-
 lade os til ham, og ved ethvert Trin, vi gjøre paa
 hans Forsyns Veie, udraabe: hvor stor! hvor
 viis! hvor naadig er ikke vor Gud! O! saaledes
 lader os da tænke om den forestaaende Tid og vor
 Skiebne i samme! det staaer alt i Guds Haand;
 saaledes lader os tænke: Du! min Gud! er min
 Fader og Forsørger; hvad enten du da efter din
 evige Wiisdom tilstikker mig Lykke eller Ulykke, Glæ-
 de eller Bedrøvelse: vil jeg dog ydmyg erkiende dine
 Veies Wiisdom; ja! Fader! jeg vil stedse underkaste
 mig din Villie i alle Ting, tilbede dig med Vresfrugt,
 og under alle dine skjulte Førelser tie og ikke oplade
 min Mund mod dig; thi kan jeg vel vente mig an-
 det af dig, min Gud og Fader! end idel godt?
 kan jeg tænke, at du vil udelukke mig alene fra
 din Omhue? nei! i hvor svag og uværdig en
 Skabning jeg er, saa er jeg dog dit Barn ved Je-
 sum og en Arving til Himmelen: jeg veed da, at
 ogsaa jeg er en Gienstand for din Kierlighed og vel-
 gjørende Forsorg; jeg veed, at hverken Tilfælde
 eller Nødvendighed bestemmer min Skiebne, men
 alt

alt hvad der møder mig, er tilstiftet, bestyret og tilladt af dig, min Gud! med et stadigt Mod gaaer jeg derfor alle mit Livs muelige Afvejlinger imøde, og fryder mig stedse i Herren, og er glad i min Gud; hvor jeg gaaer, er jeg under min himmelske Faders Opsyn; ved hans Haand gior jeg ethvert Skridt; med den største Friemodighed befaler jeg da ham min Aand, mit Liv, mine Skiæbner, ja! min Død! han kan, han vil giorre det alt vel for mig.

Christne! lader os da staae faste og ubevægelige i Haabet! fulde af den Trost: at Herren vil raade for os til det bedste; ere hans Veie end ofte mørke og hemmelighedsfulde for vort fortsæende Døie: O! engang, ja! engang! naar Døkket falder, naar vor Land, udfriet af Stobers Fængsel, opsvinger sig til et klarere Lys, og vi med skarpere Dine lære, at indsee og bedømme Herrens Veie med os: O! da skulle vi beundre, tilbede og erkiende vor Guds Wiisdom og Naade i alle sine Førelser med os.

No. 4.

Guds og Jesu
uforanderlige Godhed,
samt den bedste Trost
for os i al Slags Nød.

Foreskrevet

paa Anden Søndag efter Hellig 3 Kong. Dag.

I n d g a n g :

Naar Paulus fordm vil opmuntre sine Hebræer til ikke at tabe Modet under de tallose Trængsler, som truiede dem og den nye plantede Kirke: da foreskilder han dem Jesu uforanderlige Varetægt over den samme med disse Ord: Jesus Christus er i Gaar og i Dag den samme, ja! og til evig Tid. Heb. 13,8. Rigtige Begreber og Forestillinger om Jesu vedvarende Omsorg for sin Kirke, om hans Villie, der altid var lig hans Eone til at opholde den under de største Trængsler og Forsølgelser: var da det, hvormed Apostelen søger at berolige de Troendes Hjerter mod de frygtelige Tvivl, de mueligt kunde underholde hos sig om Guds Kirkes Skiæbne i Fremtiden. Han erindrer dem til den Ende om Guds Forjættelse til den Gudfrygtige blant deres Fædre ved Mosen: Jeg vil ingenlunde slippe dig og ingenlunde forlade dig. 5 Mos. B. 31,6. Han opmuntrer dem at ligne David; fuld af Haab og Tillid paa Herren, trodsfer denne fromme Helt alle menneskelige Efterstræbelsler: Herren er min Hielp, jeg vil ikke frygte hvad et Menneske kan giøre mig. Ps. 56,12. Ogsaa Meenighedens Forstandere, deres Lærere i Ordet vil han de skal tænke paa; formodentlig meener han Stephanus, Ja-
cobus

eobus den yngre og ældre og flere, som allerede
 havde beseglet Sandheden med deres Blod, og med
 Glæde og Frimodighed baaren Martyrkronen;
 ogsaa om deres Liv og Livs Ende minder Apostelen
 dem, at disse Erindringer skulde fylde deres Hjer-
 ter med Troe, med Haab og Tillid. Og endelig
 for ganske at betage de Christne den skrækkelige Tvisl,
 at den nye plantede Kirke dog maaskee omsider maat-
 te bukke under for Forsølgernes Rasenhed: erin-
 drer han dem om Jesu uforanderlige og bestandige
 Omfarg for sin Kirke og sine Troende paa Jorden.
 Jesus Christus, siger han, er i Gaar og i Dag den
 samme, ja! og til evig Tid; i disse Ord indbe-
 fatter Apostelen omtrent denne Tanke: den Jesus,
 der som Gud er i sit Væsen uforanderlig, han er
 og lige uforanderlig i sin Omhu for sine; han,
 der haver forjættet og viist Fædrene sin underlige
 Hielp, han vil og ikke forlade Eder; han der haver
 styrket og dydiggiort Eders Forgængere til under alle
 Forsølgelser at viise saamegen Troe og Frimodighed,
 han vil og opholde Eder; ja! han der selv haver
 plantet sin Kirke, givet dens Lærdom Fremgang
 og hidtil opholdt den trods alle Forsølgelser, han
 vil og for Fremtiden opfylde sin Forjættelse, han
 vil i Evighed ikke lade den savne sin mægtige Hielp.
 Paulus vil da, at de Christne skulde kiende Jesum,
 som deres rette Overhyrde, troefaste Ven og bestan-
 dige Forsørger; og denne Tanke, denne Overbe-

viisning anser han for tilstrækkelig til at betage dem den Frygt, de rimeligviis kunde føle for deres og Kirkens Eliebne i den tilkommende Tid; thi troede de, at Jesus var og vilde vise sig at være den samme i Dag som i Gaar, den samme han havde viist sig af Evighed: saa kunde og burde jo og Erfaringen af hans Hielp og Betskerwelse i den fremfarne Tid fylde deres Hjerter med Trost, Haab og Frimodighed for den tilstundende; saa kunde ingen Tvivl finde Sted hos dem om, at han nogenstunde herefter vilde i en ond og farlig Tid forlade dem og sin Kirke.

Men vi spørge her med Rette: er det alene for sin Kirke Jesus sørger saa faderlig, saa uforanderlig? er det alene i de Farer, som true den, at han viser sin underlige Hielp og mægtige Befrielse? strækker ikke og hans goddædige Forsorg sig til enhver enkelte Mød, som truer eller trykker hans Troende paa Jorden? Selv haver han givet os denne roeliggjærende Forsikring; i sit Ord haver han lært os, det, at intet enten Ondt eller Godt rammer hans Troende uden efter hans Villie og Bestyring og at det altsammen sigter til deres Bedste; selv haver han i de forbiegangne Tider beviist sin underlige Hielp mod vore Fædre, og ladet det optegne for os; han er uforanderlig, han maae altsaa vise sig at være den samme; han maae hielpes os lige som hine af enhver Mød; han maae sørge ogsaa for

for os. Men er da Guds og Jesu Godhed og Forsorg for os ikke indskrænket til Liederne; den kan da ogsaa og ikke være det i Hensigt til Trængslerne selv, som ramme os; under enhver af disse kunne vi, som Troende og Guds Barn, altid forlade os til, at Gud og Jesus vil vise sig den samme, han haver bevist sig af Evighed: den samme gode Gud og Fader, den samme mægtige Hieher og kjerlige Forsorger. Dagens Evangelium giver os et Bevis derpaa, at endog i de ringeste mennekelige Stændigheder, i de legemlige Mangler og Sienvordigheder, kan man De Troende forvente, og erfare ofte Guds og Jesu Hielp; og hvor meget mere da i de aandelige, som ere af meere Vigtighed og betydeligere Følger. Dette vil jeg ydermere stræbe at bevise, og bed at forestille:

Guds og Jesu uforanderlige Godhed, som den bedste Trost for os i al Slags Nød.

Vi ere Mennesker og ikke Engle: vi seile her paa Verdens uroelige Hav, vi ere endnu ikke landede i den trygge Havn: vi leve her i en Prøvestand, vi opholde os her en kort Tid som i et Herberg, paa Reisen til vort rette Hiem: som da den Reisende finder Besværligheder for sig, saaledes og vi; der maae være Forskiet paa Herberger og Hiemstaden, paa Jorden og Himlen; meget Ondt og Smerterligt maae da møde, mange Farer true

e 2

mange

mange Tristelser omringe og mange Gienbordighe-
 der trykke os her i vor Prævetid; og vel os! at alt
 dette møder; thi boede vi altid i Lyffens Soel-
 skin: stak ingen Orm nogensinde hvor Riffajon:
 mon vi da og skionede paa det Gode, vi nyde?
 mon vi da smagte vor Lyffsalighed eller takkede Gi-
 veren som vi burde? Naar opsende vi vel de an-
 dægtigste Bønner for den Allgodes Trone? naar
 kiende vi bedst vor Afsmagt og hans Almagt? naar
 opsvinger sig helst vor Aand fra Jorden til Himlen?
 i Wee eller Velstands-dage? O! de sunde og lyk-
 kelige Dage, da er Jorden vort Alt, Verdens
 Duffetoi vore Ønskers Maal; men Himlen! af!
 den tabe vi da saa let af Sigte. Men naar Gud
 lægger sin Haand paa os: naar hans Tugtelser yd-
 myge os; da drager han os til sig, da gjør han
 Vel inod os; vore Lidelser, hans faderlige Rev-
 selsker kalder den Bildfarende tilbage, og opmun-
 trer den Omvendte, der begyndte at blive kold og
 sunken i det Godes Udøvelse; Lidelser dæmper vor
 Kierlighed til Verden og lærer os at kiende de jo-
 difte Tings Forsængelighed; Lidelser skabe nye Dy-
 der i vor Siæl: Sagtmodighed, Ydmyghed, Næi-
 somhed, Taalmodighed og Hengivenhed; ja! Li-
 delser give Siælen Vinger, og drage Hiertet opad
 velgiørende Lidelser altsaa! der danne os til vord-
 ge Himmel-Borgere, der rette og forbedre os
 Hvo tør da dristigen nægte, at Lidelser jo ere lig-

saa nyttige, som de ere nødvendige? Guds Ord
 lærer, at hverken den gamle Pagtes hellige Mand,
 ikke heller Jesu Apostle eller Martyrer, eller den
 Uskyldigste, som nogen Tid levede paa Jorden, det
 Gud-Menneske, som ikke kiendte Synd, blev frie-
 tagne for Lidelser: og hvori ere vi bedre, end de?
 hvorved fortiene vi en bedre Skiebne, end de? det
 ubedragelige Sandheds Ord har sagt os det, at
 det samme ogsaa forestaaer os, det forsikrer enhver
 Troende, at de alle skal have Trængsel i Verden,
 at de igiennem megen Trængsel skal indgaae i Guds
 Rige; og at disse Trængsler ere gavnlige, det næg-
 ter ingen, uden den, der og vil nægte, at det ikke
 er den samme Faderhaand, der saarer, som igjen
 læger; den samme Alvise og Algode, der revser
 som igjen troster, eller at de ikke alle ere faderlige
 Prøvelser, hvorved Gud meener det vel med os.
 Ja! lader os spørge alle Tiders og vor egen Er-
 faring! Iog den skal let overbevise os om, at Træng-
 sler blev alle Dødeliges Lod paa Jorden; den skal
 lære os, at vore Lidelser snarere ere tallose, end
 at vi kunne nægte, at de ere til; thi det Menneske
 er vel endnu ikke født, som jo haver haft sine Gien-
 vordigheder; Purpuret betrygger ligesaa lidet Fyr-
 sten paa sin Trone for disse, som det grove Vad-
 mel Bonden i sin Hytte. Nei! siont Alles Kaar
 ikke i den Henseende ere lige, i det Gud for nogle
 iskiænker en meere bitter Kalk end for andre, saa
 have

have de dog, alle dette tilfaldes, at enhver bær-
 rer sit Kors, enhver følger sin egen sårdeles Mod,
 enhver sukker under egne Svangster og Siensordig-
 heder. Men at ville opregne alle disse, hvor daarl-
 ligt et Foretagende? hvor kan talle dem, uden dem,
 som og tilfaldes dem, den samme, som og veed, at
 afhjælpe dem? nok for os! at vi viden, at vi seley
 at de ere til, og under alle disse! Hvad indgyder
 merre Trost og Noctighed, end var Etal, men den
 Tanker, den Overbevisning, at Guds, og Jesu
 Godhed, er uforanderlig, inod os? denne er, og bli-
 ver, uærgelig, den eneste siklere Trost, for os, i al
 Slags Mod. For da nogenlunde, og indfranke
 vore Tanker, og Forestillinger, om det meget Ande,
 der trykker os, som Villegymna, paa Jorden, da
 lader os, forestille os, samme, saavidt det angaaer
 enten, vort Legeme, eller vor Siel, og

1) Af de legemlige Glendigheder nævner Da-
 gens Evangelium, isom, vel uærgelig fortæner, at
 ansees, for en af de største, og mest trykkende,
 Mangel af fornyden Raad. Jesus drager paa
 sin Tilbagereise fra Orthen, hvor han var, bleven,
 fristet, i gattennem det galilæiske Cana, uden Tvivl, for
 at kunde, her, udhvile sig, af Reisen, hos Discipelen
 Nathanael, som var, født, i denne Bye. Nu
 hendre det sig, at der, var, Bryllup, i den samme
 Bye, og Messieren, og hans, Disciple, bleve, og ind-
 budne; thi Jesu Moder, var, den allerede, i Forveien,
 som

som en nær beslagtet. Men see! i Brudeparrens Glæde blander sig en Bitterhed, de fattedes Vin, siger Evangelisten i en bedrøvelig Mangel for disse Unge og det paa deres Vres- og Høitidsdag! Hvo kan forestille sig alt det Skrekkelige, som er foregaaet i deres Siæl, ved at see deres liden Forraad af Vin at være opbrugt og tillige at mangle Gøne til at kjøbe meere? Er Armod og Mangel jo i sig selv trykkende nok: o! dens Byrde bliver da fast utaalelig, naar den blandes med Spot og Haan. Maria, som en Paarørende, tager sig af Brudfolkens Nød og beklager sig for sin Søn; men faaer til Svar: Kvinde, Kvinde, hvad haver jeg med dig at gjøre? min Time er endnu ikke kommen. Dette tilsyneladende haarde Svar var efter den østerlandske Talebrug ikke mindre end haardt; det brugtes endog til de Fornemmesse, og betyder det samme, som det meest kælne Udtryk i vort Sprog; Jesus bruger det samme Ord, just da han vüiste den sømmeste Dmbyue for sin Moder, da han i sin sidste Stund tænkte paa at trøste hendes betlemte Moder. Hierte? Kvinde! raaber han fra Korset, denne Discipel være dig i Søns Sted! Maria finder og ingen Haardhed, ingen Afslag i sin Søns Svar; meget meere, de Ord han lægger til: min Time er endnu ikke kommen, bestyrker hende i sit Haab, at Jesus vilde hjælpe, skönt maaskee ikke just i samme Dieblif.

Saa

Saa snart og Jesus føler sit guddommelige Kald der-
til, saa hjælper han; Mangelen hæves, og Umag-
ten frembringer Viin, og det i saa stor Overflødig-
hed, at Gaafterne ikke alene fik nok, men det sy-
nes og rimeligt, at der blev saameget tilovers, at
Brudfolkene's Fattigdom derved for Fremtiden kun
de lindres.

Og hvad lære vi nu heraf? uden dette: at
Mangelen ofte uventet indfinder sig, og at vi ved
sammes Annærmelse handle klogest, naar vi søge
Guds og Jesu Hielp; thi altid bliver dog denne
den bedste, den sikkerste Tilflugt for os i al Slags
legemlig Nød. Trykker da Armod, og Mangelen
truer med alle sine frygtelige Forestillinger: vine
vi foruden uundgaaelig Fattigdom og see vi med
hange Dine det farlige Dieblik imøde, da Brødet,
endog til Nødtørstighed, vil mangle os og vore:
O! for hvem skulle vi hellere beklage os! hos hvem
skulle vi hellere søge Hielp og Trøst, end hos den
Gud og Jesum, der selv, iklædt vor Naturs Ekra-
belighed, prøvede Mangel for at kunne have Med-
lidenhed med os? den Gud og Jesus! der er lige
saa god, som mægtig, ligesaa stor af Naade som af
Vælde; ja! den Gud og Jesus! der selv haver givet
os Dristighed til at bede, og forsikret os om Hielp
og Bønhoørelse i al Nød. Udstrekker Sygdom os paa
Smerternes Leie, skrekkelige Piiner rase i høert et
Ledemod, det blødeste Leie selv bliver de matte Lem-
mer

mer for haard, og ingen Smerte ophører uden for at afløses af en anden, endnu heftigere; og hvo er den Dødelige, der tør trodse, at denne Skiebne ikke skal ramme ham? saae vi det ikke ofte? at den stærkeste og sundeste Mand maatte bukke for Sygdommens Anfald, og den, hvis Helbred i Gaar syntes at trodse alt, fandt vi i Dag mat og kraftløs paa sin Sygefeng: men da, naar vi blive syge, hvad indgyder mere Trost, mere Koelighed og Taalmodighed i Sielen, end Tanken om Guds og Jesu uforanderlige Godhed? hvilken sød! hvilken smertestillende Bederøvgørelse for den Syge og Lidende! at tænke tilbage paa Jesu medlidende Hjerter og hjælpsomme Beredvillighed, da han som Menneſke var Vidne til de Elendiges Jammer, og da tillige erindrer sig, at han er den samme kjerlige Jesus, den samme uforanderlige Gud, den samme mægtige Hielper nu, som da.

Forsølges vi af de Onde, lider vor Navn og Ære ved de Slettænkendes uchristelige Domme, har Klaffernes Tunge undergraver vort gode Rygte, og mægtige Fiender og Misundere søge paa alle Maader at skade og styrte os: O Trost nok for os! at den Helligste blandt Menneſker, den Uskyldigste der er født af Kvinder, maatte og selv sinage Dødsleiligheds Øglegift, maatte omſider selv blive et Offer for mægtige Fienders og Misunderes Efterstræbelser. Men han, som selv er forsøgt, skulde han ikke

ikke have Medlidenhed med os? skulde han ikke ville
 føre vor Ukyndighed forkyndt? skulde han ikke ville
 sætte vore Fienders Quidskab Grændser? da var han
 ikke længere den gode, den kjerlige, den usorant-
 derlige Gud og Jesus.

Qvæles vi af Maringsforger og ængstelige Be-
 kymringer for Bred og Udkomme i den tilkommende
 Tid, saa vor til Jorden og det jordiske hetsede
 Qland, fremmed fra al Glæde, skaber sig selv ide-
 delige Sorger og vælter sig af en Bekymring i en
 anden: **Hvormeget** trænges og lettes da ikke vort
 sorgbespændte Hjerter ved Erindringen om Guds
 og Jesu Opmaning til ikke at sørge ængstelig for
 Livet og dets Nødvendigheder, men derimod lade
 alle vore Sorger hvile paa ham aleene, **overbe-**
viiste om, at han vil sørge for os, at han, den
 fader Hamens Fugle, og klæder Græsset paa Mar-
 ken, endnu meere vil sørge for og opholde os. **For-**
tærer Ilden, eller Lyven røver vore Eiendomme,
 og sluger Havet vor Gods, eller herskende Lande-
 plager forvandler vor Rigdom til Fattigdom: **O!**
 hvilken Trøst! at det er ham, den ganske Naturs,
 alle Menneskers, alle Elementers Herre, der lod
 disse Lygtesker ramme os, fordi han vilde ydmyge
 os, fordi han vilde os vel; at det er den samme
 gode Haand, der selv gav os timelig Fornæ, der
 nu igien tager den tilbage. **Ja!** i hvad Nød der
 end trykker, hvad Fare der end truer, hvad Nød-
 gang

nævnes som den første og vigtigste aandelige Nød. Vi fødes alle Syndere, og saalange vi blive i vor naturlige Tilstand uforbedrede ved Raaden, da maae vi vel frygte os for den Hellige og Retfærdige, der hader al Synd, og kan ikke andet, end handthæve sin Høihed og sine Loves Værd ved at straffe Forbrydere og Ulydige: men ved denne Tanke opværes vor Samvittighed, som et brusende Hav; alting bliver mørkt og frygteligt omkring os; seer vi til Himlen, der er den Afseende, som nøie bemerker alle vore Feiltrin; seer vi omkring os paa Jorden, der er alt vor Fiende; thi ved Synden blev Freden brudt paa Jorden; seer vi til Døden og Evigheden, hvilke truende Udsigter! læse vi i vort eget Hierte, hvilken Tomhed der paa sand Wiisdom og Dyd! hvor utallige Mangler og Feil! hvor mange Bebrejdelser og hvilket Regnskab! Guds Lov og vor egen Samvittighed siger os, at vi ere Syndere: hvilken nagende Uro! hvilken skrækkelig Frygt vilde da ikke følge os vort Liv igiennem? dersom vi ikke vidste, at Jesus var kommen for at redde os Fortabte. Selv den omvendte og dydige Christen synder jo daglig af Skrøbelighed, af Overivelse og Uvidenhed; han føler og sine Mangler: hans Kierlighed er ikke saa brændende, hans Troe ikke saa levende, hans Tillid ikke saa bestandig, hans Dyd ikke saa reet, som han ønskede og den burde være: og hvor ofte skæl-

ver han ikke selv for disse Mangler? hvor ofte op-
 vække disse Skrøbeligheder Tvivl hos ham, om han
 er i Naade hos Gud eller ikke? og hvad kan betage
 ham denne quælende Frygt? uden just den træse-
 rige Tanke: at om han synder af Skrøbelighed,
 da haver han en Talsmand hos Faderen, Jesum
 Christum, den Retfærdige; for hvis Skyld Gud
 vil tilgive sine Børns uforsætlige Feil, og være for-
 nøiet med deres ufuldkomne Dyd. Denne er Grund-
 støtten for alt Haab, for al Glæde og Trøst for os
 i Livet: at vi vilde, Gud ved Sønnen har gjort
 det mueligt for Syndere at blive lykkelige; den
 Tanke: at Gud og Jesus er den Evige, den ufor-
 anderlig Gode og Barmhiertige, der baade har
 Evne og Villie til at lykksaliggjøre Syndere i en
 grændseløs Evighed: hvilken salig Trøst! hvilken
 hellig Glæde! indgyder ikke denne i den troende
 men svage Christens Siæl?

Diævelen og vor eget Kiøds Fristelser forviene
 vel og at kaldes et farligt Onde for Mennesket i
 det Aandelige. Vi kunne vel ikke ganske nægte den
 onde Aands umiddelbare Virkninger paa de men-
 neskelige Siæle til Synd og Ugudelighed; Guds
 eget Ord synes at sætte denne Lærdom uden for al
 Tvivl; men vi seile vel heller ikke ved at troe, at
 denne Menneskets affagte Fiende virker som oftest
 middelbar ved opstigende Lyster og Begieringer. Vi
 nære alle en Slange i vor egen Barm; vor Naturs

Fordrøvelse, vore uordentlige Tilboieligheder, der
 fast aldrig hviler, men uden Ophor frister os til
 Synd og Dødt. Og ved hvis Kraft kan vi nu
 seire over denne mægtige, denne iboende, og just
 derfor farlige Fiende? Vm ikke ved Guds, og Jesu
 Kraft alene? han har indlagt Seier over Døds-
 skabs-Mandene, og han har gjort det mueligt for
 os, at overvinde vort Livs onde Fristelser. Naar
 hans hellige Exempel staaer hvort Dieblik for vore
 Dine, naar hans guddommelige Lære uophorlig
 lyder for vore Øren: da smelter hans Kærlighed
 vore Hjerter til at elske ham, da skrækker hans
 uskyldige Lidelser os fra Synd og Laster; ja! da
 haste vi at ligne ham i Hellighed og Dyd. Bed
 hans Ord virker Manden et nyt Sind og Hjerte hos
 os; ved den daglige Fornyelse aflægge vi paa een
 Keil efter en anden; Synden taber sin Magt og
 Dyden tiltager i Styrke; det bliver ligesom en
 Bane for vdr Siæl, at tænke vel og handle ret-
 skaffen og ædelt. Bed saadaa Gudsfrygtigheds
 Øvelse styrkes vi daglig i Wiisdom og Dyd; vi blive
 øvede og vante i Striden mod alle Fristelser, og er-
 fare sankedes tiljødst Sandheden af Jesu Ord; at
 hans Nag er gavnligt, og hans Byrde let, at det
 er godt for os, at gjøre hans Villie, og at det
 er mueligt, ja let for dem, der bedrøden af
 vorlig beskræbe sig derfor; men er det ikke her Guds
 og Jesu understøttende Kraft, isom dygtiggion os til
 alt

alt dette? Og naar endelig Døden nærmer sig med alle sine Rædsler, naar Dommen, Regnskabet og Evigheden fylder den reiseferdige Siæl med Skræk og Gysen: hvad trøster? hvad berøeliger da? uden den Tanke, den Kundskab, grundet paa Overbeviisning, at Gud og Jesus lever, lever uforanderlig god og villig, at deelagtiggøre enhver Troende i en evig Lyksalighed; denne Troe alene kan betage Døden sin Bitterhed, Graven sin Fælsked og Mennesket den Frygt, han ellers naturligtviis maae føle for sit Livs Undergang.

Klippefast staaer da en Christen, en troende og dydig Christen, naar Ulykkens Stormvinde rase, og Modgangsølger stode an paa ham; thi Guds og Jesu uforanderlige Godhed er den trygge Klippe, hvorpaa han haver bygget sin Friemodighed. Begynder hans Mod at synke under Livets Byrder og han føler sig for svag til at modstaae alle Fristelser til Synd: han opretter sig igien ved den Tanke, at han ikke strider eene, men at en mægtigere Kraft undersiytter ham i Scriden; for dunksles hans Glædes Søel og hans Liv synes tom paa Glæder: han opliver snart sit Hierte ved de Troendes glade Udsigter i et bedre Liv; ja! han den sande Christen, han alene nyder den sande Sinds Røe og Samvittigheds Fred; denne er jo den Rigdom alle Fornuftige stræbe efter og ønske sig, men hvor er den at finde, uden i Guds Naade

Naade og Dydens Udøvelse? denne nyder altsaa
 en Christen alene; thi forsikret om sin Guds Naade,
 om sin Frelsers evige Kierlighed og bestandige
 Baretagt, føler han sig altid roelig og tilfreds.
 En sand og varig Ere er og alene en Christens
 Fortrin; han har Guds og Englers Yndest, hans
 Navn staaer skrevet i Livets Bog, han værdiges
 Navn af et Guds Barn, alle Troende bede for ham,
 han er en Arving til Himlen og skal engang tælles
 blant de Salige, som evig love Gud: hvad Ere,
 hvad Hoighed kan være større? En sand Rigdom
 eier og en Christen alene; Guds Naade, et i Gud
 fornøiet Sind, Forsikring om guddommelig Trøst
 og Hielp, en sand Troe, et dydigt Hierte, en
 oplyst og benaadet Siæl, en uskadt Samvittighed
 og et evig Liggendesæe i Himlene: er dette ikke den
 største Rigdom? men den eier en Christen. En
 reen og ublandet Glæde smager og ingen, uden
 en Christen alene; alle Verdens Glæder endes alt
 for ofte med Riedsommelighed og Samvittigheds
 Nag; en Christens Glæde derimod er reen i Gud,
 hellig og uskyldig. Sandhed og Dyd forlyster
 hans Hierte, Guds Naade og Benskab fryder hans
 Siæl, og glade Udsigter i Evigheden henrykker
 hans Aand. Naar han skal forlade Livet, seer
 han med Glæde tilbage paa den Bane, han haver
 gennemvandret, han opløfter sine Hænder til Gud
 med Tak for hans Belgierninger og for hans Aands

Styrelse til Visdom og Dyd, han velsigner sine og doer med en glad Forsmag paa de himmelske gode Ting. En reen og varig Lyksalighed smager og den sande Christen alene. Lyksalighed er alle Menneskers Ønske, men hvor er den at finde for fornøstige Skabninger, uden alene i Sandhed og Dyd! Rigdom er ofte forbunden med mange Plager; Verdens Fornøstelser føre ofte Kiedsømhed med sig; al jordisk Lykke blandes med Sorg og endes tilsidst i Døden; en Christens Lykke derimod følger ham indtil paa hiin Side Graven; og den Lykke han her nyder, ihvor stor og mangfoldig den end er, er dog kun en ringe Forsmag af den ewige, han hidset har at haabe. Ja! hvo har et fast, et uryggeligt Haab for Ewigheden? uden en Christen alene; han veed, at hans Legeme, som Sødekornet i Jordens Skid, skal hvile i Graven, tryk fra alle jordiske Trængsler og Betyrninger; indtil Ewighedens Morgenrøde frembryder, da det skal opstaae til et nyt og himmelsk Liv.

Men er en Christen allerede her saa lykkelig: hvor vil han hidset blive uendelig lykkeligere!

Bliver det ikke godt med mig før, tænker da en Christen, saa bliver det dog saa vel med mig i Graven; der hviler mine trætte Been, medens mit af Verdens Nøie udmattede Siæl opsvinger sig til Frihedens Havn, til Glædens ewige Boeliger. Bestormer da kun i Lidelser! mit Hierte! Gud er dog

mit Hiertes Klippe og min Deel evindelig, Jesus mit
 Alt, og Saligheden mit Maal. Overvælder mig! I
 Mangler! I Trængsler! han som gav mig sin Son,
 skulde han ikke og give mig alle Ting med Sønnen?
 Skulde han ikke redde sine Udvalgte, som raabe til ham
 Dag og Nat? Redtrykker mig kun! i Livets Byr-
 der! Jeg veed dog, at der er en Sabbaths Hvile tilba-
 ge for Guds Folk. Rager mig kun! I Smerter!
 om en kort Tid skulle I for evig holde op; naar Gud
 aftørreer al Graad af mine Dine, og jeg kommer derhen,
 hvor ingen Sorrig, ingen Rod, ingen Smerte og
 ingen Synd mere skal være. O! lad os forestille os
 sig en plaget, af Verdens Trængsler udmattet Siæls
 Flugt til Evighedens Egne! lader os forestille os det
 Dieblif da den træder frem for Guddommens Throne
 og Jesus rækker den Seiers Kronen! lad os forestille
 os de hoverende Engles himmelske Lykønskninger! ach!
 hvilken Henrykkelse maae ikke denne Siæl føle! naar
 den første Gang skuer sin Gud og Jesum, naar Him-
 lens Glæder første Gang giennemstrømmer den, naar
 den første Gang skimter af Salighedens Uddere, naar
 den første Gang istemmer det himmelske Halleluja: O!
 hvilket Dieblif! hvor glemmer dog nu den frelste Siæl
 for evig sine Lidelser! hvor aldeles forsvinder nu Jor-
 den med alle sine Herligheder og med alle sine Lidelser!
 hvor forundret staaer den der, at Synderen skal deel-
 agtiggiøres i saa stor en Salighed!

No. 5.

Den døbte Christens Fordeele.

Foreftillet

paa Fastlavs Søndag.

I n d g a n g :

At Gud vil Menneskets Salighed, derom vidne alle hans Foranstaltninger til dets Glæde og Lyksalighed. Derfor bereedte han os ei aleene en Jord, fuld af Bederqvælgelser og Opmuntringer for os paa vores ofte moiesfulde Vandring igiennem Livet: han gjorde det derfor ei aleene mueligt for os, igiennem Sandferne at nyde mange uskyldige Glæder, og ved en fornuftig Skionsomhed at frydes indtil Henrykkelse ved Nydelsen af hans overvættede Godhed: Men af sin Raade bereedte han og for Mennesket, den ypperste af Jordens Beboere, for det fornuftige og med en udsdelig Aand begavet Menneske, en Salighed, som ikke er indskrænket til dette Liv, men naaer over Tidens Grændser ind i en uendelig Evighed; og for at danne og beqvemgjøre Mennesket til denne Salighed, gav Gud sit Ord paa Jorden, hvoraf vi underviises om vore Pligter, og om Raaden, paa hvilken vi kunne takkes Gud i Livet og blive salige efter Døden, hvori vi finde, i alle Livets Tilfælde, Trost, Raadforset og Opmuntring, ja! hvori vi finde Forjættelser og guddommelige Forjættelser om Aandens Bistand og Medvirkning til vor Forbedring og Saliggjorelse; og i samme Diemeed indstiftede han sine synlige Raade Midler paa Jorden, ved hvilke han

han deels optager Synderen til Deelagtighed i alle de Saligheder, som ere Syndere bereedte i Christo Jesu: deels styrker hans Troe og Forhaabning om de samme. Daaben er da en guddommelig Anordning; thi den er et Middel, indstiftet af Gud selv, til at deelagtiggjøre Mennesket i alle de Saligheder Jesus forhvervede, ogsaa denne er da en Foranstaltning af Gud, som vidner om hans uendlige Lyst til at lykksaliggjøre sine forauftige Skabninger. Jesus vilde jo selv, at hans Igiensløste ved Daaben skulde indvies til hans Navns og Lærdoms Befæltelse; han gav selv de første Lærere denne Befaling: gaaer ud og prædiker for alle Folk! og saa mange, som antage mine Lærdomme, døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og den hellig Aands! Math. 28. Og Frelseren lærer os selv et andet Sted, at betragte Daaben, som et Saligheds-Middel, som en Raades-Foranstaltning, hvis Foragt udelukker Mennesket fra Guds Rige; uden nogen, siger han, bliver igiensødt ved Vand og Aand, det er: ved Daaben, kan han ikke see Guds Rige eller blive salig. Joh. 3, 5. Ogsaa hans Sendebude undervøiser os, at ansee Daaben, som et Saligheds-Middel; især taler Apostelen Peter tydelig herom, naar han fordm paa Pinse-Festen første Gang prædiker i Jesu Navn; og ved sin Tale gjør Jødernes Samvittighed om, saa at de fulde af Fortrydelse og Samvittigheds Uroe spørger

ger ham og de øvrige Apostle: Brødre, hvad skulle vi gjøre? Fæder svarer: omvender Eder! og enhver af Eder lade sig dobe i Jesu Navn til Syndernes Forladelse! Daaben er da efter Guds Hensigt og hans Ords Rørdom et Saligheds Middel for det i syndig Vanart fødte Menneske; og i dens Indstiftelse see vi et Beviis for den Sandhed, at Gud vil Menneskets Salighed, at Gud, efter Pauli Vidnesbyrd vil, at det er hans alvorlige Villie at alle Mennesker skulle blive salige og komme til Sandheds Erkiendelse Tit. 2. Men er da Daaben af Gud, hvor høilig er da ikke Mennesket forpligtet at bruge den efter sit Diemeed og Hensigt? Jesus modtager selv, efter Evangelii Fortælling, Johannis Daab, ikke som vi, for at renses af sine Synder, men for at salves med Aandens overordentlige Gaver og udrustes med guddommelig Wiisdom og Krafte til hans høie Embeds Førelse; og hans Exempel! hvor hellig en Forpligtelse paa ligger det ikke hans Navns Befiendere til med Glæde og Taksigelse at modtage Daaben, som den første, men tillige den største af Guds Raades Beviisninger mod Mennesket? Jeg siger: Christne bør med Glæde og Taksigelse bruge Daaben; thi hvad Raade kan tænkes større eller hvilke Velgierninger dyrebare, end de Daaben gjør os deelagtige i? ved den forpligtes vi til at samle os en rigtig, tydelig og salig Kundskab om den Gud, i hvis Navn

vi ere døbte, ved den udkaares vi til at være Børn, Guds elskelige og udvalgte Børn, ja! til at være Arvinger til Naaden, Jesu Christi Medarvinger til Liv og Salighed. O! vel os da, at vi ere døbte! Guds Befaling og Jesu Exempel gjør det til en Pligt for os, men de mange salige Fordeele, Daaben tilbringer os, gjør denne Pligts Opfyldelse let og salig for os. For da at opvække vore Hjerter til at paaskionne den megen Naade os i Daaben er beviist, og ydermeere bekræfte vore Siæle i hellige Beslutninger om at opfylde de Forpligtelser, vor Daabes Naade paalægger os: lader os i Dag eftertanke de Belgierninger Herren beviiste os, da vi bleve døbte! lader os undersøge!

Den døbte Christens Fordeele.

1) At Daaben forpligter ham til at samle sig en rigtig tydelig og fuldstændig Kundskab om den Gud i hvis Navn han er døbt; hvorved aabnes ham en riig Kilde til megen Glæde og Lykksalighed paa Jorden.

Det Menneske som lever Tankeløs hen i Verden, eller som gjør det jordiske til sin Hovedsag, han søger jo allene at forskaffe sig saadanne Kundskaber, som have en nærmere eller fiernere Indsydelse paa hans timelige Lykke; den Konst at berige sig, at forlorte sin Tid, at forskaffe sig Agtelse i Verden, er i hans Tanker den umindværligste. At berige

sin Siel, ikke med grundige Kundskaber om sine
 Pligter og sin Bestemmelse, om sin Skaber og hans
 Villie, men med saadanne Indsigter og glimrende
 Wittigheder, der enten kunne gavne eller fornøie i
 det menneskelige Selskab: derpaa anvender han
 al Tlid, derfor bestræber han sig især. Den nyt-
 tigste og nundværligste Wiisdom, den Videnskab:
 at leve christelig og dse salig, den er i hans Dine
 ikke værd at tragte efter. Langt anderledes er
 den døbte Christen findet; fordi han ved Daaben
 har forpligtet sig til at troe paa den treenige Gud,
 at erkende og tilbede ham, som sin Skaber, Tgien-
 løser og Saligheds Befordrer: derfor anseer han og
 Kundskaben om Gud og de Ting, Mennesket bør
 vride om Gud, som den vigtigste og værdigste for
 Menneskets Bestræbelser. De jordiske Kundskaber
 ere ikke ligegyldige, langt mindre foragtelige i
 hans Dine, for saa vidt de ofte kunne bidrage til
 hans egen eller hans Medmenneskers Lyksalighed;
 ja! han sætter endog derfor Priis paa dem, for-
 di han ikke fielden derved faaer Leilighed til at ud-
 stræe en god Sæd paa Jorden, hvoraf han kan
 vente sig en riig Høst i Ewigheden. Men Religio-
 nens Kundskab overgaaer dog i hans Tanker alle
 øvrige Kundskaber Itgesaameget, som Ewigheden
 overgaaer alt det jordiske.

Til den Ende stræber han stedse, at samle sig
 en rigtig, tydelig og fuldstændig Kundskab om Gud

og hans Villie, som er aabenbaret i Ordet; han er findet som en Paulus fordom: han anseer alle Ting for slet intet i Forhold til hans Herres og Frelseres Jesu Christi ypperlige Kundskab. Phil. 3. Immer at vove i hans Kundskab og Erkiendelse, det er hans Hovedsag hans vigtigste Attraae; stittig randsager han derfor Skrifterne, og unættelig ofer han af den uudtømmelige Kundskabs Kilde, som indeholdes i de hellige Bøger, hvori Gud har aabenbaret sig som han er.

Jeg er døbt! tænker en Christen, og ved Daaben forpligtet til at bekiende og troe paa den hellige Treenighed: intet skal derfor være mig vigtigere, end at kunne samle mig rigtige og værdige Begreber om dette eeneste sande guddommelige Væsen, om dets Egenskaber, Sierninger og Velgierninger imod mig; jeg er døbt! og ved Daaben forpligtet til af Kierlighed mod min himmelske Velgiører og af Lydighed mod min Skaber og Overherre at slye alt, hvad han har forbudet: uafadelig vil jeg derfor legge Bind paa, at jeg maae lære at kiende hans Villie og hvad han kræver af mig; jeg er døbt! og ved min Daab forpligtet at hade al Synd og Ugudelighed, og derimod at tiene min Gud i Hellighed og Retfærdighed: utrættelig vil jeg da stræbe, at modstaae Syndens Tillokkelser og arbeide paa at fuldkomme min Helliggjørelse i Guds frygt; jeg er døbt og min Daabes Naade forplig-

ter mig, at vore i det Gode, at blive hver Dag bedre, hver Dag dydigere og fuldkommere: lige uforsvunden og lige utrættet skal da min Bestrøvelse være for baade at kiende og fuldkomme min Guds gode og velbehagelige Villie, at jeg ved min Daabes Raade stedse kan gaae frem fra Dyd til Dyd, fra Kraft til Kraft, fra een Fuldkommenhed til en anden. Saa tænker den døbte Christen, og uforsvunden arbejder han sig nu frem til en rigtig og tydelig Kundskab om den Gud, paa hvis Navn han er døbt. Erindringen af de i sin Daab paatagne Forpligtelser opflammer hans Viide- og Lærelyst, og gjør den vedholdende, saa han ikke nøies med en ringe og usfuldständig Kundskab i Religionen, men stræber derimod usfladelig at ordne, rette, forbedre og udvide sine Kundskaber om Gud og de guddommelige Ting; indtil han ved Ordet og Mandens Bistand har naaet den Kundskabs Grad, som det er dødelige muligt at naae, saalænge de endnu ikke ere optagne i Bestuelse Land.

Men denne den døbte Christens rigtige Kundskab om Gud, hvilken riig Kilde for ham til Glæde og Lyksalighed! thi denne er dog aleene Veien for os til Liv og Salighed, at vi kiende den eene sande Gud og den han udsendte Jesum Christum. Iser lærer den døbte Christen at skionne paa sin Lykke, at han kiender Gud, og at han kiender ham, som han vil kiendes af os og har aabenbaret sig for os,

naar

naar han kaster et medynksfuld Blik til de mange Tusinde af sine fornuftige Medskabninger, som endnu omvante i en bedrøvelig Uvidenhed om de allervigtigste Ting. Naar disse, endog med Fornuftens Modsigelser, lade sig bortføre til de dumme Afguder, frygtende sig for Alt i Naturen og tilbedende allevegne enten en god eller en ond Mand: da roeser den døbte Christen sig af værdige Begreber om det høieste Væsen; han frygter, elsker og tilbeder kun den eene sande Gud, og i hans Kirkelighed og Tilbedelse finder han sig roelig og lykkelig. Naar hiine blindt henfølge deres vilde Lyster og Begjæringer, der altid bliver en frugtbar Moder for dem paa tallose Elendigheder, ja! vel endog drømme om ved deres Mættelse at behage en Gudsdom: saa kiender derimod den døbte Christen sin velgiørende Forpligtelse, som er indgaaet i Daaben, om at forsvæge Lysterne og leve gudelig, retfærdig og maadelig i Verden. Men hvo veed ikke, at Afholdenhed og Dyd er al menneskelig Glædes og Lykkeligheds Grundvold? ligesom det er Synd og Laster, der forstyrrer og forhindrer begge. Naar hiine uophørlig ængstes af nagende Tvivl og en gruelig Uvisshed om, hvad de have at haabe eller befrygte efter dette Liv; saa seer derimod en Christen sit Troes Haab, endog ved Daaben bekræftet, at være fast og urygkelig ei alene om Naade og Bølgens af Gud paa Jorden, men og om Sa-

lig:

lighed hos ham efter Døden. Stor er da den døbte Christens Fordeel, stor er hans Lykke, at han ved Daaben er forpligtet og veiledet til en vigtig Kundskab om sin Gud.

2) Børne-Udkaarelsen, eller dette: at den Døbte tør betragte sig som et Barn af Gud, og ham, som sin Fader: er og en Fordeel for en Christen af Daaben. Skriften forestiller overalt Forholdet imellem Gud og den Døbte, som troer, ligesom imellem Barn og Fader; saa mange, siger en Johannes, som Igiensfødte af Vand og Aand have en sand og levende Troe paa Jesum, dem haver han og givet det, at vorde Guds Børn. Joh. 1, 12. og Paulus vidner: at Gud derfor sendte sin Søn i Kiødet, og lagde ham under Loven, at han skulle forløse os som vare under Loven, at vi maatte faae Børnenes Udkaarelse. Gal. 4, 5. og et andet Sted siger samme Apostel om sig selv og alle Igiensfødte og Troende: Vi have ikke annammet en Trældoms Aand til ydermeere Frygt, men en sønlig Udkaarelsees Aand, som giver os Dristighed, at kalde Gud: Abba! Fader! Rom. 8, 15.

Men har da den Døbte, Gud til Fader: tør han i al sin Nød og Forlegenhed vende sig til ham med den samme Dristighed, Tillid og Forhaabning, som Barnet nærmer sig til sin Fader: hvo skatter da ikke hoit en Christens Lykke, at han er døbt, og ved Daaben udkaaret til Guds Barn? thi i
denne

Denne Udkaarelse, i dette søde Fader: Navn, som
 han i Kraft af samme tør tillægge sin Gud, finder
 han Trøst i al Nød, Styrke mod alle Fristelser og
 Forsikring nok om hans himmelske Faders vedva-
 rende Hielp og Betsignelse. Hvilken Trøst, hvil-
 ken Noelighed maae ikke en Christen føle? naar
 han, som et Barn til sin Moder, eller en Ven til
 sin Ven bestødt i nogen Nød, henflyer med tillids-
 fulde Bønner til sin himmelske Fader, paa hvis
 Kierlighed den sømteste Moder: Kierlighed er kun
 en soag Ufbildning, og hvis Medynk altid er fore-
 eenet med den virksomste Hielp. Hvor beroeli-
 gende for os i al Slags Kummer? at vi, som de
 der tør kalde Gud Fader, ere overbeviste om, at
 vore Lidelser, vor Sygdom eller Fattigdom, eller
 Familiensad, eller andres Forfølgelser, eller hvad an-
 det Ondt der kan ramme os, tilstikkes os af vor
 himmelske Fader, og er afpasset efter vore Kræf-
 ter, at han selv vil understytte os med usynlig
 Kraft og bringe alle vore Gienordigheder til en
 god Ende; dette, og det aleene opliver vort Mod,
 opmuntrer vor forrigfulde Siæl og letter vore Gien-
 ordigheders Byrde. Naar da den Bankundige,
 den Bantroe eller Verdsligsindede ved mødende Li-
 delser endog sættes ud af Stand til at modtage
 Trøst: naar Tanken om Gud foruroeliger ham
 lige saa meget som Følelsen af hans Glendighed:
 da opløfter den troende Christen sine gradende

Dine

Dine og sit beklemt Hjerter til Himlen, og siger med Paulo: Gud er min Hielper; jeg vil ikke frygte. Ebr. 13, 6. og snart skal denne Tanke ytre sin Indfyldelse paa hans Siæleroe, og indgyde hans lidende Hjerter Mod, Trost, Haab og Hengivenhed. I det søde Faders Navn, som den dohte Christen tør tillægge sin Gud i Kraft af den Udkaarelse, hvorved Gud i Daaben antog ham til sit Barn, finder han og Kraft, Styrke og Opmuntring, til at løbe i den ham foresadte Fristellers Kamp.

Sætter den gamle Forsøver an paa mig med overordentlige Fristelser, siger et Guds Barn eller mine egne onde Begjæringer lokke og drage mig eller Verdens onde Exempler forarge mig og næsten leede min Fod til Fald: da henvyler jeg i Bønnen til dig, min Gud! min Fader! dig anraaber jeg om Mod, om Kraft og Styrke til at vinde Seier; jeg tænker paa min Daabes Pagt og den Raade, du ved samme beviste mig: og nu oplives min Siæl af hellig Attraae efter at opfylde mine Løfter; jeg tænker paa den Seir, din Son indlagde over min Saligheds Fiende og med Troens Skiold afværger jeg nu dristig hans gloende Pille, hans indstudte onde Tanker, og som en overbunden Fiende viger han asmagtig tilbage; jeg tænker, O! Fresser! paa din ufortiente Marter for Synden: og strax stilles de urene Lysters Bruslen i
 min

min Barm, og hellige Bevægelser, fromme Beslutninger opfyldte mit gandske Jnderste; Jeg tænker paa min Daabes Forpligtelse; og nu forarges og forferer mig ikke de Ondes ustraffede Ryggeløshed; thi hellig er mit Lofte, usvigelig min Beslutning, at være og viise mig, som det gode og lydige Barn. Ja! i det søde Fader-Ravn, hvormed Daaben giver en Christen Friehed og Ret til at benævne sin Gud, finder jo et Guds Barn Forsikring nok for sig om denne sin himmelske Faders vedvarende Hielp, Ledsaaging og Velsignelse. Intet, saa tænker han, min Gud og Fader! intet skal rygge min Tillid og Fortrøstning til dig; du har i Daaben udkaaret mig til dit Barn og ved et saa inderlig Kiærligheds Baand forbundet mig med dig: hvorledes skulde du da ikke herefter beholde det samme faderlige Hiertelaug imod mig? du har elsket mig, og givet din Søn i Døden for min evige Frelse: hvorledes skulde du da ikke og ville unde mig alt godt i det timelige? du har hidtil hiulpet mig af enhver Nød, trøstet mig i Sorgen, og reddet mig af saa mangen Fare og Elendighed: O! blues maatte jeg da, om jeg et Dieblif tvivlede om, at jo og du, der i Gaar og i Dag og al i Ewig- hed er den samme, vil alle mine Dage beviise dig den samme gode Gud, den samme kiærlige Fader, den samme troefaste Hielper og Forsorger. Stor kiende vi da den døbte Christens Fordeel at være,

hvor:

uburdeerlig hans Lykke; hans Daab giver ham Driftighed at kalde Gud Fader, og i dette Faders Navn finder han Trost i Nooen, Styrke mod Tristelser og Forsikring nok om denne hans himmelske Faders vedvarende Beskiærmelse og Ledfagning.

3) Blandt Daabens Fordeele nævne vi og endelig: Arveret til Guds Rige, det er: ikke et svag og uvis Haab, men en stadig og velgrundet Forventelse af Liv og Salighed efter Døden, den de Døbte kunne betragte som en vis og utabelig Arv. Om denne de Døbtes og Troendes Arvedeel i Lyset og useilbare Forhaabning om en tilkommende Lyksalighed taler Paulus saaledes: Lovet være Gud vor Herres Jesu Christi Fader! som efter sin store Barmhiertighed igientødte os til et evigt Livs Haab, til en usforkrænkelig og ubesmattet og uvisstelig Arv, som er giemt for os i Himlene 1 Pet. 1/3. 4. I Haab om denne Salighed ere vi jo, som de der ere døbte, og ved Daaben optagne til og bekræftede i dette salige Haab, de lykkeligste paa Jorden under alle Omstændigheder og Forandringer, i Liv og Død, i Tid og Evighed. Nu faaer det nærværende Liv en ganske anden Skikkelse for os; de Lidelser der møder os, blive taalelige, da vi vide, at de tage en salig Ende, og at vi hidset blive edig befriede fra dem; vor Forstands Arbejde med at efterforske Sandhed maae være os saameget mere behageligt, da vi ere forvissede om,

at vi hidset uophørlig skulle gaae frem fra Sand-
 hed til Sandhed, fra Lys til Lys; Skabningens
 Skionhed maae stedse blive mere indtagende for os;
 da vi seer en nye Himmel og en nye Jord imøde
 hvori vor Aand og vort Hierte skal finde uendelig
 flere Anledninger til Estertanke og til Glæde; et
 hvert jordisk Gode, og enhver selskabelig Fornøielse
 maae faae en nye Værd i vore Dine, da alle vore
 jordiske Begjæringer ere os ligesom et Underpant
 paa en høiere Lyksalighed, og vi altid kunne giøre
 denne Slutning: benaader Gud os i dette Prø-
 velsens Land med saa mangfoldige Godheder, hvilke
 Rigdomme af Naade og Salighed skulle vi da ikke
 hidset kunne vente? Hvilken kraftig Tilskyndelse
 for os til Dyd og Gudsfrugt, naar Haabet om et
 evigt Liv stedse er levende i vore Siæle! hvor let
 bliver det os ikke, at overvinde alle Hindringer og
 Fristelser, naar vi seer hen til Seierens Følger?
 med hvilken Iver skulle vi ikke øve Dyd og Guds-
 frugt, naar vi betænke, at vor Flid ikke bliver
 forgiæves! og endelig hvor roelige kunne vi ikke
 være i Døden selv, naar vi forvente en salig Ewig-
 hed! For os som ere døbte og troe paa Christum, er
 Døden ikke længere noget Onde; Dødsfrigten for-
 vandles nu til Længsel, Bedrøvelsen til Glæde,
 Tabet til Binding: thi Guds Aand vidner med vor
 Aand, at vi ere hans Børn, men ere vi Børn
 da ere vi og Arvinger, Guds Arvinger nemlig

og Jesu Christi Medarvinger til Liv og Salighed.
Rom. 8, 17.

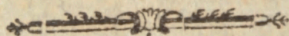
O! dyrebare Haab for den Døgte, uvurderlige Fordeel af de Christnes Daab! i den udtaarer Gud os til sine Børn! ja, i den giver og besegler han os Haabet om en tilkommende evig Lyksalighed.

Christne! den herteligste og varmeste Tak være da vor Gud sagt af os, hans Igenteste, hans Døgte og Troende! Lovet være du hellige Tre-Eenhed, at du beskiærede os den Lykke, at fødes i den Evangeliske Kirke og ved Daaben forbandt os til en saa solig Pligt, at Kiende, elste og tilbede dig, og dig aleene, som vor Skaber og Igentløser og Saliggjører; en Pligt, paa hvis troelige Opfyldelse ei aleene vor timelige, men og vort evige Vel beroer. Priset og velsignet være dit Navn! o Gud! at du i Daaben udvalgte os, at være dine Børn, og tilbyder dig, at være vor Fader; trostige udholde vi nu Livets Møie, modige træde vi i Fristelsernes Kamp og urokkeligt er vort Haab om Hiels; Beskiærmelse og Velsignelse fra dig til enhver Tid! thi vi vide, at vi have en Fader i Himlene, som er ligesaa mægtig, som god, ligesaa god, som viis, ligesaa viis, som sanddrue; derfor ere vi og altid roelige, altid uforsagte, altid fulde af Haab.

Ja!

Ja! evig priset og benedidet være du! vor Gud! vor Skaber og Fader! at du ei aleene be-
 reedte os saamegen Glæde og Lyksalighed paa Jor-
 den, men og i din Søn Christo Jesu udkaarede os
 til en evig Salighed paa hiin Side Graven; nu for-
 svinder dette Livs Lidelser, i Sammenligning med
 den tilkommende Herlighed, som Taagen for Solens
 Straaler; nu arbejder vor uddødelige Aand med Lyst
 for at gjøre sig beqvem til at skue dig; og nu standser
 intet vor Iver, vor Bestræbelse for at takkes dig
 ved en dydig Vandel, da vi vandre en salig Udøde-
 hed imøde.

Styrk os alle! Herre vor Gud! ophold os
 alle Herre! ved din Naade i dette salige Haab! og
 giv det ret levende og frægtig i vore Siæle indtil vi
 see dets Opfyldelse!

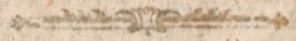

Handwritten notes in cursive script, including the word 'Guds' and other illegible text.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, appearing to be a letter or document. The text is written in a cursive script and is partially obscured by large, dark ink scribbles.

Second section of handwritten text, also partially obscured by ink scribbles.

Handwritten text at the bottom of the page, including what appears to be a signature or a closing phrase.

